

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระอภิเดช โยชน์เยือน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2551

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระอภิเดช โยชน์เยื่อน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

บทคัดย่อ
ของ
พระอภิเดช โยชน์เยือน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2551

พระอภิเดช โยชน์เยื่อน. (2551). การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
การใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ศ.ดร.ผ่องพรรณ
เกิดพิทักษ์, อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อ
การใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550
ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม ที่ได้จาก
การสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากรจำนวน 800 คน จากนั้นคัดเลือกเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดและจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง
ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป แล้วสุ่มอย่างง่ายมา จำนวน 24 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม กลุ่มละ 12 คน โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพ
ติดของวัยรุ่น ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของ
วัยรุ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t -test

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม
จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.400 ถึง 10.321 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ
0.9286
2. นักเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นลดลงหลังจากได้เข้าร่วม
โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดลดลงมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกัน
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ สิ่งเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF A SCREENING INVENTORY AND A PREVENTION PROGRAM
FOR ADOLESCENTS' AT-RISK BEHAVIORS TOWARD THE USE OF SUBSTANCE
ABUSE

AN ABSTRACT
BY
APIDEJ YODYUEN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2008

Apidej Yodyuen. (2008). *A Construction of A Screening Inventory and A Prevention Program for Adolescents' At-Risk Behaviors toward the Use of Substance Abuse*. Master thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak, Mr.Chawarit Rauyajin.

The purposes of this research were to construct a screening inventory and a prevention program for adolescents' at-risk behaviors toward the use of substance abuse. A total of 800 subjects were multi – stage randomly selected from the third level of secondary education grade 1-3 students of a school under the Office of Basic Education Commission in Samphran District, Nakhonpathom province in the academic year 2007. The 24 samples were randomly selected from Mathayomsuksa III students of the same school whose at-risk behaviors toward the use of substance abuse scores were upper than the Percentile ranks of 75. They were then divided into an experimental group and a control group. Each group consisted of 12 students. The experimental group participated in the prevention program while the control group did not expose to any prevention program. The data were analyzed by t –test.

The results of the study were as follows:

1. The screening inventory for adolescent's at-risk behaviors toward the use of substance abuse consisted of 25 items, while it's discrimination power (t) ranged from 2.400 to 10.321, and the cross – check of internal consistency shown a Cronbach's alpha of 0.9286.
2. The at-risk behaviors toward the use of substance abuse of the students participated in the prevention program significantly decreased at .01 level. Also, their decreasing scores of the at-risk behaviors toward the use of substance abuse revealed significantly higher than that of the other group of students who did not expose to the prevention program at .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ของ
พระอภิเดช โยชน์เย็น

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขโดยละเอียดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ กรรมการสอบปากเปล่าที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ อาจารย์สุนทร สุมาลัยโรจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมที่ให้ความสะดวกในเรื่องสถานที่ ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์มาลี ควรคณิง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ และอาจารย์หมวดณะ แนวโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเป็นธุระในหลายเรื่อง และนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระธรรมวรามาภรณ์ รักษาการเจ้าอาวาสวัดเครือวัลย์วรวิหาร พระครูสุกิตติโกศล ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ในเรื่องที่อยู่อาศัยและส่งเสริมการศึกษาพระภิกษุ - สามเณรเป็นอย่างดี

ขอเจริญพรขอบคุณโยมมารดา และโยมพี่ชายทุกคน ที่ท่านคอยสั่งสอน ให้กำลังใจ และห่วงใยเสมอมา

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ทั้งในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งอาจารย์ภาควิชาอื่นๆ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัย พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณคุณคุณรุ่นพี่ เพื่อนนิสิตและรุ่นน้องปริญญโทสาขาจิตวิทยาการแนะแนวที่ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

บุญกุศลอันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้พระอุปัชฌาย์ บิฑามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่านพร้อมทั้งสรรพสัตว์ทั้งปวง

พระอภิเดช โยชน์เยือน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบคัดกรอง.....	8
การคัดกรอง.....	8
เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินแบบคัดกรอง.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น... เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด..... งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด..... เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด..... งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด..... เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น..... งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น..... โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด..... เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม..... เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง..... งานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง.....	12 12 15 16 29 32 40 42 43 50 63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	66
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 83
สังเขปจุดประสงค์ สมมติฐานและวิธีวิจัย.....	83
สรุปผลการวิจัย	83
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	86
 บรรณานุกรม	 88
 ภาคผนวก	 98
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 145

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	67
2 ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น.....	70
3 ตัวอย่างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้ การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง.....	73
4 ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น.....	77
5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบคัดกรองพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n = 800).....	78
6 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ระหว่างกลุ่มทดลอง (n = 12) กับกลุ่มควบคุม (n = 12) ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด.....	79
7 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มทดลองก่อนและ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ของวัยรุ่น (n =12).....	80
8 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มควบคุมก่อน การทดลองและหลังการทดลอง (n =12).....	81
9 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ระหว่างกลุ่มทดลอง (n = 12) กับกลุ่มควบคุม (n = 12) หลังการทดลอง.....	82
10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ.....	142
11 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out).....	144
12 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	145
13 คะแนนความถี่และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ของวัยรุ่น จำนวน 25 ข้อ (n = 800).....	146
14 แสดงคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น.....	148
15 แสดงคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น.....	149

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา.....	20
3 ลำดับขั้นในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ของวัยรุ่น.....	68
4 ลำดับขั้นในการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ของวัยรุ่น.....	71

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่วิกฤติของประเทศไทย และทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยพบว่าในปี 2543 มีการนำเข้ายาบ้า 500 ล้านเม็ด สามารถจับได้เพียง 80 ล้านเม็ดเท่านั้น และในปี 2544 พบว่ามีการนำเข้า 700-800 ล้านเม็ด และมีการแพร่ระบาดเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศ ผลกระทบของปัญหานี้ คือ เป็นการบ่อนทำลายความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยบั่นทอนประสิทธิภาพในการผลิต สูญเสียแรงงานโดยไร้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความเสียหายในสังคม เช่น เกิดอาชญากรรมประเภทต่างๆ และเป็นผลร้ายต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ เช่น สุขภาพร่างกาย และจิตใจไม่ปกติ อ่อนแอ เกียจคร้าน เสียบุคลิก และเป็นที่รังเกียจของสังคม (ดุขฎิ โยเหลา. 2546: 43)

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาพฤติกรรมที่น่าหนักใจ โดยเฉพาะในเยาวชน การติดยาเสพติดนับว่าจะเพิ่มปริมาณมากขึ้น แม้จะมีการปราบปราม ให้คำแนะนำทางข่าวสารและสื่อมวลชนก็ตามที่ การแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ยังเป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกสถานที่ เพิ่มความรุนแรงและมีการผลิตมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นยาบ้า ยาอี กัญชา กระต่อม แม้กระทั่งเฮโรอีน ฯลฯ ล้วนเป็นปัญหาระดับชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพราะแนวโน้มของการระบาดได้เปลี่ยนจากผู้สูงอายุมาสู่ประชากรที่เป็นวัยรุ่นและวัยเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของนักเรียน และนิสิตนักศึกษา สำหรับปัญหายาเสพติดให้โทษนี้ ปัจจุบันจำนวนผู้ติดยาเสพติดอาจจะมากถึง 500,000 คน โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครนั้น มีผู้ติดยาเสพติดให้โทษประมาณ 300,000 คน และมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้เป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 16-24 ปี และสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งคือ จำนวนผู้ติดยาเสพติดได้เพิ่มจำนวนขึ้นถึงปีละ 6,000 คน จากความร่วมมือระหว่างกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และกระทรวงศึกษาธิการได้ทำการสำรวจโดยใช้วิธีการเก็บตัวอย่างปัสสาวะของนักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539 - กุมภาพันธ์ 2540 จำนวน 118,375 คน พบว่านักเรียนใช้ยาบ้า จำนวน 1,375 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16 นักเรียนภาคกลางใช้ยาบ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.08 รองลงมาเป็นภาคเหนือ ร้อยละ 1.94 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีการใช้ยาเสพติดร้อยละ 0.50 (อัจฉรา สุขารมณ. 2546: 89)

ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษาเป็นปัญหาที่เห็นยวรั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ก่อให้เกิดความสูญเสียทางสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพอนามัยของเยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่ติดยาเสพติดต้องประสบกับความล้มเหลวในการศึกษา สุขภาพเสื่อมโทรม เยาวชนจำนวนมากเสียอนาคตอันเนื่องมาจากปัญหาใช้ยาเสพติด (จิรวัน เทียนทองดี. 2542: 1) เนื่องจากกลุ่มเยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ อีกทั้งยังต้อง

ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้เด็กเกิดความรู้สึกสับสนและไม่มั่นใจในบทบาทหรือพฤติกรรมของตนเองว่าควรแสดงออกอย่างไรจึงจะเหมาะสมและไม่ถูกตำหนิ ผลกระทบดังกล่าวทำให้เยาวชนเหล่านั้น เกิดความเครียดและมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ความรู้สึก เช่น อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย เมื่อมีอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจก็จะแสดงออกอย่างรุนแรง ทำให้คิดและตัดสินใจไม่รอบคอบ จนนำไปสู่ปัญหาและอาจเบี่ยงเบนชีวิตไปสู่หนทางที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งจะส่งผลร้ายต่อตนเองได้ในที่สุด เมื่อเยาวชนหันไปพึ่งยาเสพติด สถานศึกษาเกือบทุกแห่งต้องประสบปัญหาการใช้ยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาในสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนทั้งหมดอยู่ในวัยรุ่นที่ติดคณอง แสวงหาประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ และเป็นเป้าหมายของขบวนการค้ายาเสพติดที่แอบแฝงเข้าไปในโรงเรียนนับเป็นปัญหาการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษาซึ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น หากไม่รีบดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพก็จะเป็นอันตรายที่บ่อนทำลายเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติและความเจริญก้าวหน้าของประเทศโดยส่วนรวม

จากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้ามาในสถานศึกษานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงภัยของปัญหายาเสพติด และเพื่อให้งานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สนองนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขึ้นโดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงาน จัดทำแผนและมาตรการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยยึดการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ป้องกันมิให้เยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนติดยาเสพติดให้โทษทุกชนิด สภาพแวดล้อมของนักเรียนหรือวัยรุ่นก็มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติด เช่น จะไปหาซื้อเองหรือได้มาจากเพื่อน อีกทั้งกลุ่มนักเรียนหรือวัยรุ่นนี้ อาจมีความบกพร่องทางด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เช่น มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีความวิตกกังวล กล้าแสดงออกน้อย มีพฤติกรรมคล้ายตามคนอื่น จึงไม่สามารถต้านทานการติดยาเสพติดและมีโอกาสจะใช้และติดยาเสพติดได้ง่าย กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้กรมที่มีสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการสำรวจข้อมูลนักเรียนนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อหาทางป้องกันแก้ไข พบว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษานั้นมีจำนวนสูงขึ้นและยาเสพติดที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดคือ เหล้า บุหรี่ สารระเหย และยาบ้า (พูนสุข นิติวัดนะ. 2545: 2)

ผู้วิจัยได้ไปสำรวจความต้องการด้านการเครื่องมือที่ใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนกับครูแนะแนวจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2547 พบว่า ครูแนะแนวต้องการเครื่องมือที่ใช้คัดกรองพฤติกรรมนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น พฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงด้านการพนัน พฤติกรรมเสี่ยงด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในการหาวิธีเพื่อช่วยเหลือดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 25)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะเป็ประโยชน์ต่อครูแนะแนวในการคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน และกำหนดแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวทางในการป้องกันตนเองต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
2. เพื่อสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด และของนักเรียนกลุ่มควบคุม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนวและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการนำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,720 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

จังหวัดนครปฐม จำนวน 800 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้นในการแบ่ง

ตอนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามปราชญ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม ที่มีสถิติพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไปจำนวน 200 คน และสมัครใจเข้าโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) มาจำนวน 24 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด หมายถึง แบบวัดซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งการคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ที่จะจำแนกพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อการใช้สิ่งเสพติดจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติตามเกณฑ์การคัดกรอง

1.2 กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อการใช้สิ่งเสพติดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งต้องให้การช่วยเหลือ และป้องกัน

2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำใด ๆ ที่มีแนวโน้มหรือนำไปสู่การเริ่มใช้สิ่งเสพติด ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในบ้านมีปัญหาต่อกัน บุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว และนักเรียนถูกบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป ทำให้ไม่อยากอยู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด

2.2 การคบเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อตนเอง ทำให้ไม่กล้าปฏิเสธ หลีกเลี่ยง หรือการคล้อยตามเพื่อนเมื่อถูกชักชวนไปในทางที่ผิด ได้แก่ หนีเรียนเพื่อไปมั่วสุมตามสถานที่ต่างๆ สู้บบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เทียวกลางคืน

2.3 การแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ การทดลองเสพสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ การเลียนแบบพฤติกรรมการเสพยาเสพติดที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ

3. **สิ่งเสพติด** หมายถึง ยาหรือสารเสพติดที่แพร่ระบาดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ บุหรี่ เหล้า เบียร์ สารระเหย ยาบ้า

4. **โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น** โดยให้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง หมายถึง รูปแบบของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเอง ความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยให้นักเรียนประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันตามความเป็นจริง และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยกระบวนการที่มีเป้าหมายชัดเจน มีระบบ มีขั้นตอน โดยมีลำดับขั้นตอนของการให้คำปรึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นของการให้คำปรึกษา เป็นขั้นสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนทุกคนในกลุ่ม และระหว่างนักเรียนด้วยกันเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ค้นเคยเป็นกันเอง ไว้วางใจซึ่งกันและกัน กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของตนเอง จากนั้นผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง บทบาทของผู้วิจัย บทบาทของนักเรียน ตลอดจนระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนในปัจจุบันตามความเป็นจริง ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น

2. ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปรายร่วมกันว่า พฤติกรรมใดถูกต้อง พฤติกรรมใดผิดควรทำหรือไม่ควรทำอย่างไร และให้นักเรียนในกลุ่มได้พิจารณาผลที่เกิดขึ้นตามมาของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุตลอดจนการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น

3. ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรม ด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของนักเรียน ซึ่งสามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียน

เต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ การเผชิญ การใช้ตัวแบบทางสังคม การแสดงบทบาทสมมติ การให้ข้อมูล การให้แรงเสริม การให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้วิจัยต้องช่วยนักเรียนยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่า โดยการปรับพฤติกรรมของตนเองใหม่

4. ขั้นสร้างสัญญาหรือข้อผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

5. ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยติดตามผลการให้คำปรึกษา โดยให้สมาชิกกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าหลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว นักเรียนได้เข้าใจในพฤติกรรมและสามารถแก้ไขพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยช่วยกันสรุปความให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

5. วิทยุรุ่น หมายถึง นักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม

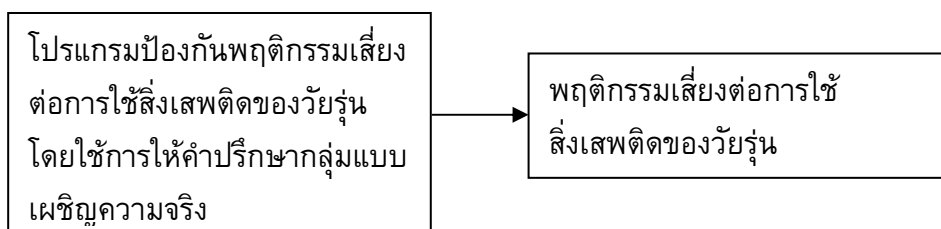
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวิทยุรุ่น ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. สร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวิทยุรุ่น

2. สร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวิทยุรุ่น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบคัดกรอง
 - 1.1 การคัดกรอง
 - 1.2 เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผลแบบคัดกรอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
 - 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด
 - 2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
3. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
 - 3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบคัดกรอง

1.1 การคัดกรอง (Screening)

1.1.1 ความหมายของการคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน (กรมสุขภาพจิต. 2544:8-26) เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ
2. กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามแต่กรณี

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้

คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (sensitive) แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ (กรมสุขภาพจิต. 2544:8-26)

1.1.2 การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุขภาพจิต. 2544:8-26) คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2544: 16-18) ได้ให้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการคัดกรองนักเรียน ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ ความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา สำหรับข้อมูลที่ควรนำมาใช้พิจารณาเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนมีดังนี้

1. ด้านความสามารถ

1.1 ด้านการเรียน ประเด็นการพิจารณาคือ

- 1.1.1 ผลการเรียนรู้ที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน
- 1.1.2 ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน
- 1.1.3 ความสามารถในการเรียน
- 1.1.4 ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาโรงเรียนและการเข้า

ชั้นเรียน

1.2 ด้านความสามารถพิเศษ

1.2.1 แสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มี

1.2.2 ความถนัด ความสนใจ และผลงานในอดีตที่ผ่านมา

2. ด้านสุขภาพ

2.1 ด้านร่างกาย

2.1.1 ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น

2.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง

2.1.3 ความสะอาดของร่างกาย

2.2 ด้านจิตใจและพฤติกรรม

2.2.1 สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือซึมเศร้า

2.2.2 ความประพฤติ การแสดงออกทางพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

2.2.3 มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น

2.2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

3. ด้านครอบครัว

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 ลักษณะของผู้หารายได้ให้ครอบครัว

3.1.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

3.1.3 ความเพียงพอของรายรับรายจ่าย

3.1.4 จำนวนเงินที่นักเรียนได้มาใช้จ่ายในโรงเรียน

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

3.2.1 ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง

3.2.2 ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

3.2.3 ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น ความอบอุ่น หรือการใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อนักเรียน เช่น ซึม เหม่อลอย แสดงออกถึงอาการไม่อยากกลับบ้าน

3.2.4 การใช้สารเสพติด สุรา หรือเล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรังของสมาชิกในครอบครัว

4. ด้านพฤติกรรมอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม พฤติกรรมอื่นๆที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่เหมาะสม ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของนักเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน

สรุปนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านต่างๆ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านความสามารถ
2. ด้านสุขภาพ
3. ด้านสภาพครอบครัว
4. ด้านอื่นๆ

1.2 เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผลแบบคัดกรอง (กรมสุขภาพจิต. 2545:9-10)

1.2.1 ความถูกต้อง (Validity)

หมายถึง การที่แบบคัดกรองสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปแบบคัดกรองควรจะบอกได้ว่าบุคคลที่ได้ทำการทดสอบนั้นมีโรคหรือไม่มีโรคที่กำลังศึกษาอยู่

ความถูกต้อง (Validity) ประกอบด้วยสองส่วน คือ

1. ความไวของการทดสอบ (Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของแบบคัดกรองในการที่จะตรวจแยกบุคคลที่เป็นโรคได้ถูกต้อง
2. ความจำเพาะของการทดสอบ (Specificity) หมายถึง ความสามารถของแบบคัดกรองในการที่จะตรวจแยกบุคคลที่ไม่เป็นโรคได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ได้มีการใช้ดัชนีที่รวมแนวคิดของความไวของการทดสอบและความจำเพาะของการทดสอบในการวัดความถูกต้อง โดยคิดเป็นร้อยละของการวัดที่ถูกต้องจากการวัดทั้งหมด ความไวและความจำเพาะของการทดสอบยังขึ้นอยู่กับความชุกของโรค(prevalence) ในชุมชนด้วย ถ้าความชุกของโรคในชุมชนสูง ความไวของการทดสอบจะสูงขึ้น แต่ความจำเพาะของการทดสอบจะลดต่ำลง

1.2.2 ค่าพยากรณ์ (Predictive value)

แบบคัดกรองที่นำมาใช้ครั้งแรก หรือนำมาประยุกต์ใช้ครั้งแรกในสถานการณ์ใหม่ จะต้องนำมาประเมินดูค่าการพยากรณ์ว่าสูงหรือต่ำ ค่าพยากรณ์บวก (Predictive value positive) แสดงถึงโอกาสของบุคคลที่มีผลการทดสอบเป็นบวก จะป่วยเป็นโรคเท่าใด ค่าพยากรณ์ลบ (Predictive value negative) แสดงถึงโอกาสของบุคคลที่มีผลการทดสอบเป็นลบจะไม่ใช่โรคเท่าใด ค่าพยากรณ์ขึ้นอยู่กับความชุกของโรค เมื่อความไวของการทดสอบและความจำเพาะของการทดสอบอยู่ในระดับร้อยละ 95 ค่าพยากรณ์บวกจะเพิ่มขึ้น ตามความชุกของโรคเมื่อความชุกของโรคลดต่ำลง ค่าพยากรณ์บวกก็จะลดต่ำลงด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (ประเทือง ภูมิภักตราคม. 2540:16; อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526:2) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนองหรือได้ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยิน อีกทั้งวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้น จะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกาย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมภายนอก (overt behavior) หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรือการตอบสนองที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ หรือวัดได้ แยกเป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำ เรียกว่า กายกรรม และพฤติกรรมที่เป็นคำพูด เรียกว่า วาจกรรม

2. พฤติกรรมภายใน (covert behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สามารถ สังเกตหรือวัดได้โดยตรง เช่น ความเข้าใจ การรับรู้ การคิด การตัดสินใจ ความรู้สึก ฯลฯ

เฉลิมพล ต้นสกุล (2541:3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่บุคคลนั้นแสดงออกมา รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลและ กิจกรรมนี้ อาจสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสหรือไม่สามารถสังเกตได้ และสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. พฤติกรรมภายนอก (overt behavior) คือ การกระทำที่เกิดขึ้นแล้วสามารถ สังเกตได้โดยตรงด้วยประสาทสัมผัส

2. พฤติกรรมภายใน (covert behavior) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในใจ ของบุคคลซึ่งบุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง

สรุปได้ว่า พฤติกรรม คือ การกระทำที่บุคคลแสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งในแต่ละสภาพการณ์ โดยที่พฤติกรรมภายนอกสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส พฤติกรรมภายในไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง

ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น มีการศึกษาไว้มาก มีทฤษฎีทางสังคมและ จิตวิทยาหลายทฤษฎีที่พยายามอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น แนวคิดพื้นฐาน ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ ทฤษฎีการกระทำ ด้วยเหตุผลและทฤษฎีการอธิบายพฤติกรรมของ แฮรี่ (อรัญญ์ รวยอาจิน. 2534:115-127; อ้างอิง จาก Harry: 1975:96-97) ซึ่งได้สร้างทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมของสังคมที่ครอบคลุมปัจจัยสังคม ต่างๆ ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1980 สรุปความสัมพันธ์ของประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งทางตรง และทางอ้อมไว้ดังนี้

1. การแปลความหมายของพฤติกรรม โดยแปลจากผลลัพธ์ที่จับต้องได้ในโลกของความเป็นจริง (ผลลัพธ์ปรัวิสัย) การแปลผลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของลำดับขั้นตอนของ สถานการณ์ – พฤติกรรม – การเสริมแรง ที่บุคคลได้จากประสบการณ์ในอดีตและการแปลผลของพฤติกรรมทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าได้รับแรงเสริมให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการเสริมแรงยังมีผลกระทบต่อการรับรู้คุณค่าที่มีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก

2. ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกัน ประการแรก คือ ปัจจัยด้านสังคมขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับประเด็นด้านวัฒนธรรมที่เป็นอัตวิสัย อันเป็นผลมาจากวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิหลังของชุมชน ซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดลักษณะของวัฒนธรรมเชิงอัตวิสัย ประการที่สอง คือ ความพอใจในพฤติกรรมย่อมสะท้อนให้เกิดการตอบโต้ทางอารมณ์โดยตรงต่อการคิดถึงพฤติกรรมนั้นๆ และประสบการณ์เดิมของแต่ละปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมอันใดอันหนึ่ง มักจะทำให้บุคคลเกิดความชอบต่อพฤติกรรมนั้นๆ ประการที่สาม คือ การให้คุณค่าต่อผลของพฤติกรรมที่บุคคลรับรู้ ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนแรกอะไรที่ น่าจะเป็นผลของพฤติกรรม ส่วนที่สอง คือ แต่ละบุคคลประเมินว่าอะไรคือคุณค่าของผลของพฤติกรรม ซึ่งการให้คุณค่าใน 2 ส่วนนี้ ได้รับผลกระทบมาจากการเสริมแรงในปัจจัยการแปลผลความหมายของพฤติกรรม และการเสริมแรงส่งผลกระทบต่อ การรับรู้ในผลของพฤติกรรมใน 2 ลักษณะคือ การเสริมแรงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้โอกาสที่พฤติกรรมจะนำมาซึ่งผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคุณค่าที่มีผลต่อพฤติกรรมเหล่านี้

3. อุปนิสัยเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์บางอย่าง เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติและเป็นความเคยชิน จึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรม

4. ปัจจัยเสริมแรงที่เอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมเป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น มีทั้งปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการเกิดพฤติกรรม สุขภาพ ปัจจัยเหล่านี้รวมถึงความรู้ว่าเราควรจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไร ราคาค่าใช้จ่ายในการดำเนินพฤติกรรมนั้น การเข้าถึงแหล่งบริการและการสนับสนุนทางสังคม

สุชาติ เลาบริพัตร (2541:4-6) ได้แบ่งกลุ่มของนักเรียนในสถานศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม สำหรับวางกลวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนทั่วไปที่ไม่เคยใช้ยาเสพติดและเป็นนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้จะมาจากสภาพของครอบครัวและชุมชนที่มีความอบอุ่น มีการช่วยเหลือและการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด นักเรียนในกลุ่มนี้ มักจะมีพฤติกรรมบางอย่างที่เกี่ยวพันกัน ไม่ว่าจะเป็นการเที่ยวเตร่กลางคืน การเล่นการพนัน การสูบบุหรี่ และดื่มเหล้า การมีเพศสัมพันธ์สำส่อน พฤติกรรมดังกล่าวมักสืบเนื่องมาจากการขาดความอบอุ่นในครอบครัว

กลุ่มที่ 3 นักเรียนที่ใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราว นักเรียนในกลุ่มนี้มักจะมีพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหาครอบครัว จึงหาทางออกโดยการใช้นาฬิกาเสพติด การเสพติดจะทำให้ นักเรียนผู้นั้นมีความสุขและลืมความทุกข์ทรมานลงชั่วขณะ และเป็นวิธีการที่เด็กจะสามารถร่วมกลุ่มกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเช่นเดียวกันได้

กลุ่มที่ 4 นักเรียนที่มีอาการและอาการแสดงของการติดยาอย่างชัดเจน ต้องใช้นาฬิกา (amphetamine) เป็นประจำ มีอาการถอนยา (withdrawal symptoms) ให้เห็น บางรายมีอาการทางจิต ได้แก่ การซึมเศร้า การวิตกกังวล หรืออาการนอนไม่หลับ เป็นต้น

นิตยา กัทลีระพันธ์ (2542:4-25) กล่าวถึงพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นที่ศึกษาในระบบโรงเรียน สรุปได้คือ เสี่ยงต่อการประพฤติดิน โดยไม่เหมาะสมกับวัย เช่น การมั่วสุมในแหล่งบันเทิงเรีรรมย์กลางคืนต่างๆ ป่อนการพนัน ลานสเก็ต ดิดการพนัน ดิดสารเสพติดและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

พฤติกรรมลองสิ่งเสพติด เด็กนักเรียนหญิงและชาย มีลักษณะการทดลองของเด็กบางคนเสี่ยงทดลองหลายอย่างด้วยความอยากรู้ อยากรอง อาจจะยังมีการเสพติดอยู่บ้างในปัจจุบัน แต่บางคนทดลองเพียงครั้งเดียวแล้วเลิก สิ่งเสพติดของเด็กนักเรียนวัยรุ่น เคยทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น ไวน์ เบียร์ เหล้า และบุหรื

พฤติกรรมความเสี่ยงของเด็กโดยพื้นฐาน คือ ความอยากรู้ อยากรองของเด็กเอง เมื่อประกอบกับแรงชักจูง กระตุ้นให้ความเสี่ยงมีโอกาสกระทำได้ไม่ยาก การริเริ่มทดลองเพื่อรู้ครั้งแรกเป็นพฤติกรรมเสี่ยงเบื้องต้นที่ส่งผลให้มีการกระทำซ้ำ และบางคนมีแนวโน้มที่จะเสี่ยงตลอดไป พฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยปัจจุบันที่พบมักเป็นกลุ่มนักเรียนชาย ดื่มสุรา มีการใช้นาฬิกาแก้ไอผสมน้ำอัดลม การสูบบุหรืและที่น่าสังเกตคือสารเสพติดปัจจุบันมีในลักษณะต่างๆ เช่น ในเครื่องดื่มบางชนิด

จากแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง สามารถสรุปได้ว่า มีความสัมพันธ์กับสาเหตุที่เด็กวัยรุ่นเสพติดหรือนาฬิกาเสพติดเนื่องจากปัญหาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำให้มีโอกาสเสพติดได้

2.1.3 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้นาฬิกาเสพติด

สุชาติ เลาบริพัตร (2541:12) กล่าวถึงวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้นาฬิกาเสพติด คือ เด็กกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกัน เช่น การเที่ยวเตร่กลางคืน การเล่นเกมพนัน การสูบบุหรื การดื่มสุรา การมีเพศสัมพันธ์สำสอน การไม่สนใจการเรียน นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวว่า นักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยง มีพฤติกรรม คือ เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน ดื่มสุรา มีปัญหาครอบครัว มีญาติหรือเพื่อนติดยา มีพฤติกรรมมั่วสุม ขาดเรียน การใช้จ่ายสิ้นเปลือง ขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่การเรียน ผลการเรียนตกต่ำ คบเพื่อนใช้ ยาเสพติด หนีเรียน และหลับในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2538:3-4) ที่ระบุว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากครู – อาจารย์ ไม่เอาใจใส่การเรียน ผลการเรียนตกต่ำ มีค่านิยมการใช้

ยาเสพติดและการคบเพื่อนที่ผิด มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่นๆ เช่น การหนีเรียน หลับในชั้นเรียน ขาดเรียนบ่อย มาสาย มั่วสุมกับเพื่อนที่เสพยาเสพติดก่อนเข้าโรงเรียน ช่วงพักเที่ยง และหลังจากโรงเรียนเลิก จะเห็นได้ว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเหล่านี้ ทำให้มีแนวโน้มในการหันไปใช้สิ่งเสพติดมากกว่านักเรียนทั่วไป

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

ประไพศรี ช่อนกลิ่น และคณะ (สมพิศ สุวิฑูรย์. 2541:139; อ้างอิงจาก ประไพศรี ช่อนกลิ่น; และคณะ. 2530) ได้ศึกษาเรื่องการป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดในนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยม 6 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ โดยความร่วมมือจากสถาบันและสถาบันครอบครัว โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการตรวจสอบสุขภาพกับกลุ่มตัวอย่างประชากร นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยม 6 แห่ง จำนวน 42 คน จังหวัดเชียงใหม่และบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 27 คน ผลการศึกษาพบว่า อัตราการใช้สารเสพติดของนักเรียนประเภทสารระเหยที่นิยมใช้ร่วมกันมาก คือ กาว 3 เค กับแลคเกอร์ รองลงมา กาว 3 เค กับทินเนอร์ นักเรียนที่ใช้สารเสพติดเป็นเพศชาย ร้อยละร้อยละอยู่ในช่วงระหว่าง 14-18 ปี การเรียนอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ บุตรคนโตและคนสุดท้องมีโอกาสใช้สารเสพติดมากกว่าคนอื่นๆ สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติด ได้ดำเนินการเป็นสองส่วน คือ ด้านการป้องกันการใช้สารเสพติดและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาครอบครัว หลังจากการจัดกิจกรรมมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมหลายอย่าง คือ หยุดสารระเหย หยุดพฤติกรรมการเล่นการพนัน ก่อการทะเลาะวิวาท ดื่มสุรา เบียร์ตามลำดับ

ณัฐสิทธิ์ เอี้ยวเจริญ (2535:97) ได้ทำการศึกษาสาเหตุและลักษณะความผิดของนักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย พบว่าสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียนและนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย มาจากครอบครัวที่ชอบดื่มสุรามากที่สุด รองลงมาคือ การใช้วาจาไม่สุภาพและชอบใช้ยาเสพติด และยาเสพติดที่นักเรียนนักศึกษาเหล่านั้นใช้มากที่สุด คือ บุหรี่และสุรา ลักษณะการเสพติดโดยเริ่มทดลองใช้คนเดียวมากที่สุด รองลงมาคือ ตามสมาคม สไนเกอร์และสวนสาธารณะ สาเหตุมาจากเพื่อนบังคับชักชวนและชักนำมากที่สุด รองลงมาคือมีปัญหาหนีเรียน

มารีสา หะสาเมะ และคนอื่นๆ (2540:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดโครงการป้องกันการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาและสารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร และออกแบบโครงการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติดสำหรับนักเรียนในระยะที่ 1 เป็นวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,050 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามนักเรียนตอบเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาและสารเสพติดของตนเอง อัตมโนทัศน์ ความเชื่อทางสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาและสารเสพติด โครงสร้างของครอบครัว การใช้ยาและสารเสพติดบุคคลในครอบครัวและเพื่อนสนิท พร้อมกับมีการตรวจปัสสาวะ

เพื่อตรวจคัดกรองหาสารแอมเฟตามีน ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มทดลองได้เลือกศึกษาจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยา จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการจัดกระบวนการกลุ่ม เพื่อศึกษาทักษะชีวิตสำหรับวัยรุ่น จำนวน 6 ครั้ง สลับกับการเยี่ยมบ้านของนักเรียนเพื่อประสานกับผู้ปกครองนักเรียน 3 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า ได้อัตราการใช้ยาและสารเสพติดของนักเรียน 8 คน จากนักเรียน 1,000 คน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาสูงสุดได้แก่นักเรียนมีเพื่อนใช้ยาและสารเสพติด และผลจากการจัดโครงการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติด พบว่าในกลุ่มทดลอง นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีทักษะการปฏิเสธเพิ่มขึ้น

บุญเต็ม ดันสุรัตน์; และนางลักษณ์ โตบันลือภพ (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการปฏิเสธการพึ่งยาแอมเฟตามีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีอัตราเสี่ยงต่อการพึ่งยาแอมเฟตามีน จำนวน 110 คน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการประเมินอันตราย ประกอบด้วยความรุนแรงและการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการพึ่งยาแอมเฟตามีนอยู่ในระดับดีเพิ่มมากขึ้นก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการประเมินการเผชิญปัญหา ประกอบด้วยความคาดหวังในความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิเสธการพึ่งยาแอมเฟตามีน พบว่าอยู่ในระดับดีเพิ่มมากขึ้นก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ประกอบของการประเมินอันตราย และการประเมินการเผชิญปัญหาของการพึ่งยาแอมเฟตามีน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิเสธการพึ่งยาแอมเฟตามีน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การอบรมจากครอบครัว การอบรมจากโรงเรียน และการคบเพื่อนมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด

2.3.1 ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติด มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (อมรรัตน์ พรหมศรี. 2546:9) กำหนดความหมายของคำว่า ยาเสพติดไว้ดังนี้ คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธี รับประทาน ดม สูบ ฉีดหรือด้วยวิธีการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น

ผู้ที่เสพยา ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเป็นลำดับ

ผู้ที่เสพยา จะเกิดอาการถอนยา เมื่อหยุดใช้ยาหรือขาดยา

ผู้ที่เสพยา จะเกิดความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อย่างรุนแรง

ตลอดเวลา

ผู้ที่เสพยา จะมีสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม

วิทย์ เทียงบุญธรรม (อมรรัตน์ พรหมศรี. 2546:11-12; อ้างอิงจาก วิทย์ เทียงบุญธรรม. 2531:1) กล่าวว่า องค์การอนามัยโลกได้ให้นิยามว่า ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายจะเป็นการกิน ฉีด สูบ หรือดมหรือสูดก็ตาม แล้วทำให้มีผลต่อร่างกาย อารมณ์ หรือพฤติกรรมของผู้ใช้สารเคมีดังกล่าวจะต้องมีผลดังต่อไปนี้

1. จะต้องเป็นยาที่ใช้แล้วเกิดติดทางใจ (Psychic or Psychological Dependence) เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของยาเสพติด คือ เมื่อใช้แล้วจะพยายามชวนชวนให้ได้นั้นมา มีความคิดถึงจดจ่อต่อยานั้น ทำให้ต้องหวนกลับไปใช้ใหม่อีก ถ้อยคำนี้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ

2. มีอาการติดทางกาย (Physiological or Physical Dependence) คือ มีการติดยาเกิดขึ้น ต้องเพิ่มขนาดของการใช้ยามากขึ้นทุกที ลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องพบในยาเสพติดทุกตัว บางตัวไม่มีผลในลักษณะนี้ การเพิ่มของยากี่มีขีดจำกัดด้วย แม้แต่เฮโรอีนซึ่งเคยมีรายงานว่าขนาดใช้สูงสุดในประเทศไทยสูงถึง 1,400 มิลลิกรัมต่อวัน ซึ่งผู้ใช้ก็ไม่ได้ตายทันที ยกเว้นในระยะที่เพิ่มขนาดการใช้อย่างกะทันหัน การติดยาเป็นภาวะทางสรีรวิทยาที่ร่างกายต้องได้นั้นมาเพื่อไม่ให้เกิดอาการอดยา เมื่อก่อนนี้เราเชื่อว่าเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของการติดยา เชื่อกันว่าเป็นการติดยาที่แท้จริง แต่เดี๋ยวนี้เป็นที่รู้กันว่าการติดยาที่ร้ายแรงบางอย่าง เช่น พวกโคเคอินนั้นอาจไม่เกี่ยวข้องกับการติดทางกายเลย

3. ต้องมีอาการถอนยา (Withdrawal or Abstinence Syndrome) คือ อาการทุกข์ทรมานทางกาย และใจเมื่อปราศจากยาที่ติดนั้น อาการถอนยาเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่สามารถชี้บ่งได้ว่า ยาเสพติดติดแล้วหรือไม่

4. เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกายและจิตใจของผู้ติดยา สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้เกี่ยวข้องต่อครอบครัว เกิดปัญหาด้านสังคมเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศชาติ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2543:13-15) ได้ให้ความหมายของยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆ กันแล้วไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ เป็นระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อำนาจและเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง และเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพนั่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2543:24) ระบุว่า ยาเสพติดหมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดก็ตามเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใดก็ตามก่อให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีความต้องการเสพยานั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. ต้องเพิ่มขนาดของยาที่เสพมากขึ้น
3. เมื่อหยุดเสพจะมีอาการขาดยา

4. สุขภาพทั่วไป ทрудโทรมจากการเสพยาสูบ

ประเสริฐ หนูนาปี (2541:17) กล่าวว่า ยาเสพติดหมายถึง สารเคมี ยา หรือวัตถุใดๆ ที่รับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีใดวิธีหนึ่งได้แก่ การรับประทาน ฉีด สูบ ดม หรือวิธีใดๆ ก็ตาม มีผลทำให้ต้องรับสารพิษเป็นประจำ และเพิ่มขนาดขึ้นเรื่อยๆ เมื่อไม่ได้รับสารนั้นจะมีความต้องการเสพยาทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง เมื่อใช้ยาเสพติดเป็นเวลานานจะมีผลทำให้สภาพร่างกายของผู้เสพยาทรุดโทรมลง

ทัศนียา ปิ่นคล้าย (2543:9) กล่าวว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามที่เข้าสู่ร่างกายโดยการรับประทาน ฉีด สูบ หรือดมก็ตามมีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนี้โดยตรงมีลักษณะต้องเพิ่มยาเสพติดตลอดเวลา เมื่อหยุดยาเสพติดแล้วจะมีอาการขาดยา ถ้าใช้ยาเสพติดเป็นเวลานานจะเกิดความต้องการยาเสพติดมากขึ้นเกิดผลเสียต่อสุขภาพ

สุขฤดี รัชศฤงคารสกุล (2543:14) กล่าวโดยสรุปยาเสพติด หมายถึง ยาชนิดหนึ่งชนิดใดที่ไม่ว่าจะเสพยาโดยวิธีกิน ทา ดม สูบ หรือเข้าสู่ร่างกาย ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ ร่างกายทรุดโทรมลงมีความต้องการปริมาณยามากขึ้นและรุนแรง และมีอาการขาดยา เมื่อต้องการจะหยุดยารวมทั้งส่งผลกระทบต่อสังคมอีกด้วย

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ยาเสพติดหมายถึง สิ่งที่มีการเสพยาเป็นองค์ประกอบ จะเป็นยาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งสิ่งเสพติดนั้นเมื่อเข้าสู่ร่างกายจะโดยวิธีใดก็ตาม การเสพติดจะไปก่อกวนการทำงานของร่างกายในส่วนต่างๆ ของผู้เสพให้แปรปรวนไปจากภาวะปกติโดยฉับพลัน ซึ่งเมื่อหมดฤทธิ์ยาหรือเสพติดแล้วจะทำให้เกิดอาการทรมานทรมาย ทรมาน จะต้องได้รับสิ่งเสพติดดังกล่าวเข้าสู่ร่างกายใหม่

2.3.2 ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิดมีการจัดประเภทของยาเสพติดไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ.2522 แบ่งยาเสพติดออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ เฮโรอีน อีเทอร์พีน อะซีเทอร์พีน ฯลฯ (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง)

ประเภทที่ 2 ได้แก่ ผีน มอร์ฟีน โคเคอิน ไดฟีน็อกซีเลท เอทิลมอร์ฟีน ฯลฯ (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษทั่วไป)

ประเภทที่ 3 ได้แก่ ยาแก้ไอ ยาแก้ท้องเสีย ที่มีฝิ่น โคเคอินหรือไดฟีน็อกซีเลทเป็นส่วนประสม ฯลฯ (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับยาที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ประสมอยู่ด้วย)

ประเภทที่ 4 ได้แก่ อะเซติกแอนไฮไดรด์ อะเซทิลคลอไรด์ (จัดเป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2)

ประเภทที่ 5 ได้แก่ พืชกัญชา พืชกระท่อม เห็ดขี้ควาย (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4)

ยาเสพติดแบ่งตามองค์การอนามัยโลก ได้จัดเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น เฮโรอีน เพกิดีน
2. ประเภทบาบิทูเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราลดีไฮด์ เมโปรบาเมทไดอาซีแพม และคลอไดอาซีพอกไซค์
3. ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้
4. ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เด็กซ์แอมเฟตามีน
5. ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ไซโคคา
6. ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
7. ประเภทคัท (KHAT) เช่น ใบกระท่อม ใบคัท
8. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลีน

เมลิตมอร์นิงโกลลี ดันล้าโพง เห็ดเมาบางชนิด

9. ประเภทอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

แบ่งประเภทของยาเสพติดตามลักษณะการออกฤทธิ์ ที่มีต่อร่างกายออกเป็น

4 ประเภท ดังนี้

1. ยากดประสาท (Depressant) ทำให้ประสาทและสมองมีนชา อารมณ์เฉื่อยชา กล้ามเนื้อหย่อนคลาย ได้แก่ฝิ่น เฮโรอีน และยานอนหลับ เป็นต้น
2. ยากระตุ้นระบบประสาท (Stimulant) ทำให้ประสาทและสมองตื่นตัว กระวนกระวาย ได้แก่ ใบกระท่อม แอมเฟตามีน หรือยาบ้า ยาขยัน เป็นต้น
3. ยาหลอนประสาท (Hallucinogen) ทำให้ประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากเดิม มีความรู้สึกสัมผัสแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความเป็นจริง ได้แก่ แอลเอสดี
4. ยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน (Mixed) ยาบางชนิดเมื่อเสพปริมาณน้อยจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท เช่น กัญชา ต่อมาจะกดประสาท แต่ถ้าเสพยามากๆ ขึ้นจะทำให้เกิดประสาทหลอนได้

กรมการฝึกหัดครูและคณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา (2534:30-31) ได้แบ่งประเภทของสารเสพติดตามแหล่งที่มาได้ 2 ประเภท คือ

1. ยาเสพติดตามธรรมชาติ (Natural Drugs) เช่น ฝิ่น กัญชา ใบกระท่อม เป็นต้น
2. ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) เช่น เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

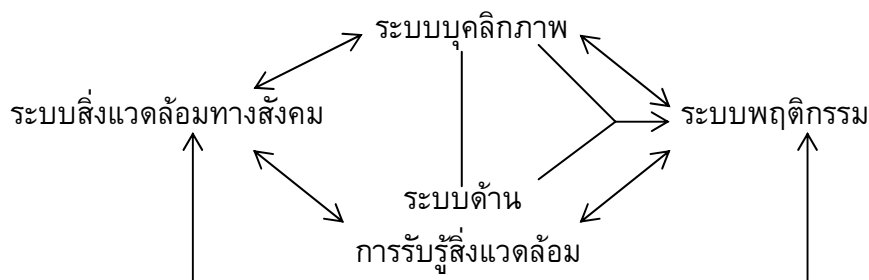
สรุปได้ว่า ยาเสพติดมีหลายประเภท ได้แก่ ยาเสพติดจากธรรมชาติและจากการสังเคราะห์ และแต่ละประเภทก็มีฤทธิ์ต่อระบบประสาททั้งนั้น

2.3.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สิ่งเสพติด

ดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2540:7-9) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเพื่ออธิบายสาเหตุของการเริ่มใช้สารเสพติดที่สำคัญมี 4 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีของเจสเซอร์ (Jessor's Theory) ทฤษฎีของเคแพลน (Kaplan's Theory) ทฤษฎีของเอคเคอร์ (Aker's Theory) และทฤษฎีของแคนเดล (Kandel's Theory) ในระหว่างทฤษฎีทั้งสี่นั้น ทฤษฎีของเจสเซอร์ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นทฤษฎีที่มีความครอบคลุมที่สุด เนื่องจากทฤษฎีนี้มีกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมตัวแปรส่วนบุคคลและบทบาทของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรม ทฤษฎีนี้เรียกว่า ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) ในทฤษฎีกล่าวถึงกลุ่มของตัวแปรสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 3 กลุ่ม คือ

1. ภูมิหลังและสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Background and Context Variables)
2. การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Perceived Environment)
3. บุคลิกภาพ (Personality)

ตัวแปรทั้งสามนี้มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มพฤติกรรมดังภาพที่ 2

ภาพประกอบ 2 แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ที่มา: ดุษฎี โยเหลา. (2540) รายงานการวิจัยปัจจัยสาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร. หน้า 8 (อ้างอิงจาก Jessor, R.; & others, (1991) p. 21)

พื้นฐานของทฤษฎีมาจากแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมทุกอย่างเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม โดยที่การศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรม จะต้องศึกษาตัวแปรทั้งสองกลุ่มนี้พร้อมกันจะเห็นได้จากการใช้ลูกศรทิศทางเดียวที่เชื่อมระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพและการรับรู้สิ่งแวดล้อมไปสู่ระบบพฤติกรรม จากภาพที่ 2 จะเห็นว่าตัวแปรในกลุ่มสิ่งแวดล้อม 2 กลุ่ม คือ

1. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น ระดับการศึกษา รายได้ การนับถือศาสนา โครงสร้างของครอบครัว

2. การรับรู้สิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีความหมาย มีความสำคัญ ต่อบุคคลซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเชิงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมมากกว่าสิ่งแวดล้อมทาง สังคม

เจสเซอร์และคณะ ได้ทดลองใช้ปัจจัยข้างต้นในการทำนายพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ในเยาวชน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าประมาณ .70 เมื่อตัวแปรตามเป็นกลุ่ม พฤติกรรมและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าระหว่าง .50 ถึง .80 เมื่อตัวแปรตามเป็น พฤติกรรมเฉพาะอย่าง เช่น การดื่มแอลกอฮอล์หรือการใช้สารเสพติด ตัวแปรที่มีความสำคัญ จากงานวิจัยหลายชิ้น ได้แก่ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสำเร็จด้านการเรียน ทักษะที่ดีต่อต้าน ความเบี่ยงเบน การมีต้นแบบของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกลุ่มเพื่อนๆ การใช้สารเสพติดอื่นๆ และ ผลการเรียนรู้ต่ำ

2.3.4 สาเหตุของการใช้สิ่งเสพติด

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงสาเหตุของการใช้สิ่งเสพติด ดังนี้

ชูสเตอร์ และคิลบี (Schuster;& Kilby. 1992:778) กล่าวถึงสาเหตุการใช้ ยาเสพติดว่าเกิดจาก

1. ความวิตกกังวล
2. พฤติกรรมของเพื่อน ถ้าเพื่อนดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่ วัยรุ่นนั้นอาจจะ มี พฤติกรรมเช่นนั้นด้วย
3. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกหรือมีการใช้ยาเสพติด วัยรุ่นนั้นจะ มีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด
4. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีแนวโน้ม ที่จะใช้ยาเสพติด
5. การใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นจะมีลักษณะเฉพาะผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และเกิดในวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

กู๊ด (Good. 1993:30) ยังได้สรุปว่า การติดยาทางร่างกายนั้นเป็นเรื่องจริงแต่ มาเป็นเรื่องที่ทำความเข้าใจได้ยาก พฤติกรรมการติดยาไม่จำเป็นว่าจะต้องขึ้นอยู่กับ การติดยาโดย สาเหตุทางร่างกายเพียงประการเดียว มีอยู่บ่อยครั้งที่ความแตกต่างระหว่างการติดยาทาง ด้าน ร่างกายและการติดยาทางด้านจิตใจ โดยแสดงออกเช่นเดียวกับคนที่ติดยาทางร่างกายในทางตรงกัน ข้าม การที่จัดให้ยาที่มีอิทธิพลต่อจิตใจไม่มาก เช่น กัญชา ไปอยู่ในประเภทเดียวกันกับโคเคน ซึ่ง เป็นยาที่แรงกว่ามากอยู่ในกลุ่มเดียวกันถือได้ว่าไม่ถูกต้อง ผู้เชี่ยวชาญในปัจจุบันจึงเลิกคิดถึง ความ แตกต่างที่เคยเชื่อว่า โคเคนเป็นยาเสพติดทางด้านจิตใจ และยาเสพติดเช่น เฮโรอีนเป็นยาเสพติด ทางร่างกาย เฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่แปลกกว่ายาอื่นๆ เพราะสามารถทำให้เกิดอาการติดยาได้ทั้ง ร่างกายและจิตใจ ยาทั้งสองประเภทเป็นยาที่ไปกระตุ้นศูนย์ควบคุมความพึงพอใจในสมอง โดยทำ ให้ผู้ใช้รู้สึกเกิดความอยากที่จะใช้ยานั้นอยู่เสมอ

สไตน์เบิร์ก (Steinberg. 1993:436-437) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติด ดังนี้

1. ลักษณะของบุคลิกภาพ เช่น โมโหง่าย เก็บกด มีปัญหา
2. ความสัมพันธ์ในครอบครัว ครอบครัวมีสัมพันธภาพไม่ดี เช่น ไม่มีความสนิทสนมกัน รู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกันขัดแย้งกันอยู่เสมอ ทำให้เกิดปัญหาการใช้ยาเสพติดได้มากกว่าครอบครัวที่มีความสนิทสนมกัน
3. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่บิดาหรือมารดาใช้ยาเสพติด
4. การใช้ยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาหรือกำลังใช้อยู่ในผู้ที่ใช้ยาเสพติดก็จะเลือกกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาและจะช่วยเหลือกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยา
5. วัยรุ่นที่เริ่มใช้ยามักจะมีปัญหาด้านพัฒนาการด้านจิตใจ เมื่อเวลาที่เขารู้สึกอ่อนแอก็จะมีอิทธิพลให้เขาหันมาใช้ยา

อุไร สุมาริธรรม (2545:13) กล่าวถึงปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆ ของเด็กวัยรุ่นเอง ได้แก่

- 1.1 ความอยากรลอง วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรทดลองหาประสบการณ์ที่แปลกๆ ใหม่ ๆ จึงอาจเสพยาเสพติดเพื่อต้องการทดลองว่าจะเป็นอย่างไร จากการศึกษาสาเหตุของการติดสารเสพติดและความคาดหวังในการเข้าบำบัดรักษาของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กรุงเทพมหานคร โดยหนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542:129) ก็พบว่า ร้อยละ 86.67 ของเยาวชนที่ติดสารเสพติด เสพสารครั้งแรกด้วยความอยากรลองของตนเอง

- 1.2 ความเชื่อที่ผิดๆ เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น เชื่อว่าเสพเพียงครั้งสองครั้งคงไม่ติด เชื่อว่าเสพแล้วจะทำให้สมรรถภาพทางเพศดีขึ้น เสพแล้วจะทำให้ร่างกายและจิตใจมีแต่ความสุข

- 1.3 มีความทุกข์ใจหรือกดดันทางจิตใจจากปัญหาที่รุมเร้า เช่น ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ สอบตก ผิดหวังทางการเรียน ออกจาก มีปัญหาครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง

- 1.4 มีบุคลิกภาพที่ด้อยวุฒิภาวะ เช่น อ่อนไหวง่าย ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง วิตกกังวลหรือเครียดอยู่ตลอดเวลา มีลักษณะอันธพาลชอบต่อต้านกฎระเบียบต่อต้านสังคม

2. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยชักจูงจากสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลอื่น ได้แก่

- 2.1 การมีตัวแบบที่เสพยาเสพติดให้เห็นอยู่บ่อยๆ เช่น มีคนในครอบครัวติดยาเสพติด มีเพื่อนที่เสพยาเสพติด คนในละแวกชุมชนเสพยาเสพติดให้เห็น มีการเสพยาเสพติดให้เห็นมากมายในสถานเริงรมย์

2.2 การถูกชักชวน วัยรุ่นมักจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากเมื่อเพื่อนชักชวนให้ลองเสพทั้งๆ ที่รู้ว่าอันตรายแต่ก็ไม่อยากขัดใจเพื่อน กลัวเพื่อนไม่ยอมรับ กอปรกับความอยากทดลอง หรือคิดว่าลองเพียงครั้งเดียวคงไม่เป็นไร ก็ทำให้วัยรุ่นเสพยาเสพติดตามการชักชวนของเพื่อนได้

2.3 การถูกล่อลวง เด็กวัยรุ่นบางคนอาจเสพยาเสพติดโดยไม่รู้ตัวจากการถูกล่อลวง เช่น ดื่มเครื่องดื่มที่มีผู้แอบใส่สารเสพติดไว้ อดทนจนที่สอได้สารเสพติดสูบบุหรี่ที่สอได้สารเสพติดร้ายแรงอื่นๆ เป็นต้น

ภา สารสิน (2522:84) กล่าวถึงมูลเหตุของการติดยาเสพติดให้โทษโดยอ้างถึงการศึกษาของวงการแพทย์และสถาบันการศึกษาเรื่องยาเสพติดให้โทษ พอจะสรุปถึงการติดยาเสพติดมีหลายประการดังนี้ คือ

1. เหตุจากการถูกชักชวน การชักชวนนี้อาจเกิดขึ้นจากเพื่อนฝูงที่กำลังติดยาเสพติดแล้วอยากให้เพื่อนติดบ้าง ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการที่จะเป็นไปตามวัย ชักชวนให้เขาทำชั่วเหมือนตน เพราะเมื่อติดด้วยกันแล้วจะได้ขอเงินหรือรวมเงินกันไปซื้อยาเสพติดเป็นการแบ่งเบาภาระทางการเงินลงไปบ้าง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีพลังสำคัญในการที่จะชักชวนสมาชิกในกลุ่มให้เสพก็ได้ เพราะกลุ่มนี้ถ้าหากพฤติกรรมใดที่กลุ่มหรือเพื่อนฝูงยอมรับและปฏิบัติก็มักจะยอมรับและปฏิบัติตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในแหล่งซื้อขายยาเสพติดนั้น อาจจะได้รับคำแนะนำชักจูงคุณภาพของยาเสพติดว่าดีต่างๆ นานาทำให้สมองปลอดโปร่งเหมาะแก่การเรียนการทำงาน การถูกชักชวนจะเกิดในขณะมีเมสสุรา เทียวเตร่ จึงเกิดการติดยาได้

2. เหตุจากการอยากทดลอง ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง อยากรู้รสชาติอยากสัมผัสเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ ผู้เสพยาเสพติดที่มีความอยากทดลองเหมือนกันโดยคิดว่าไม่ติดง่าย ๆ แต่เมื่อทดลองเสพเข้าไปมักจะติดเพราะยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีน ติดง่ายมากเพียงแค่เสพไม่กี่ครั้งก็ติดแล้ว

3. เหตุจากการถูกล่อลวง ยาเสพติดมีรูปร่างต่างๆ ทำให้ผู้รับไม่ทราบว่าเป็นสิ่งที่ตนได้รับเป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง คิดว่าเป็นยาธรรมดาไม่มีพิษร้ายแรงตามที่ผู้ให้หลอกล่อสุดท้ายกลายเป็นเสพติดไป

4. เหตุจากความเจ็บปวดทางด้านร่างกาย เช่น ต้องถูกผ่าตัด หรือเป็นโรคปวดศีรษะ เป็นโรคประสาท เป็นหิด ได้รับความทรมานร่างกาย เป็นผู้ต้องการบรรเทา พยายามช่วยตนเองมานานไม่หาย จึงหันเข้าหาเสพยาเสพติดจนติดในที่สุด

5. เหตุจากความค่อนง บุคคลประเภทนี้มีความอยากลอง ซึ่งรู้แน่แก่ใจว่าเสพยาเสพติดให้โทษไม่ดี แต่ด้วยความค่อนงเพราะเป็นวัยรุ่นไม่เกรงกลัวอะไร ต้องการแสดงความเก่งกล้าอวดเพื่อน ขาดความยับยั้งชั่งใจจนเสพยาเสพติดจนติดในที่สุด

6. เหตุเพราะสิ่งแวดล้อม สถานที่อยู่อาศัยแออัดหรือเป็นแหล่งสลัม

ภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับทางครอบครัว อาทิ เช่น สภาพบ้านแตก สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขาดความอบอุ่นจากพ่อและแม่ และปัญหาอื่นๆ นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลผลักดันให้เกิดการติดยาเสพติดได้และเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้เลิกใช้ยาเสพติดแม้แต่จะรักษาให้หายขาดก็ไม่ได้ เพราะผู้ติดยาที่ได้รับการบำบัดรักษาจนหายดีแล้วกลับมาอยู่ในสภาพแวดล้อมเก่าๆ ที่กดดันให้ต้องกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2537:165) ให้เหตุผลว่าวัยรุ่นติดยาเสพติด เพราะเกิดจากความอยากรู้อยากลอง รวมกับความกลัวใจ กังวลในชีวิต ทำให้ตัดสินใจผิดโดยการเลือกไปพึ่งยาเมื่อเสพติดแล้วจะยอมทำทุกอย่างเพื่อหาเงินมาจ่ายเป็นค่ายา นอกจากนั้นแล้วสาเหตุการติดยาของวัยรุ่นที่สำคัญที่สุดก็คือ มีสาเหตุจากครอบครัวที่ขัดแย้งทางอารมณ์สูงระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่น ปัจจุบันพบว่ามีแหล่งขายยาเสพติดอยู่ภายในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาด้วย

รัชนี้ ณ ระนอง; สุภาพ กลีบบัว; และสุปรียา กอมณี (2540:1) ได้รายงานผลการวิจัยของโรงพยาบาลรัฐราษฎร์และกองสารวัตรนักศึกษา กรมพลศึกษา เกี่ยวกับสาเหตุของการใช้ยาเสพติดว่าเกิดจากการอยากรทดลองด้วยตนเองกับเพื่อนชวน ส่วนสาเหตุจากปัญหาครอบครัวอยู่ในลำดับหลัง และสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ยาเสพติด คือ นักศึกษาสามารถหา ยาเสพติดได้เอง จากร้านค้า ร้านขายยา และเพื่อนฝูงตามลำดับ โดยจำแนกตามชนิดได้ ดังนี้ บุหรี่ เหล้า เบียร์ หาได้จากร้านค้า ยานอนหลับ ยาแก้ปวด หาได้จากร้านขายยา โรงพยาบาล สำหรับ กัญชา กระท่อม เฮโรอีน มอร์ฟิน ผีน และแอล.เอส.ดี (L.S.D) สามารถหาได้จากเพื่อนฝูง ส่วนสารระเหยได้จากร้านค้า และเหล้าแห้งหาได้จากร้านขายยา

2.3.5 โทษของการติดยาเสพติด

โทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติด นอกจากจะมีผลกระทบต่อผู้เสพโดยตรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อครอบครัว ประเทศชาติ ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้ดังนี้ (สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538:30-31)

1. โทษพิษภัยต่อผู้เสพ ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากฤทธิ์ต่อระบบต่างๆ ของร่างกายเมื่อร่างกายรับยาเหล่านั้นเป็นประจำทำให้การทำงานของระบบต่างๆ ผิดปกติจากเดิมจึงทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง มีร่างกาย ชูบผอม ผิวดำคล้ำ สมองเสื่อม ป่วยด้วยโรคระบาดต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากฤทธิ์ยา เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคตับ โรคไต ฯลฯ ภูมิคุ้มกันภายในร่างกายลดลง ทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย และถ้ายาเสพติดนั้นมีสารอื่นเจือปนอยู่ด้วย เช่น เฮโรอีน เบอร์ 3 อาจมียานอนหลับหรือสารหนูผสมอยู่ด้วย น้ำมันเบนซินบางชนิดมีสารตะกั่วผสมอยู่ด้วย ลักษณะเช่นนี้จะเพิ่มภัยจากสารเจือปนได้อีกด้วย นอกจากนี้ผู้เสพยาเสพติด โดยการฉีดยาหากมีการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันอาจถึงแก่ชีวิตได้เพราะเกิดสภาวะการติดเชื้อ เช่น การติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์ จากการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกันของผู้เสพยาเฮโรอีน โดยวิธีฉีดเข้าเส้นเลือด ในส่วนของจิตใจพบว่าผู้ติดยาเสพติดมีอารมณ์ไม่ปกติ เช่น อ่อนไหวง่าย ซึม หรือก้าวร้าว ในที่สุดก็จะเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่สนใจตนเอง ขาดความรับผิดชอบไม่อาจทำงานหรือเรียนหนังสือได้ และมักประสบอุบัติเหตุ หรือ

แม้แต่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้เสียทรัพย์สินซึ่งอาจเป็นสาเหตุในการก่ออาชญากรรม ปล้น จี้ หรือฆ่า เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติดและความร้ายแรงของพิษภัยก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามปริมาณของยาเสพติดที่ผสมในร่างกายที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

2. โทษพิษภัยต่อครอบครัว การติดยาเสพติดนอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้วผู้เสพยาดยังขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ ไม่ห่วงใยไม่ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติมาทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ต้องสูญเสียเศรษฐกิจและรายได้ของครอบครัว เนื่องจากต้องนำเงินไปจัดซื้อยาเสพติดและบางรายต้องจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อใช้จ่ายในการบำบัดรักษากลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด หรือก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวในที่สุด เช่น ทำให้ครอบครัวไม่สงบสุข มีปัญหาความแตกแยกเกิดการทะเลาะวิวาท

3. โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้เสพยาเสพติดสามารถก่อปัญหาให้เกิดขึ้นกับสังคมได้ในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การก่ออาชญากรรม การปล้น การจี้ การชิงทรัพย์ ทำร้ายผู้อื่นและยังอาจเป็นต้นเหตุของการสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน การเกิดอัคคีภัย และผู้ติดยาเสพติดยังเป็นที่รังเกียจของสังคม หรือเข้าสังคมไม่ได้ พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดเป็นการถ่วงความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาของสังคม สภาวะการณดังกล่าวก็จะกลักลับกลายเป็นภาระของสังคมส่วนรวม ในการจัดสรรบุคลากรแรงงานและงบประมาณในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในที่สุด

4. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ ผู้ติดยาเสพติดจะตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่า เป็นผู้บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคง ความสงบสุขของประเทศชาติเนื่องจากผู้ติดยาเสพติดทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษา และทำให้ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพทำให้ประเทศชาติเสียกำลังส่วนหนึ่งของชาติไปอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ติดยาเสพติดที่เป็นเยาวชนย่อมสูญเสียพลังกำลังที่เป็นอนาคตของชาติ ถ้ารูปการณ์เป็นเช่นนี้ ความมั่นคงของชาติย่อมถูกกระทบกระเทือน

จะเห็นได้ว่า สาเหตุการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นในสังคมไทยปัจจุบันจะมีสาเหตุที่คล้ายคลึงกัน และในหลายสาเหตุนั้นก็มีความเกี่ยวโยงกัน ดังนั้นในการพิจารณาถึงสาเหตุการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นจึงควรพิจารณาในหลายๆ สาเหตุ เพราะสาเหตุต่างๆ นั้นจะช่วยเสริมให้เกิดการใช้ยาเสพติด เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว สาเหตุการใช้และการติดยาเสพติด เพราะมีปัญหาทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ร่างกายและอารมณ์

2.3.6 ทฤษฎีการเสพยาเสพติด

ทฤษฎีการติดยาเสพติด นับว่ามีบทบาทในการต่อต้านยาเสพติดให้โทษ เพราะเป็นการพิจารณาปัญหาว่า ทำไมคนถึงติดยาเสพติด และทำไมบางคนรับการรักษาแล้วหายขาดได้ บางคนไม่หายขาดต้องหวนมาใช้นั้นอีกครั้งแล้วครั้งเล่า

ปัจจุบันมีทฤษฎีการติดยาเสพติด 4 ทฤษฎีด้วยกัน คือ (จำรูญ ยาสมุทร และคนอื่นๆ. 2521:24)

ทฤษฎีที่ 1 เชื่อกันว่า ติดยาเสพติดเพราะจิตใจ (Psychological หรือ Psychic Dependence) ใจแข็งก็หายได้ง่าย ใจไม่แข็งก็หายได้ยาก บางคนติดง่าย แต่บางคน ติดยาก เป็นเรื่องของบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีที่ 2 เชื่อว่าติดยาเสพติดเพราะสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ สภาพของสังคมเป็นตัวทำให้เกิดการติดยาขึ้น และทำให้หวนกลับมาใช้อีก

ทฤษฎีที่ 3 เอาทฤษฎีที่ 1 และ 2 มารวมกัน เป็นทฤษฎีที่มีการนำไปใช้ในสถานจัดหาผู้ติดยาเสพติด ที่มีชื่อหลายแห่ง เช่น Synanon และ Daytop

ทฤษฎีที่ 4 เป็นทฤษฎีค่อนข้างใหม่และใหม่อยู่ และได้รับความนิยมแพร่หลายขึ้นทุกวัน เป็นทฤษฎีเดียวกับชีวเคมีในแง่ของสันดาป ถือว่าการติดยาพวกอนุพันธ์เป็นความไม่สมดุลของการสันดาปที่ยืดเยื้อ (Protracted Metabolic Imbalance) หรือโรคที่เกิดจากสันดาปของเซลล์ร่างกายส่วนประสาทเสื่อมลง เหมือนคนเป็นโรคเบาหวาน ต้องการอินซูลินอยู่ตลอดเวลา จึงสามารถปฏิบัติการกิจประจำวันได้ตามปกติ

ดังนั้น ยาเสพติดให้โทษไม่ว่าจะเป็นชนิดใด เมื่อเสพเข้าไปในร่างกายแล้วจะทำให้เกิดผลเสียแก่ผู้เสพเอง รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั่วไปอย่างยิ่ง

2.3.7 หลักการป้องกันสิ่งเสพติด

ประสาธ อิศระปรีดา (2523:226-227) กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญของปัญหา ยาเสพติดให้โทษ ประกอบด้วย คน และยา และได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขการใช้ยาเสพติดดังนี้

ทฤษฎีที่ 1 ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ คือ ตัดยาออกจากคน ซึ่งวิธีการที่จะกระทำได้แก่ การปราบปรามการขนส่ง ค้าขาย จำหน่ายและการแพร่ตัวยา

ทฤษฎีที่ 2 คือการดึงคนออกจากยา ซึ่งอาจกระทำได้ด้วยกฎหมายกำหนดโทษไม่ให้คนเข้าไปพัวพันกับยา

อย่างไรก็ตาม การแยกคนออกจากยานั้นเป็นไปได้ยาก เพราะสังคมที่เป็นต้นเหตุ ยังคงอยู่ จึงเกิดความคิดใหม่ คือทฤษฎีที่ 3 ได้แก่

ทฤษฎีที่ 3 คือการสร้างคนให้เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน มีชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางยาเสพติดโดยไม่ข้องแวะกับยาเสพติดเหล่านั้น

พรรณพิมล หล่อตระกูล (2539:45) กล่าวว่า การสร้างภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติดให้เยาวชน คือการส่งเสริมให้เยาวชนมีภาวะสุขภาพจิตที่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถเผชิญกับปัญหาและหาแนวทางการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กนี้จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนสามารถกระทำไดดังนี้

1. จากครอบครัว ควรอบรมให้เด็กเป็นตัวของตัวเองให้โอกาสเด็กได้คิดว่าเขาจะแก้ไขปัญหาอย่างไร และกำหนดทิศทางหรือแนวในการปฏิบัติตนอย่างไรให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง เหมาะกับครอบครัว สังคม และชุมชนแวดล้อม

2. ฝึกฝนทักษะชีวิต ทักษะชีวิตที่สำคัญ คือการฝึกให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถหาทางออกในการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ รู้จักเลือกและตัดสินใจได้เหมาะสม โดยรับรู้ถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ นำไปสู่ความสามารถในการรับผิดชอบตนเองและควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้รู้สึกว่าคุณมีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในตนเองและสร้างคุณค่าให้กับตนเองได้

เรื่องชัย บุญศักดิ์ (พ.ต.ท. อุดมศักดิ์ เปลี่ยนขำ. 2540:32; อ้างอิงจาก เรื่องชัย บุญศักดิ์. 2527:41) ได้กล่าวถึงงานป้องกันต่างๆ ไปในสถานศึกษาต่างๆ นั้นอาจทำได้หลายกรณีเป็นต้นว่า

1. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิษภัยของสิ่งเสพติด และการรู้จักป้องกันตนเองให้พ้นจากพิษภัยยาเสพติด ซึ่งสถานศึกษาต่างๆ กระทำโดยอาศัยกิจกรรมในรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ ด้วยการบรรยาย อภิปราย อบรม จัดนิทรรศการ ฯลฯ

2. การจำกัดโอกาสมั่วสุม โดยการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด มิให้นักเรียนมีโอกาสอยู่ในที่ลับหลับตาตามลำพัง

3. การปรับปรุงการเรียนการสอนให้สนุกสนานเพลิดเพลิน มีชีวิตชีวา ปราศจากความเครียด ความขัดแย้งทางอารมณ์จะเป็นเครื่องช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถประพฤติตนเช่นเด็กทั่วไป

4. การปรับปรุงบรรยากาศในโรงเรียน โดยเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน สร้างความรู้สึกว่าครูจะเป็นบุคคลที่พึ่งพาอาศัยได้ เด็กมีความรู้สึกไว้วางใจเป็นกันเอง

อุมาพร ตรังคสมบัติ (นิสาร์ธน์ มัชยัสถ์ถาวร. 2546:32; อ้างอิงจาก อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540:271-272) กล่าวถึงเกราะป้องกันการติดยาของวัยรุ่นว่า เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นจะได้รับความกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสังคมภายนอก ครอบครัวที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี จะเป็นเสมือนเกราะอันแข็งแกร่งที่จะปกป้องเด็กจากอิทธิพลทางลบต่างๆ คำว่าทำหน้าที่ หมายถึง ครอบครัวสามารถปรับตัวกับภาวะเครียดและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ครอบครัวจะทำหน้าที่ได้ดีก็ต่อเมื่อมีความสมดุลในแง่ต่างๆ เช่น การควบคุมพฤติกรรม การฝึกวินัย การกำหนดกฎระเบียบ และการตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่าย ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นมีความหนักแน่นมั่นคงเพียงพอที่จะไม่ไปใช้ยาเสพติดและจะนำไปสู่บุคลิกภาพที่ดีในอนาคต เป้าหมายของการบำบัด จะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้

1. เกิดขึ้นในหลายระดับทั้งระดับบุคคล ระดับสองคน ระดับหลายคน หรือทั้งครอบครัว

2. มีหลายด้านทั้งทางอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม

3. เกิดขึ้นได้หลายทาง เช่น โดยการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต หรือการฝึกปฏิบัติให้มีทักษะในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมและการหัดวิเคราะห์ปัญหาพร้อมทั้งหาวิธีแก้ไข เป็นต้น

2.3.8 อาการของผู้ติดยาเสพติด

จากการศึกษาค้นคว้า มีผู้ศึกษาอาการของผู้ติดยาเสพติด ได้กล่าวถึงอาการของผู้ติดยาเสพติด ดังนี้

จงรัก อินทรเสวก และคนอื่นๆ (2544:53) กล่าวว่าอาการของผู้ใช้ยาเสพติดสังเกตได้จากลักษณะทางร่างกายดังนี้

1. มีความผิดปกติทางชีพจร การหายใจ อ่อนหภูมิและความดันโลหิต
2. น้ำหนักลดลงและมีอาการอ่อนเพลียเรื้อรัง
3. อาการไอเรื้อรัง หลอดลมอักเสบ และนัยน์ตาแดง
4. สุขภาพทรุดโทรมเนื่องจากขาดการดูแลเอาใจใส่
5. มีรอยผื่นแดงที่ปากและจมูก เนื่องจากการเสพยาเสพติด
6. แต่งเนื้อแต่งตัวสกปรก
7. ท้องผูกอยู่เสมอ
8. ทำทางเขื่องซึมและไม่มีแรง
9. มีรอยแผลซ้ำตามตัว หรือบาดแผลลักษณะอื่นๆ ซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุ

ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกประทุษร้ายทางเพศ หรือพยายามฆ่าตัวตาย

10. มีรอยฉี่ดยาที่แขน
11. มีอาการชาตามมือ แขน ขา
12. การทรงตัวเสีย หกล้มง่าย นัยน์ตากระตุกและชัก

สันติ จัยสิน และคนอื่นๆ (2544:37) กล่าวว่าวิธีสังเกตผู้ติดยาเสพติดหรือติดสารเสพติดให้สังเกตสิ่งต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เช่น สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ทำงานหนักไม่ไหว มีโรคแทรกซ้อน เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ
2. ริมฝีปากเขียวคล้ำ แห้ง
3. ร่างกายสกปรก
4. ซอบแต่งตัวด้วยการใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว เพื่อปกปิดรอยเข็มฉีดยาหรือแผลเป็นที่เกิดขึ้น และมักใส่แว่นตาดำ

สรุปได้ว่า ลักษณะอาการของผู้ติดยาเสพติดที่สังเกตได้จากสภาพร่างกายทั่วไป มีดังนี้ ทำให้ร่างกายเปลี่ยนไป เบื่ออาหาร ทำให้ร่างกายทรุดโทรม ความต้านทานโรคในร่างกายลดน้อยลง ทำให้มีโรคภัยไข้เจ็บเพิ่มมากขึ้น น้ำหนักตัวลดลง ทำให้เป็นโรคผิวหนัง หูพรา ตามัว อ่อนเพลีย ความจำเสื่อม เกียจคร้าน กำลังถดถอย ร่างกายสกปรกเพราะขาดการดูแลเอาใจใส่ ริมฝีปากเขียวคล้ำ แดงแห้ง มีรอยฉี่ดยาตามแขน หรือมีรอยกรีดบนข้อมือหรือส่วนอื่นของร่างกาย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด

2.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

วิดดอน (Whiddon. 1975:3425-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการใช้ยาเสพติดระหว่างนักเรียนระดับ 12 ในมลรัฐมอนทานาตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า

1. คนที่มีความรู้เรื่องยาเสพติดได้
2. การมีความรู้จะไม่ช่วยบรรเทาการใช้ยาเสพติดให้น้อยลง
3. นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อยาเสพติด มักจะหันไปใช้ยาเสพติดมากขึ้น
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องยาเสพติดและเจตคติได้รับอิทธิพล

ส่วนใหญ่มาจากการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม

5. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและการใช้ยาเสพติดได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มของนักเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน

6. สำหรับยาเสพติดที่ผิดกฎหมายมีแนวโน้มที่จะใช้เหมือนกัน เมื่อนักเรียนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มต่างเพศ ตามขนาดของโรงเรียน และโรงเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน

บราวน์ (Brown. 1979:3752-3753-A) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างด้านเจตคติ นักเรียนรัฐบาลที่มีต่อการเลือกใช้ยาเสพติด และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เจตคติ ที่มีต่อยาเสพติด กลุ่มประชากรเป็นนักเรียนระดับ 5 ถึงระดับ 12 ในโรงเรียนประจำตำบล ไกล์เมืองดัลลาส รัฐเท็กซัส ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติที่ดีต่อบุหรี่มากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเจตคติที่ดีต่อกัญชา และแอลกอฮอล์ มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับเฮโรอีน และเมทิติน นั้นไม่มีความแตกต่างและพบว่า นักเรียนมีเจตคติทางลบต่อ แอลกอฮอล์ เฮโรอีน เมทิติน มากกว่าบุหรี่ยาสูบ และกัญชา

แคสโตร และคนอื่นๆ (เจนจิรา ไจมนต์. 2545:46; อ้างอิงจาก Castro and others. 1987:273-289) ได้ศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการคาดคะเนการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดในการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นคือ กลุ่มเพื่อน ดังนั้นการจัดโปรแกรมการงดสูบบุหรี่ ควรจะคำนึงถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนด้วย เพื่อที่จะสนับสนุนให้โปรแกรมการงดสูบบุหรี่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โกฟฟ์ (เจนจิรา ไจมนต์. 2545:46; อ้างอิงจาก Goff. 1990:569) ได้ศึกษาปัญหาสังคม อารมณ์ อัตราการใช้ยาเสพติด สุขภาพ การศึกษา ความปลอดภัย การให้เกียรติตนเอง ความเหลื่อมล้ำ การวิเคราะห์ปัญหา ความคิดฆ่าตัวตาย โดยศึกษากับนักเรียนชาวอินเดียนในรัฐยูทาห์ อายุ 12-18 ปี จำนวน 141 คน พบว่า

1. นักศึกษาชาวอินเดียน อายุ 12-18 ปี ดื่มสุรา 52.9 %
2. นักศึกษาชาวอินเดียน ใช้ยาเสพติดมากกว่าค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ
3. ความรู้สึกในทางลบ 2 อย่างได้แก่

3.1 ความรู้สึกไม่รักไม่สนใจผู้อื่น หรือไม่ชอบ

3.2 ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง มีความสัมพันธ์มากในกิจกรรมในทางลบ

4. พฤติกรรมและกิจกรรมที่มีค่านิยมทางสังคมที่ดี มีความสัมพันธ์กับการไม่ดื่มเหล้า ไม่ชกต่อย โกง ถกเถียง ลักขโมย ทำลายทรัพย์สิน หรือจัดแวงในรอบหกเดือนที่ผ่านมา มากกว่าตัวแปรอื่นๆ

เฟอกูสัน (Ferguson. 1991:2341-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของยุทธวิธีการห้ามปราม ที่ใช้เพื่อลดปัญหาการใช้ยาเสพติดในโรงเรียน ที่มีนักเรียนซึ่งได้รับการรายงานว่ายาเสพติดมาเป็นเวลานานกว่า 2 ปี ยุทธวิธีดังกล่าวสร้างโดยเขียนนโยบายเกี่ยวกับยาเสพติด การตั้งคณะกรรมการการให้คำปรึกษา มีโครงการช่วยเหลือนักเรียน โครงการพิเศษสำหรับนักเรียนที่เป็นนักกีฬา โครงการฟื้นฟูหลังการรักษา พ่อแม่สัมพันธ์ และหลักสูตรของโรงเรียน ผลจากการศึกษา พบว่ายุทธวิธีเกี่ยวกับการเขียนนโยบายเกี่ยวกับยาเสพติด การตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษา จะมีผลทำให้จำนวนนักเรียนที่เสพยาเสพติดจำพวกเบียร์ ไวน์คูลเลอร์ และกัญชา มีจำนวนลดลง

ดิโลเรนโซ (ปีน โค. 2540:56; อ้างอิงจาก Diloranzo. 1993) ได้ศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียน (Primary Prevention) ของนักเรียนในสถานศึกษาชั้น 7 โดยใช้รูปแบบจิตวิทยาสังคม ซึ่งคำนึงถึงพ่อแม่ เพื่อน และอิทธิพลของสื่อรวมทั้งการสอนทักษะปฏิเสธ เพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่จากสังคมพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการศึกษามี 3 ตัวแปร คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธ การสูบบุหรี่ และเจตคติ โดยใช้แบบสอบถาม ก่อนและหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ และทักษะการปฏิเสธ การริเริ่มการสูบบุหรี่ตั้งแต่แรกเพิ่มมากขึ้น และได้มีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมไปแล้ว 1 เดือน และหลังจากนั้นอีก 1 ปี พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่เช่นเดิม

2.4.2 งานวิจัยในประเทศ

ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น สรุปได้ดังนี้

ณัฐสิทธิ์ เอี้ยวเจริญ (2535:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสาเหตุและลักษณะความผิดของนักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย พบว่า สภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียนและนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย มาจากครอบครัวที่ชอบดื่มสุรามากที่สุด รองลงมา คือ การใช้วาจาไม่สุภาพและชอบใช้ยาเสพติดและยาเสพติดที่นักเรียนนักศึกษาเหล่านั้นใช้มากที่สุด คือ บุหรี่และสุรา ลักษณะการเสพติดโดยเริ่มทดลองใช้คนเดียวมีมากที่สุด รองลงมาคือ ตามสมาคมสนุกเกอร์และสวนสาธารณะ สาเหตุมาจากเพื่อนบังคับชักชวนและชักนำมากที่สุด รองลงมา คือ มีปัญหาหนีเรียน

รัชชัย ไทยเขียว (2535:253) ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการเสพยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่เริ่มสูดดมครั้งแรกเมื่ออายุ 14-15 ปี เป็นโสด ไม่มีรายได้ ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเป็นนักเรียนที่เคยหนีออกจากบ้านและหนีโรงเรียน อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ขาดการอบรมค่อนข้างดี มีประวัติการใช้บุหรี่และกัญชามาก่อนการสูดดมสารเสพติด นิยมใช้สารเสพติดประเภท

แอลเกอร์ เพราะไม่กัดมือ กลิ่นไม่รุนแรง ไม่แสบจมูก ขวดเล็ก ราคาถูก ผู้สูดดมไม่เคยเข้าสถานบำบัด

อังสนา เปตะนันท์ (2536:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหยจำนวน 13 คน ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 3 คน เป็นรายกรณี โดยใช้กระบวนการในการศึกษา 7 ขั้นตอน ผลการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่ถูกต้อง และสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือในสังคมก็ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กมีโอกาสใช้ยาเสพติดได้ เช่น อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติด คือ แหล่งชุมชนแออัด หรือสังคมที่การขายยาเสพติดแพร่หลาย หาซื้อง่ายและราคาถูก

จิราภรณ์ กลิ่นศรีสุข (2537:48) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง นักเรียนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงหลังจากได้รับการให้ข้อเสนอแนะ นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ

นิภารัตน์ จำสมบุรณ์ (2540:บทคัดย่อ) ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในอันตรายพิษภัยของยาเสพติดที่มีต่อสุขภาพเป็นอย่างดี ทั้งทางตรงและทางอ้อมของนักเรียนกลุ่มนี้จะได้รับความรู้มาจากครอบครัว โรงเรียน และสื่อประเภทต่างๆ การศึกษาของมารดา รายได้ของนักเรียนและลักษณะของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้ในเรื่องยาเสพติดของนักเรียนในขณะที่ปัจจัยเรื่อง การศึกษาของมารดา รายได้ครอบครัว กลุ่มเพื่อน อาชีพของบิดา และลักษณะการพักอาศัยที่มีต่อความแตกต่างในพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน

สุจินต์ นิมนงค์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษามาตรการการป้องกันการใช้ยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า ผลการดำเนินการป้องกันนักเรียน นักศึกษาที่เสพยาเสพติดของสถานศึกษาในเขตการศึกษา 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ และกลุ่มเยาวชนก็เป็นกำลังของชาติในอนาคต กลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องเร่งดำเนินการป้องกันการใช้ยาเสพติด ซึ่งสถานศึกษาควรได้มีการศึกษาถึงการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการป้องกันการใช้ยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

2.5.1 ความหมายของวัยรุ่น

เฮอร์ล็อก (ญาดา หลาวเพชร. 2544:17; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964:664) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัยรุ่นถือว่าเป็นชีวิตที่คั่นกลางระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ อยู่นี้เด็กทั้งชายและหญิงจะมีสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และความรู้สึกด้านจริยธรรมแตกต่างไปจากวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่สังคมยังไม่ยอมรับให้มีบทบาทและความรับผิดชอบเท่าเทียมผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ต้องการเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองในการเลือกสิ่งต่างๆ แต่ขณะเดียวกันก็ยังต้องการความรัก ความอบอุ่น และข้อแนะนำบางประการจากครอบครัว จากพ่อแม่ ประสบการณ์ความเข้าใจที่ดีและถูกต้องที่เด็กได้รับตั้งแต่เด็กจนเข้าสู่วัยรุ่น จะมีส่วนเสริมสร้างให้เขามีความมั่นใจในตนเองและสามารถดำเนินชีวิตในแบบที่ตัวเองเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ พ่อแม่จึงควรรู้จักแสดงความรักต่อเด็กอย่างถูกต้อง ให้ความเป็นกันเอง รับฟังปัญหาอย่างเห็นอกเห็นใจพร้อมที่จะเป็นที่พึ่งของเด็ก เด็กจะเกิดความรู้สึกอบอุ่น ตลอดจนเคารพนับถือและไว้วางใจ เฮอร์ล็อก ได้กล่าวไว้ในเรื่องการปรับตัวว่า ถ้าบิดามารดาให้ความรัก ความสนใจ และสร้างความอบอุ่นภายในครอบครัวก็จะทำให้บุตรมีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความมั่นใจในตนเองและปรับตัวได้ดี

ดูเล็ก (เนาวรัตน์ กะการดี. 2544:27; อ้างอิงจาก Dusek. 1987) กล่าวว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กกับเป็นผู้ใหญ่ อันเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ เด็กวัยรุ่นจึงไม่ใช่เป็นเพียงการเจริญเติบโตทางร่างกาย แต่หมายถึงการเจริญเติบโตทางสังคม ซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมของแต่ละที่

สุชา จันท์ธอม (2525:20) กล่าวว่า วัยรุ่นคือวัยที่สิ้นสุดของความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาวัยผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใดแต่เรากำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญ และถ้าจะกำหนดลงไปว่าเริ่มเมื่อใดก็ถือเอาตอนที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือนและมีขนขึ้นในที่ลับ ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่เริ่มมีน้ำอสุจิ

ปรีชา วิหคโต (2532:18) กล่าวว่า วัยรุ่น คือผู้ที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ โดยทั่วไปมีอายุระหว่าง 12 – 21 ปี ในวัยรุ่นหญิง และ 13 – 21 ปี ในวัยรุ่นชาย ส่วนใหญ่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีอัตราการเจริญเติบโตของส่วนสูงและน้ำหนักอย่างรวดเร็ว มีอารมณ์รุนแรง วุฒิกกลุ่มเพื่อนเป็นหลัก เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และมีสติปัญญาแบบเหตุผลเชิงนามธรรม

โสภา สปิณันท์ (นิศารัตน์ มัชยัสถ์ถาวร. 2546:49; อ้างอิงจาก โสภา สปิณันท์. 2543:109) ได้ให้ความหมายว่า “วัยรุ่น” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Adolescence” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” หมายถึง การเจริญเติบโตหรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ ซึ่งคำว่าวุฒิภาวะ หมายถึงการเจริญเติบโตมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระเบียบ เป็นสภาวะสมบูรณ์ทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่นคือ “เป็นวัยย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว”

เนาวรัตน์ กะการดี (2544:28) ได้สรุปว่า วัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม อย่างรวดเร็วจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ โดยถือเอาเกณฑ์ความพร้อมของวุฒิภาวะทางเพศเป็นจุดเริ่มต้น และความพร้อมทางด้านสังคมเป็นจุดสิ้นสุด

2.5.2 ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีเอกลักษณ์ ที่แตกต่างจากวัยอื่นๆ หลายประการด้วยกันดังที่ เฮอร์ล็อก (เนาวรัตน์ กะการดี. 2544:28; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัยรุ่นไว้ว่า

1. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ ความคิดเห็นและความสนใจ
2. เป็นวัยแห่งการเสริมสร้าง เด็กจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะทางร่างกาย
3. เป็นวัยที่ต้องการความอิสระ ต้องการพึ่งตนเองและมีแนวความคิดต่อต้านผู้ใหญ่ บางครั้งอาจมีการโต้เถียงที่รุนแรง
4. เป็นวัยที่ต้องการแสวงหาความรู้ อยากรู้ อยากเห็นจะทดลองทำในสิ่งใหม่ๆ ที่ตนเองไม่เคยทำ ต้องการปรัชญาชีวิต และแนวทางชีวิตของตน
5. เป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหาหนัก และเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เป็นวัยแห่งความยุ่งยากสับสน

นอกจากนี้ พรพิมล เจียมนาครินทร์ (เนาวรัตน์ กะการดี. 2544:28; อ้างอิงจาก พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น ดังนี้

1. เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ผลของพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลต่อบุคคลในระยะยาวในช่วงวัยอื่นต่อมา ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตคู่ เจตคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ ในสังคม ความสับสนในบทบาทที่ไม่ชัดเจนของตนเอง เช่น ไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ความคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก เด็กจะรู้สึกวางตัวยาก ไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม
2. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และเจตคติของวัยรุ่นจะคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงความสนใจ ความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความสามารถและความถนัดของตนเอง
3. เป็นวัยแห่งปัญหา อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยเจ้าปัญหามากที่สุด ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนั่นเอง ภาวะความวุ่นวาย ไม่สบายตัว ทำให้เกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล อารมณ์เสียง่าย ไม่อยากพูดคุยกับใคร หรือพูดจา ยีเยียนจนทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันในกลุ่มเพื่อน หรือพี่น้อง เกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาทางสังคมของเด็กวัยนี้
4. เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่กระนั้นเด็กเองยังไม่แน่ใจใน

บทบาทของตน เขาต้องการรู้ว่าเขาต้องแสดงบทบาทใดในสังคม เขามีความสำคัญอย่างไรในสังคม หรือ เขายังเป็นเด็กอยู่หรือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาต้องการความเป็นตัวของตัวเอง คือการพยายามหาเอกลักษณ์ของตนเองจากการแต่งกาย การใช้คำพูดที่เข้าใจกันเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น

5. เป็นช่วงวัยแห่งจินตนาการ วัยรุ่นชอบฝันสร้างวิมานในอากาศ

จินตนาการตนเองเป็นสิ่งต่างๆ หรือบุคคลต่างๆ ที่ตนเองชอบ เด็กสามารถแสดงออกในรูปของการ ประพันธ์เพลง เขียนบทกลอนประกอบเพลง หรือแม้กระทั่งการแต่งกายตามแบบบุคคลในสังคมที่ตนชื่นชอบและต้องการเอาอย่าง

กล่าวโดยสรุปลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น คือ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ร่างกายนั้นจะเจริญเติบโตมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ด้านจิตใจมีการ จินตนาการ ต้องการความเป็นอิสระ ชอบแสวงหาความรู้ เลียนแบบบุคคลอื่น และต้องการการ ยอมรับจากบุคคลอื่น

2.5.3 พัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นมีความต้องการเร่งการเจริญเติบโตทั้งในทางชีวะ สรีระ และจิตวิทยา เป็น วัยเร่งสร้างสุขนิสัย วัยเร่งปรับตัว เป็นวัยที่เจริญเติบโตทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พัฒนาการในแต่ละช่วงอายุของวัยรุ่นมี ดังนี้ (เนาวรัตน์ กะการดี. 2544: 28; อ้างอิง จาก ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2536)

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) หญิงอายุประมาณ 11-13 ปี ชาย อายุประมาณ 13-15 ปี วัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่พัฒนาการมาจากวัยเริ่มเข้าวัยรุ่น Puberty เป็น ระยะที่ต่อมไร้ท่อต่างๆ ได้เจริญเติบโตจนสามารถผลิตฮอร์โมนเพศ เพื่อช่วยพัฒนาการลักษณะเพศ ขั้นที่สอง (Secondary Sex Characteristics) ให้เจริญยิ่งขึ้นและอวัยวะต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพศก็ เจริญเติบโตเต็มที่ มีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ ร่างกายเจริญเติบโต เป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุก ส่วน ความเจริญเติบโตมีทั้งส่วนภายนอกที่มองเห็นได้ง่าย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปหน้า สัดส่วน ของร่างกายและความเจริญส่วนภายใน เช่น โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การมีกล้ามเนื้อเพิ่มมากขึ้นใน เด็กชายและการสะสมไขมันในส่วนของสะโพกและเต้านมในผู้หญิง การเปลี่ยนแปลงระดับของ ฮอร์โมน การทำงานของต่อมเพศ เพื่อผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเด็กชาย และการมีประจำเดือนในเพศ หญิง การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของวัยรุ่นทั้งลักษณะภายในและภายนอกมีผล กระทบกระเทือนต่อ พื้นฐานอารมณ์ของเด็กวัยนี้เป็นอย่างมาก ลักษณะทางอารมณ์ของวัยรุ่น ตอนต้นจึงมีอารมณ์แปรปรวน สับสน อ่อนไหวไม่มั่นคง มีอารมณ์รุนแรงเปิดเผยตรงไปตรงมา ซึ่ง เรียกลักษณะทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นนี้ว่าเป็นแบบพายุบุแคม (Stress and Storm) อารมณ์ที่เกิด ขึ้นกับวัยรุ่นมีทุกประเภท อาทิ รัก ชอบ โกรธ อิจฉา ริษยา ดื้ออึ้ง ต่อต้าน เบื่อหน่ายท้อแท้ เห็นอก เห็นใจ โดยจะพบได้หลายระดับมากขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมและเหตุการณ์ที่เข้ามาเร้าเด็ก ทำให้เกิดเป็นอารมณ์ที่ไม่ดีขึ้นมา การควบคุมอารมณ์ยังไม่สู้ดี จึงมักแสดงถึงความชอบและไม่ชอบ รุนแรงเปิดเผยตรงไปตรงมา ต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ชอบฟังตนเอง ตัดสินใจเอง

ต้องการยอมรับจากเพื่อน ในวัยรุ่นตอนต้นนี้ สัมพันธภาพกับเพื่อนยังกำจัดการอบความสัมพันธกับเพื่อนเพศเดียวกัน โดยวัยรุ่นจะเลือกเพื่อนสองสามคนเพศเดียวกับเขาโดยถือเป็นเพื่อนสนิท ซึ่งสามารถที่จะแลกเปลี่ยนความคิด ความหวัง หรือช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ในภาวะยุ่งยาก กิจกรรมต่างๆ ที่เด็กทำมักจะจำกัดอยู่กับกิจกรรมของชุมชน เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์ และฟังเพลงต่างๆ ไป สำหรับพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นช่วงที่สติปัญญาเจริญสูงสุด เซลล์สมองพัฒนาอย่างเต็มที่ มีความคิดแบบนามธรรม (Abstract Thinking) มีความสามารถคิดอย่างมีเหตุมีผลมากขึ้น เรียนรู้ได้จากประสบการณ์โดยการลองผิดลองถูก แต่ขาดการไตร่ตรองถึงผลได้ผลเสีย ในวัยรุ่นตอนต้นยังมีความคิดที่เป็นรูปธรรมสูง คิดได้เฉพาะสิ่งที่ได้เห็นได้ยิน ไม่สามารถวางแผนระยะยาวได้

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) หญิงอายุ 15-18 ปี ชายอายุ 17-19 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากทุกด้าน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็ก และความเป็นผู้ใหญ่ อัตราการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายเริ่มช้าลง รูปร่างเข้าสัดส่วนของผู้ใหญ่ พัฒนาการด้านอารมณ์ของวัยรุ่นตอนกลาง อารมณ์ยังไม่คงที่ มีหลายอารมณ์ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งเร้า บางครั้งอาจเพิ่มความรุนแรง แต่จะมีพัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ และพัฒนาการด้านสังคมมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น การเจริญเติบโตด้านสติปัญญาเจริญสูงสุด รู้จักคิดวิเคราะห์ และการไตร่ตรองมากขึ้น วัยรุ่นตอนกลางจะมีความสามารถในการคิดแบบนามธรรมมากขึ้น สนใจผู้อื่นและรู้จักสังเกตความรู้สึกคนอื่นที่มีต่อตนเองมากขึ้นพยายามค้นหาข้อบกพร่อง เพื่อแก้ไขและต้องการทำตนเองให้ประทับใจผู้อื่น วัยรุ่นตอนกลางจะแสวงหาเอกลักษณ์ประจำตน โดยเลียนแบบบุคคลที่ตนชื่นชอบ พัฒนาการทางด้านสังคมของวัยรุ่นตอนกลาง จะเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ ต้องการมีเสรีภาพในการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นตอนกลางยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นจะบรรลุวุฒิภาวะทางสังคมในวัยรุ่นตอนปลาย

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) หญิงอายุ 17-21 ปี ชายอายุ 19-21 ปี เป็นระยะสุดท้ายของการเป็นวัยรุ่น การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายจะพัฒนาเต็มที่ในวัยรุ่นตอนปลาย ขนาดทุกสัดส่วนเจริญเต็มที่ บอกลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ วัยนี้จะเป็นวัยที่ใช้ชีวิตในชั้นมัธยมปลายจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางสังคมจากเดิมให้เป็นผู้ใหญ่ มีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น สุขุม เยือกเย็น มีเหตุผล ผนึกความจริง อดทนอดกลั้น ในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านจิตใจมากกว่าด้านร่างกาย วัยรุ่นตอนปลายจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในสังคม เป็นช่วงที่มีการพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเจริญสูงสุด ความจำดี คิดได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรมจินตนาการกว้างขวาง ความคิดลึกซึ้งหัดเทียมผู้ใหญ่ หากจะมีส่วนต่อยกว่าบ้างก็เนื่องจากมีประสบการณ์น้อย จึงมีความสุขรอบคอบน้อยกว่า สำหรับอารมณ์ในระยะวัยรุ่นตอนปลายพบว่าอารมณ์ที่รุนแรงค่อยๆ สงบลง เป็นสุขุม เยือกเย็น อดทนอดกลั้นในความรู้สึก ระวังการโต้ตอบทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในทันที แต่จะแสดงออกตามความเหมาะสมมากขึ้นและได้รับการยอมรับจากสังคม

เท่าเทียมกันกับผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนมีทั้งหญิงและชาย และต่อมาจะเลือกเพศตรงข้ามคนใดคนหนึ่งไว้เป็นเพื่อนพิเศษเป็นคนรักต่อไป

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการอย่างรวดเร็วควบคู่กันไปทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยวัยรุ่นตอนต้นจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นส่วนใหญ่ ส่วนวัยรุ่นตอนกลางจะมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสติปัญญามากขึ้น และวัยรุ่นตอนปลายจะมีพัฒนาการทางด้านสังคมมากที่สุด

2.5.4 พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น

ในช่วงวัยรุ่น อารมณ์จะเป็นปัญหาสำคัญมาก จึงเรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยพายุบุแคม การกระทำต่างๆ ของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ หากมีอุปสรรคหรือถูกขัดขวางจะเกิดอารมณ์รุนแรงมาก นักจิตวิทยาหลายท่านต่างยอมรับว่า วัยรุ่นเป็นระยะที่เด็กจะมีอารมณ์แปรปรวนมากกว่าปกติ บางครั้งควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนได้ง่ายเนื่องจาก (ศรีเรือง แก้วกั้งวาล. 2540:336-337)

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เนื่องจากวัยรุ่นมีรูปร่างแตกต่างจากวัยที่ผ่านมา การมีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบผู้ใหญ่ ทำให้วัยรุ่นสนใจตนเองมากขึ้นและมีความสนใจที่จะทำตามแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ แต่เนื่องจากวัยรุ่นยังไม่สามารถที่จะเข้าใจและปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้ใหญ่มองวัยรุ่นว่ายังเป็นเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่จึงมักขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นขาดความมั่นใจตนเอง มีผลก่อให้เกิดอารมณ์ไม่มั่นคง เกิดความเครียดและมักจะแสดงอารมณ์ออกมาทันทีที่ถูกตำหนิหรือไม่ยอมรับ

2. การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะภายใน ต่อมไร้ท่อ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและอารมณ์ การขยายตัวของกระเพาะอาหาร ทำให้เด็กทานอาหารมากขึ้น ภายในร่างกายมีการใช้พลังงานมากขึ้น ทำให้เด็กเหนื่อยง่ายและต้องการพักผ่อน การทำงานของต่อมเพศ ทำให้วัยรุ่นเริ่มสนใจเพศตรงข้าม และเริ่มมีอารมณ์ต่อเพศตรงข้ามเมื่อรักก็รักมากเมื่อไม่สมหวังหรือถูกขัดขวางก็จะเกิดอารมณ์รุนแรงและอาจตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

3. การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เนื่องจากวัยรุ่นจะต้องมีส่วนร่วมเข้าไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมมากยิ่งขึ้นทำให้วัยรุ่นต้องการการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ความวิตกกังวลของพ่อแม่ทำให้ดูเหมือนเป็นการเข้มงวดกวดขันไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคบเพื่อน การเรียน การแต่งกาย ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง กลายเป็นความรู้สึกหงุดหงิด วิตกกังวล เครียด เกรงว่าเพื่อนจะไม่ยอมรับ สิ่งเหล่านี้จึงมักทำให้วัยรุ่นเกิดความคับข้องใจอยู่เสมอ นอกจากนี้ วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะปรับตัว ดังนั้น วัยรุ่นจึงมักตกอยู่ในอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ยั่วเย้าทางอารมณ์ได้ง่าย เพราะวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหว เบื่อง่าย มีอารมณ์ไม่มั่นคงจึงเกิดปัญหายุ่งยากทางอารมณ์เสมอ เพราะฉะนั้น การเข้าใจวัยรุ่น เข้าใจอารมณ์ของวัยรุ่นจะช่วย

ลดความรุนแรงทางอารมณ์ของวัยรุ่นและน่าจะช่วยประคับประคองให้วัยรุ่นสามารถผ่านหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิตไปได้ตลอดรอดฝั่ง

จากการเปลี่ยนแปลงความเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว ทั้งลักษณะภายในและภายนอก ส่งผลต่อสภาวะอารมณ์ของวัยรุ่น ซึ่งพัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับพันธุกรรม พื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก แต่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับครอบครัว ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู การที่พ่อแม่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ในเวลาที่พอเหมาะ ไม่ตอบสนองเร็วหรือช้าเกินไป เด็กจะเรียนรู้ที่จะอดทนรอคอย เกิดความรู้สึกไว้วางใจและเชื่อมั่น ความรักความเข้าใจระหว่างพ่อแม่กับเด็ก จะเป็นพื้นฐานให้เด็ก มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความเชื่อมั่น พ่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกๆ ด้านอย่างมากมาย จะทำให้อารมณ์หวั่นไหวอยู่ระยะหนึ่ง วัยรุ่นที่มีพื้นฐานอารมณ์ที่มั่นคงจะส่งผลสะท้อนทำให้อารมณ์เบิกบาน แจ่มใส มองโลกในแง่ดี และสามารถที่จะสร้างความรักใคร่ ผูกพันกับผู้อื่น และอารมณ์ที่ดีทำให้วัยรุ่นใช้สมองคิดไตร่ตรองแก้ปัญหา รวมทั้งปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

2.5.5 พัฒนาการทางด้านสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการทางสังคมในวัยรุ่นนี้สืบเนื่องต่อจากพัฒนาการทางสังคมในวัยเด็ก ซึ่งพัฒนาการด้านนี้จะเริ่มมาจากภายในครอบครัวก่อน แล้วก้าวออกไปถึงความสัมพันธ์ภายนอกครอบครัว ซึ่งสุชา จันทรเฒ (2538:67-71) ได้เสนอไว้ว่า เด็กวัย 13 ปี มักชอบอยู่ตามลำพัง ทั้งนี้เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงภายในของตนเอง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย อารมณ์ และความคิด ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเข้าสังคมด้วย แต่ก็มิได้เป็นดังนี้เสมอไป การที่เด็กไม่ชอบรวมกลุ่มกับสมาชิกในครอบครัวอาจเป็นเพราะต้องการอิสระที่จะทำงานของตนเอง และต้องการเป็นอิสระจากกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันมากขึ้นอีกก็ได้ เด็กชายที่มีอายุ 13 ปี จะมีความใกล้ชิดกับแม่มากกว่าพ่อ และเมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนๆ ไม่ชอบให้แม่แสดงความรักเพราะกระดากอาย แต่เด็กหญิงเริ่มมีความสัมพันธ์อย่างอบอุ่นกับพ่อและนิยมพ่อ ความสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กทั้งสองเพศจะมีความแตกต่างกันในเรื่องการคบเพื่อนเพศเดียวกันเด็กหญิงเมื่ออายุ 13 ปี จะเริ่มมีเพื่อนเป็นกลุ่มเล็กลงกว่าเมื่ออายุ 12 ปี ส่วนมากมักจะคบกันประมาณ 2-3 คน และมีเพื่อนสนิทหนึ่งคนที่จะบอกความลับได้และเมื่ออายุประมาณ 15 ปี จะมีเพื่อนเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นกว่าเดิม ส่วนเด็กชายยังไม่มีเพื่อนสนิท เด็กชายต้องการที่จะทำกิจกรรมมากขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน ในด้านความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม เด็กหญิงรู้สึกว่าการที่เด็กชายเริ่มมีความสนใจในเด็กหญิงเมื่ออายุ 14 ปี แต่เด็กหญิงอายุ 14 ปี มักจะสนใจเด็กชายที่โตกว่า เนื่องจากมีวุฒิทางเพศเร็วกว่าเด็กชายวัยเดียวกันนั่นเอง

โดยทั่วไปการสังคมของเด็กวัยนี้กว้างขวางขึ้นทั้งสองเพศ และมีเหตุผลในการคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น คือ ไม่แต่เพียงคบเพื่อนที่อยู่บ้านใกล้เคียงเท่านั้น แต่ยังคบเพื่อนที่ถูกต้องตามมินิสัยว่าเร่เรียนเก่ง หรือสุภาพอ่อนโยน เป็นต้น กลุ่มของเด็กชายมักจะใหญ่กว่ากลุ่มของเด็กหญิง เด็กวัยนี้สนใจกีฬามาก เป็นวัยที่กลุ่มมีอิทธิพลต่อเขามาก เป็นวัยรวมพวก บางคนอาจทำตัวแปลกกว่าผู้อื่นเพื่อเรียกร้องความสนใจหรือมักใช้คำพูดแปลกๆ

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง ลักษณะก็เจริญเติบโตทางสังคมอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การรู้จักคบเพื่อนที่ตนถูกใจ เช่น มีความสนใจและมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกับตนเป็นต้น เมื่อเติบโตมาถึงขั้นนี้แสดงว่าเด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น จึงมักทำหรือแสดงความคิดไม่เหมือนกับคนอื่น ๆ เพราะเด็กต้องการจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ส่วนอิทธิพลของหมู่คณะก็เริ่มลดน้อยลง

2.5.6 พัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่น

พัฒนาการด้านนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากระยะก่อนวัยรุ่นพร้อมกันไปกับพัฒนาการทางด้านอื่นๆ นักจิตวิทยาหลายท่านพยายามศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการรับรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเป็นไปของสติปัญญา ในเรื่องนี้ เพียเจท์ (เพียทียัพ ชัยพัฒน์, 2520:70-71; อ้างอิงจาก Peaget) ได้กล่าวถึงสติปัญญาว่า หมายถึงการที่บุคคลเราสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ซึ่งการปรับตัวนี้มีมาตั้งแต่ทารกแรกเกิดและจะพัฒนาต่อเนื่องกันตามวันจนถึงวัยผู้ใหญ่ คือ ในระยะแรกของชีวิตจะรับรู้สิ่งแวดล้อมเพียงเล็กน้อยและจะรับรู้มากขึ้นมีเหตุผลมากขึ้นเมื่อถึงวัยผู้ใหญ่

เพียทียัพ ชัยพัฒน์ (2521:45-46) ได้กล่าวถึงความเจริญทางด้านสติปัญญาของเด็ก โดยแบ่งพัฒนาการทางด้านการคิดออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. อีแนคทีฟ (Enactive) ในขั้นนี้ความคิดของเด็กจะแสดงออกมาในรูปของการเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เด็กไม่สามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กมองไม่เห็น
2. ไอโคนิก (Iconic) ในขั้นนี้อยู่ที่การใช้ภาพพจน์เครื่องหมายแทนการกระทำ เด็กจะสามารถจดจำรูปร่างลักษณะของวัตถุ ความสามารถในการจดจำภาพพจน์เหล่านี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงระดับสติปัญญาของเด็ก
3. ซิมบอลิก (Symbolic) ในขั้นนี้เด็กสามารถใช้สัญลักษณ์ คือสามารถนำเอาความคิดออกมาสื่อสารโดยทางสัญลักษณ์ เป็นภาษา เป็นคำพูดและประโยค เพื่อเป็นตัวแทนทางความคิด ความคิดของผู้ใหญ่จะอยู่ในขั้นนี้ ความคิดจะออกมาในลักษณะคล้ายกับพูดกับตัวเอง เป็นขั้นพัฒนาการที่สำคัญและมีความหมายที่สุดของบุคคล

สุชา จันทรเฒ (2538:74-75) ได้สรุปพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยรุ่นไว้ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มความสนใจตนเองและมองเห็นเหตุการณ์ไกลได้ การพยายามรู้จักตัวเองและพยายามขัดเกลาพฤติกรรมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ทำให้เด็กมีศีลธรรม รู้จักอดกลั้น และเข้าใจสังคมดีขึ้น มีความสามารถในการศึกษาหาความรู้ และรักการพึ่งตนเองทั้งยังทำให้มีความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล และของกลุ่มดีขึ้น
2. ปลูกฝังการพึ่งตนเอง เด็กวัยรุ่นต้องการเป็นอิสระในการแสดงความคิดและวางโครงการทำกิจกรรมด้วยตนเอง แต่มักจะไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ เด็กวัยรุ่นมักคิดว่าเขาโตพอแล้ว จึงไม่ต้องการให้ใครปฏิบัติต่อเขาแบบเด็กๆ เขาต้องการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อหาประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ เมื่อความต้องการพึ่งตนเองมากขึ้น เด็กย่อมต้องการมันจากการถูกบีบบังคับเรื่อง

เวลา และการถูกจำกัดที่ทางคือไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่บังคับให้กลับบ้าน แม้ว่าเด็กต้องทำตามกฎ ประเพณี แต่เด็กก็ยังต้องการเป็นตัวของตัวเอง ความต้องการเป็นตัวของตัวเองนี้เป็นลักษณะ พัฒนาการประการหนึ่งของแต่ละบุคคล ผู้ใหญ่ไม่ควรกีดกัน ควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักรับผิดชอบในการสร้างตัวเองได้

3. ปรับปรุงตัวเองและจงรักภักดีต่อบุคคลในครอบครัว ต่อโรงเรียน และต่อชุมชน เด็กวัยรุ่นรักพ่อแม่ พี่น้อง ไม่ต้องการให้บุคคลในครอบครัวประสบอันตรายใดๆ ทั้งสิ้นแม้ว่าไม่อยากอยู่บ้าน แต่ก็ช่วยงานบ้านและรับผิดชอบได้ดีพอสมควร ส่วนที่โรงเรียนเด็กจะซื่อสัตย์เป็นพิเศษเด็กจะรักครู รักเพื่อน ตลอดจนหมู่คณะและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อหมู่คณะในการปรับตัวให้เข้ากับชุมชนนั้น เด็กวัยนี้กำลังจะเข้าสังคมที่ดีได้ เด็กมักจะช่วยทำงานให้กับสาธารณประโยชน์ตามโอกาสเด็กวัยนี้สามารถปรับปรุงตัวได้ดีเมื่ออยู่ต่างถิ่น มีความคิดว่าจะตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด มีเหตุผลและใช้เวลาเป็นขั้น

อาจกล่าวได้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้ กว้างขวางขึ้นเพราะเด็กชอบทำและโดยการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก ซึ่งการเรียนรู้โดยวิธีนี้เด็กได้ลงมือทำเอง ได้พบปัญหาและวิธีแก้ปัญหาเรื่อยไป จนกว่าจะได้ผลที่เด็กพอใจ ถ้าสิ่งใดทำแล้วไม่เกิดอันตราย ผู้ใหญ่อาจจะลองให้เด็กได้ปฏิบัติเพื่อว่าเมื่อเจริญเติบโตจะได้ก้าวเข้าไปในโลกอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

2.5.7 พฤติกรรมวัยรุ่น

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (นิสารัตน์ มัชยัสน์ถาวร. 2546:44; อ้างอิงจาก ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. 2537) ได้สรุปความต้องการของเด็กวัยรุ่นไทยไว้ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ
2. ความต้องการได้รับอิสระ วัยรุ่นต้องการโอกาสในการที่จะมีอิสระในการคิด การตัดสินใจ และการกระทำบางสิ่งด้วยตนเองอย่างมีอิสระ
3. ต้องการการยอมรับนับถือจากสังคมโดยเฉพาะจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ในระยะของการที่จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ การยอมรับในความเป็นผู้ใหญ่หรือการได้รับการไว้วางใจจากผู้ใหญ่จะทำให้วัยรุ่นมีความภูมิใจในตนเอง
4. ความต้องการที่ปรัชญาชีวิต หรืออุดมคติของตนเอง วัยรุ่นมักจะมองทุกสิ่งในชีวิตในแง่ของปรัชญา คือ จะมองทุกอย่างในทางใดทางหนึ่งอย่างเอนเอียงมาก ถ้าชอบก็จะชอบมาก ถ้าไม่ชอบก็จะคัดค้านไม่ลื้ม

พรรณพิมล หล่อตระกูล (2539:42-49) กล่าวว่า ปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์ที่พบได้บ่อยในเด็กวัยรุ่นได้แก่

1. พฤติกรรมต่อต้าน ในช่วงวัยนี้มีพัฒนาการด้านจิตใจที่สำคัญสองประการ คือ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อที่จะค้นหว่าเขาอยากจะเป็นอย่างไร เขาชอบ ไม่ชอบอะไร เขามีความสามารถอะไร อยากจะทำอะไร มีเป้าหมายในชีวิตเช่นไร บางครั้งการพยายามเป็นตัวของตัวเอง ทำให้เด็กวัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่อต้านผู้ใหญ่ หรือผู้ที่พยายามจะใช้อำนาจที่เหนือกว่าให้เขาทำตามความต้องการและหลายครั้งที่พบว่าเด็ก

ต่อต้าน ไม่ใช่เพราะเขาไม่ต้องการทำอย่างนั้น แต่เพราะเขารู้สึกว่าตนเองถูกกำหนดให้ทำมากกว่าจะเป็นสิ่งที่เขาเป็นคนตัดสินใจเลือกด้วยตัวเขาเอง ในหลายครอบครัวเกิดความขัดแย้งกันระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่น เพราะว่าเขาเริ่มโตได้เอง เริ่มมีเหตุผลของตนเอง แต่ไม่พอใจที่เด็กไม่ยอมรับมองว่าต้อรร้นพยายามใช้อำนาจเข้าจัดการแก้ไขปัญหา อาจนำไปสู่พฤติกรรมต่อต้านที่รุนแรงขึ้น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ในเด็กที่มีแนวโน้มที่จะต่อต้านมาตั้งแต่ก่อนวัยรุ่น เด็กมีพฤติกรรมแสดงออกถึงการต่อต้านมากขึ้น ไม่เชื่อฟัง ไม่นับถือ ทำให้เกิดความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น เด็กเริ่มมองว่าตนเองเป็นเด็กไม่ดีในสายตาของผู้ใหญ่ เด็กอาจจะเริ่มหันเข้าหายาเสพติด เพื่อเป็นการท้าทายหรือมองว่า ตนเองคิดหรือทำอะไรไม่เคยดีเลย การใช้ยาเสพติดหรือไม่ก็ไม่ช่วยให้ตัวเองดีขึ้น

1.2 ในเด็กที่ไม่กล้าแสดงออกไม่มีความมั่นใจในตนเอง ทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งระหว่างการอยากเป็นตัวของตัวเอง กับการยอมรับการพึ่งพิงต่อไป เด็กอาจจำยอมทำตามที่ถูกกำหนดจนกระทั่งไม่สามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ทำให้ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถคิดตัดสินใจ เติชฌกับปัญหาตามลำพังได้ มีแนวโน้มถูกผู้อื่นชักจูงได้ง่าย ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี อาจถูกชักจูงให้ใช้ยาเสพติดได้

2. การติดเพื่อน วัยนี้เป็นวัยที่เด็กเริ่มสนใจกิจกรรมนอกครอบครัว เริ่มเข้ากลุ่มวัยเดียวกัน ต้องการยอมรับจากเพื่อน เนื่องจากการที่เด็กไม่ต้องการพึ่งพิงผู้ใหญ่และกำลังค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง เด็กและเพื่อนอยู่ในช่วงของการพัฒนาการเช่นเดียวกัน เขาสามารถพูดคุยปรึกษาหารือ ทดสอบเอกลักษณ์ของตนกับกลุ่มเพื่อน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน รู้สึกเบื่อหรือสนุกคล้ายกันหรือสงสัยอยากรู้ อยากเห็นไม่เข้าใจในบางเรื่องเหมือนๆ กัน เด็กสามารถเรียนรู้และมีพัฒนาทางสังคมได้จากกลุ่มเพื่อน รวมทั้งเพื่อนต่างเพศที่เริ่มเข้าสู่ความสนใจตามวัย พ่อแม่ส่วนมากรู้สึกห่วงและกังวลกับการคบเพื่อน พ่อแม่อาจรู้สึกสูญเสียความสำคัญที่ตนเคยมี

3. การอยากลอง จากการศึกษาวิจัยจำนวนมาก พบว่าสาเหตุสำคัญที่วัยรุ่นหันไปใช้ยาเสพติดเพราะอยากลอง วัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ เนื่องมาจากกำลังค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองดังกล่าว การควบคุมความต้องการของตนเองเป็นงานที่เด็กวัยรุ่นจะต้องฝึกฝนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การมีความรับผิดชอบในตนเองและต่อสังคม

4. อารมณ์แปรปรวน วัยนี้มีภาวะอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย และอิทธิพลของฮอร์โมนทำให้เกิดความตึงเครียดของอารมณ์ได้ง่าย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

2.6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เฮเกอร์ (Hager. 1971:6158) ได้ทำการศึกษาถึงวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดให้โทษในชนชั้นกลางของอเมริกา โดยทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดให้โทษกับ

ครอบครัว แผนการเรียน คะแนนการเรียน การคบเพื่อน ความบกพร่องในการคบหาสมาคมกับคนอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 8 ถึง 12 จากโรงเรียน 3 แห่ง จำนวน 4,230 คน ส่วนยาเสพติดที่ศึกษาคือ กัญชา ยาที่ทำให้เกิดประสาทหลอน (Hallucinogens) และแอมเฟตามีน (Amphetamine) ผลการศึกษาพบว่า ความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่มีผลต่อการติดยาเสพติดให้โทษ กล่าวคือ เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัวมีโอกาสที่จะใช้ยาเสพติดให้โทษได้มากกว่าเด็กที่ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่าการติดยาเสพติดให้โทษทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวด้อยลงอย่างมีนัยสำคัญด้วย กล่าวคือการติดยาเสพติดให้โทษทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดยาเสพติดให้โทษกับพ่อแม่พี่น้องห่างเหินออกไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พอลสัน (Paulson. 1971:5455-5456) ได้ทำการศึกษา นักศึกษาที่ใช้ยาเสพติดให้โทษและนักศึกษาที่ไม่ใช้ยาเสพติดให้โทษ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดให้โทษ และเหตุผลการใช้ยาเสพติดให้โทษ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเอง แรงจูงใจเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลว การเห็นคุณค่าของตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 164 คน ซึ่งเรียนวิชาเอกพลศึกษาในวิทยาลัยแห่งหนึ่งในนิวยอร์ก ยาเสพติดที่ศึกษาคือ กัญชา เฮโรอีน แอล.เอส.ดี (L.S.D.) แอมเฟตามีน และยาที่ทำให้เกิดประสาทหลอน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักศึกษาที่ใช้ยาเสพติดให้โทษกับนักศึกษาที่ไม่ใช้ยาเสพติดให้โทษในด้านบรรยากาศในครอบครัว กล่าวคือ ผู้ที่ติดยาเสพติดให้โทษ ความสัมพันธ์ในครอบครัวจะห่างเหินขาดความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ยาเสพติดให้โทษ

ไอดี (Eide. 1997:1386-C) ศึกษาการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในชิบบัเบเวย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้สารเสพติดของนักเรียนในชิบบัเบเวย์เป็นเรื่องที่สำคัญมาก นักเรียนมีการใช้แอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ สารระเหยและกัญชา การใช้สารเสพติดของนักเรียนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของชนิดของสารเสพติด

2.6.2 งานวิจัยในประเทศ

ดุขฎิ โยเหลา และคนอื่นๆ (2540:บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และการติดยาเสพติดของเด็กละแวกชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำนวน 298 คน เด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารเสพติด จำนวน 298 คน บิดามารดาของผู้ติดยาเสพติด 56 คน ผู้นำชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติด 46 คน เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม พบว่า สาเหตุที่ใช้เพราะอยากลองและเพราะถูกชวนในสถานการณ์ที่อยู่ในกลุ่มเพื่อน ตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารเสพติดของเด็กละแวกชนในกรุงเทพมหานคร คือ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และบุคลิกภาพชอบท้าทาย

ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540:บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,050 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น

แบบสอบถามและแบบสำรวจพฤติกรรมนักเรียนที่โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า การใช้สารเสพติดของเพื่อน การใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว ภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นในชีวิต รายได้ของนักเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้สารเสพติดของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับความเชื่อเรื่องการใช้สารเสพติด ความรู้สึกคุณค่าในตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้สารเสพติดของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการใช้เวลาว่างที่ไม่มีประโยชน์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านพักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียน

วิรัช จินตนาวัน (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชลบุรี มี 3 สาเหตุที่สำคัญคือ สาเหตุในด้านตัวเด็กและเยาวชน สาเหตุในด้านครอบครัวของเด็กและเยาวชนและสาเหตุในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุการติดสารเสพติดและความคาดหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่ติดสารเสพติดและเข้ามารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด วัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สาเหตุการติดสารเสพติดและความคาดหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชน ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุของการเสพยาเสพติดครั้งแรก เยาวชนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 คือ อยากรทดลอง และรองลงมาร้อยละ 13.33 คือเพื่อนชวน

อภิรัฐ ถนอมสิงห์ (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้าในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยจากตัวยาบ้าเอง

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเสพติดสิ่งเสพติดเนื่องมาจากมีปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา และอยู่ในสภาพแวดล้อมในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ผลักดันให้มีการเสพติดสิ่งเสพติด

3. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงมาเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรกดังกล่าว

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

3.1.1 ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers. 1942:3) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล โดยบุคคลหนึ่งได้รับการช่วยเหลือจากอีกบุคคลหนึ่งเพื่อเปลี่ยน เจตคติ และพฤติกรรมต่างๆ ของเขา

โครว์; และโครว์ (Crow; & Crow. 1962:164) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาหมายถึง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและเข้าใจตนเอง ทำให้สมาชิกตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529:1) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่แสดงถึงมนุษยสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อนระหว่างบุคคล โดยที่บุคคลหนึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่อีกบุคคลหนึ่ง คือ ผู้มาขอรับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถในทางการให้คำปรึกษาและทางจิตวิทยา สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา เพื่อให้บุคคลที่มาขอรับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาหรือเรื่องราวที่มาปรึกษา สามารถใช้พลังปัญหาและความสามารถของตนเองในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในวิถีทางที่เหมาะสมที่เขาปรารถนา และในที่สุดบุคคลที่มาขอรับคำปรึกษาจะมีแนวทางในการป้องกันปัญหา แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมที่สุด

โอไฮเซน (Ohlsen. 1970:31) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง การให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่างๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่รุนแรง การให้คำปรึกษากลุ่มยังจะช่วยให้ผู้มีปัญหาสามารถเรียนรู้ที่จะนำความคิดจากกลุ่มมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัชร ทรัพย์มี (2520:80) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่บุคคล ซึ่งมีความคิดที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษารวมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เป็นการระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง กับทั้งได้ฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่า คนอื่นก็มีความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ไม่ใช่ตนเองเท่านั้นที่มีปัญหา

อาภา จันทรสกุล (2535:13) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม คือ การให้บริการปรึกษาแก่ผู้รับบริการปรึกษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในเวลาเดียวกัน โดยผู้รับบริการปรึกษาจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงจิตวิทยากับผู้ให้บริการปรึกษา สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีบทบาททั้งผู้รับและผู้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในแง่มุมต่างๆ

ทิพวรรณ กิตติพร (2536:2) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการช่วยเหลือของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้มีลักษณะและบุคลิกภาพ ตลอดจนมีเจตคติและค่านิยมที่

เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพ และสามารถให้ความช่วยเหลือแก่คนปกติที่มีปัญหาความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความไม่สบายใจได้ในการให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเอง เพื่อจักได้เข้าใจตนเองมากขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตนเอง รวมทั้งจัดการกับความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความไม่สบายใจ ฯลฯ จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การเจริญงอกงามส่วนบุคคลสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการให้คำปรึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง และรู้จักหาวิธีแก้ปัญหาที่จะเป็นไปได้ รู้จักเลือกและลองแก้ปัญหาที่คิดว่าจะได้ผลดีที่สุด ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

3.1.2 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

คอเรย์ (Corey. 1981:8) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้การไว้วางใจตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อรู้จักตนเองและค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน
3. เพื่อรับรู้ว่าคุณค่าอื่นก็มีความต้องการและมีปัญหาคล้ายคลึงกับตน
4. เพื่อรู้จักตนเอง ยอมรับ และมั่นใจในตนเอง อันจะนำไปสู่การมีทัศนคติใหม่ต่อตนเอง
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา และมองหาวิธีลดความขัดแย้งในตนเอง
6. เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำตนเอง การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่อยู่
7. เพื่อกำหนดแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ และรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
8. เพื่อเพิ่มความไวในการรับรู้ความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น
9. เพื่อเรียนรู้วิธีการโต้แย้ง หรือเผชิญหน้ากับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาด้วยท่าทีที่เอื้ออาทร ห่วงใย และจริงใจ
10. เพื่อรับรู้การตัดสินใจเลือกของตนเอง และการรู้จักเลือกอย่างฉลาด
11. เพื่อเรียนรู้การดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความมุ่งหวังของตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของผู้อื่น
12. เพื่อช่วยให้ค่านิยมที่ตนเองมีอยู่ชัดเจนขึ้น เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองไปตามครรลองของค่านิยมนั้น

โอเซน (Ohlsen.1970:31-33) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้รู้จักแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ประสิทธิภาพที่

ได้รับจากกลุ่มจะทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านอารมณ์ และสังคม โดยเน้นจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ระบายความรู้สึกต่างๆ ภายในใจ

ออกมา

2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการยอมรับนับถือตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิก กล้าเผชิญปัญหาของตนเองและแก้ไขปัญหานั้น

เกิดขึ้น

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกที่มีปัญหาได้ปรับปรุงทักษะในการยอมรับตนเอง แก้ปัญหาด้านการขัดแย้งในตนเอง และลดความขัดแย้งที่ตนมีกับผู้อื่น

5. เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความเข้มแข็ง สามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก และสามารถรักษาสภาพจิตใจของตนเองให้เป็นสุขเหมือนกับการอยู่ในกลุ่มได้ต่อไป

วิธี ฐะคำ (2523:52) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่าเป็นวิธีการที่มุ่งจะช่วยบุคคลในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ให้สำรวจและประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด
2. ให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และนำตนเองได้ สามารถรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

ตนเองและสังคมได้

3. ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534:180) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรู้จักและเข้าใจตนเอง
2. เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาการยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า
3. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้งานตามขั้น

พัฒนาการของตนเป็นไปอย่างเหมาะสม

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม

6. เพื่อส่งเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างมวลสมาชิกให้มีความรัก ความสามัคคี

จากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มข้างต้นพอสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม สามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น และตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล

อื่น และช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจ
แก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 ประโยชน์ของการให้คำปรึกษา

ในการให้คำปรึกษานั้นมีปรัชญาที่ยึดถือเป็นพื้นฐานดังนี้ (McGowan; &
Schmidt. 1962:95-96)

1. การให้คำปรึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ยอมรับความมีค่า และศักดิ์ศรีของ
แต่ละบุคคลและยึดหลักว่าทุกคนควรได้รับความช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัวหากเขาต้องการ
2. การให้คำปรึกษาควรให้ความสนใจในตัวผู้รับคำปรึกษา โดยยึดหลักพัฒนา
คนให้เจริญถึงขั้นสูงสุดของศักยภาพของคนๆ นั้น ช่วยให้แต่ละคนได้นำพลังความสามารถที่ตนมีอยู่
ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมตามที่แต่ละคนต้องการ
3. การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นกระบวนการทางการศึกษา
ฉะนั้นจึงเสมือนส่วนหนึ่งที่สำคัญในการบริหารการศึกษา
4. การให้คำปรึกษารับผิดชอบทั้งต่อสังคมและส่วนบุคคล
5. การให้คำปรึกษายอมรับและเคารพในสิทธิของทุกคน ในการที่จะยอมรับ
หรือปฏิเสธความช่วยเหลือที่บริการแนะแนวเสนอให้
6. การให้คำปรึกษาจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมงานไม่ใช้การบังคับ
7. การให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือคนให้ฉลาด การตัดสินใจเลือกในการ
วางแผนการตีความหมายและปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิต
8. การให้คำปรึกษา มีความจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจสภาพทางวัฒนธรรม
ของแต่ละบุคคลให้ลึกซึ้ง และควรเข้าใจบุคคลนั้นๆ ให้ดีเสียก่อนจึงให้ความช่วยเหลือ
9. การให้คำปรึกษา ควรจะอยู่ในความรับผิดชอบ หรือดำเนินงานโดยบุคคลที่
รักการทำงาน กับทั้งได้รับการฝึกและเรียนรู้วิชาการที่สำคัญเกี่ยวกับการแนะแนวและการให้
คำปรึกษา
10. การให้คำปรึกษา ควรมุ่งจุดสนใจไปที่การช่วยให้เอกัตบุคคลตระหนักใน
ความเป็นตัวของตัวเอง และเข้าใจตนเองให้มากที่สุด มิใช่มุ่งที่จะแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่
11. การให้คำปรึกษา ควรมีการติดตามผล วัตถุประสงค์ตามวิชาการเพื่อ
การปรับปรุงการให้คำปรึกษาให้มีผลดีที่สุดที่พึงเป็นไปได้

3.1.4 ประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม

ประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้ (Gazda; Duncan; &
Meadows. 1967:306-307)

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าคนอื่นๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา
2. การยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกภายในกลุ่มจะกระตุ้นให้สมาชิกใน
กลุ่มยอมรับที่จะเผชิญกับปัญหาของเขา

3. กลุ่มเป็นตัวแทนของสังคม เป็นที่ซึ่งสมาชิกทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงและทดลองพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. สมาชิกแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตน ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจสมาชิกอื่นภายในกลุ่ม

5. สมาชิกเรียนรู้ที่จะมีการให้และรับความช่วยเหลือ ตามบทบาทของตนภายในกลุ่ม

6. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นด้วยการสังเกต

7. การให้คำปรึกษากลุ่ม มักจะทำให้สมาชิกในกลุ่มต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล

8. บรรยากาศแห่งความเป็นกันเองของกลุ่ม ทำให้สมาชิกเป็นครอบครัวเดียวกันให้นำไปสู่การเปิดเผยปัญหาทางครอบครัว

9. การให้คำปรึกษากลุ่มได้ผลมากสำหรับวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

10. การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน ช่วยประหยัดเวลา และเปิดโอกาสแก่ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เวลาสำหรับบุคคลอื่นๆ ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น

จากประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเหมาะสำหรับวัยรุ่นมาก ซึ่งเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ผู้ให้คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน ทำให้ช่วยประหยัดเวลา บรรยากาศภายในกลุ่มทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ไว้วางใจสมาชิกทุกคนอื่นภายในกลุ่ม และสมาชิกมีโอกาสแสดงความคิด และทดลองพฤติกรรมบางอย่างตลอดจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาให้เหมาะสมได้

3.1.5 หลักการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

3.1.5.1 การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม

โอเซน (Ohlsen. 1970:103-109) กล่าวว่า สมาชิกที่เหมาะสมที่จะเข้ากลุ่ม ควรเป็นผู้ที่อาสาสมัครและมีแรงจูงใจในการเข้ากลุ่ม ในการสัมภาษณ์สมาชิกครั้งแรกผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงจุดมุ่งหมาย และลักษณะของกลุ่ม ตลอดจนกระบวนการที่สมาชิกควรมีบทบาทอย่างไรในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินและบรรลุถึงจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คมเพชร จิตรสุภกุล (2521:94-95) ได้เสนอเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. สมาชิกที่จะมารับคำปรึกษากลุ่ม ควรจะเป็นผู้ที่ปัญหาคล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้อภิปรายในประเด็นเดียวกัน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น

2. สมาชิกที่จะมารับการปรึกษากลุ่ม ควรเป็นผู้ที่เต็มใจที่จะแก้ปัญหา เพราะต้องมีการเปิดเผยตนเองในกลุ่ม

3. การจัดกลุ่ม ควรให้สมาชิกมีลักษณะแตกต่างกันบ้างซึ่งเป็นธรรมชาติของกลุ่ม เช่น มีทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรให้สมาชิกมีความแตกต่างกันมากเกินไป จะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น ไม่ควรจัดให้บุคคลพูดเก่งอยู่กับคนไม่ค่อยพูด เป็นต้น

4. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม ต้องพิจารณาว่า แต่ละบุคคลจะได้รับประโยชน์จากกลุ่มและสมาชิกให้ความช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นในกลุ่มได้ด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม คือ ต้องเข้ากลุ่มด้วยความสมัครใจ มีปัญหาคล้ายคลึงกัน และควรเลือกสมาชิกที่มีลักษณะแตกต่างกันบ้าง เช่น มีทั้งเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มเดียวกัน แต่ไม่ควรให้มีความแตกต่างกันมากจนเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาได้

3.1.5.2 ขนาดของกลุ่ม

โอเซน (Ohlsen. 1970:58) กล่าวว่า ควรมีสมาชิกประมาณ 4-8 คน เพราะถ้ามีจำนวนสมาชิกมากขึ้น ความสัมพันธ์ในกลุ่มจะมีน้อยลง และสมาชิกจะพึ่งพาผู้ให้คำปรึกษามากกว่าที่จะปรึกษาร่วมกับสมาชิกด้วยกัน นอกจากนี้ โอเซนยังสรุปว่าถ้าจะให้ผลดีขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องปรับตามความสนใจของเด็ก ความสามารถของเด็กในการให้ความสนใจปัญหาของคนอื่น เช่น เด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มควรมีขนาดเล็กลง จาก 7-8 คน เป็น 5-6 คน เป็นต้น

คอเรย์ (Corey. 1985:69) กล่าวว่า จำนวนสมาชิกของกลุ่มควรมี 8 คน จะเอื้อต่อประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษากลุ่มมากที่สุด

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521:94) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม บุคคลที่จะเข้ากลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างดี ดังนั้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มต้องไม่มากเกินไป คือ ประมาณ 6-10 คน

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มควรมีจำนวนสมาชิกอย่างน้อย 4 คน และไม่ควรมากเกิน 12 คน

3.1.5.3 ระยะเวลาและจำนวนครั้ง

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973:182) กล่าวว่า ควรจัดให้มีการให้คำปรึกษากลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ถ้าช่วงเวลาของการให้คำปรึกษาน้อย อาจจัดให้มีการให้คำปรึกษากลุ่มสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในแต่ละครั้งที่พบกัน ถ้าสมาชิกเป็นวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ควรใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง ถ้าเป็นเด็กระดับประถมศึกษา เวลาที่ใช้ไม่ควรนานเกิน 1 ชั่วโมง อาจอยู่ในช่วง 30-45 นาที เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อได้

คอเรย์ (Corey. 1985:69-70) กล่าวว่า โดยทั่วไปจะให้คำปรึกษากลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของกลุ่มหรือประสบการณ์ของผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษา

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521:99) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มควรจัดให้มี สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เวลาอย่างน้อยไม่ควรต่ำกว่า 1 ชั่วโมง และไม่ควรมากเกิน 2 ชั่วโมง จำนวนครั้งใน โรงเรียนและวิทยาลัยควรกำหนดจำนวนครั้งไว้ประมาณ 6-7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้เวลาระยะสั้น

วัชร ทรัพย์มี (2522:182) กล่าวว่า เวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มโดย ปกติ สำหรับวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวนครั้งในการให้คำปรึกษาควรใช้ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ถ้าช่วงเวลาในการให้คำปรึกษามีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง เวลาไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง หรือไม่ควรมากเกิน 2 ชั่วโมง สำหรับจำนวนครั้งที่พบควรกำหนดไว้ประมาณ 6-7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาสรุปได้ว่า ระยะเวลาควรอยู่ระหว่าง 30 นาที เป็น อย่างน้อยที่สุด ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กระดับประถม จนถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นส่วนใหญ่ อาจมีบ้าง ที่นานถึง 2 ชั่วโมง จำนวนครั้งที่พบกันประมาณ 6-7 ครั้ง หรือ 8-10 ครั้ง โดยพบกันสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง

3.1.5.4 การจัดสถานที่

มาฮ์เลอร์ (Mahler. 1969:58-59) และโอเซน (Ohlsen. 1970:29) กล่าว สอดคล้องกันในเรื่องการจัดสถานที่ของการให้คำปรึกษากลุ่มดังนี้ ควรเป็นห้องที่มีลักษณะเป็น สี่เหลี่ยมและมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนสมาชิก แก้อัศจรรย์มีลักษณะที่หนึ่งได้สบายและจัดเป็นวงกลม เพื่อให้สมาชิกมองเห็นกันอย่างทั่วถึง พื้นห้องสะอาด และพร้อมที่จะให้สมาชิกนั่งพื้นได้ถ้าสมาชิก ต้องการที่จะเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง

3.1.5.5 ชนิดของกลุ่ม

แฮนเซน วอร์เนอร์และสมิท (Hansen warner; & Smith. 1976:366) กล่าวว่า ชนิดของกลุ่มควรจัดเป็น “กลุ่มแบบปิด” หมายถึง กลุ่มที่ไม่มีการเปิดรับสมาชิกใหม่อีกในระหว่าง การดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม แม้จะมีสมาชิกลาออกจากกลุ่มไปแล้วก็ตาม เพราะการจัดกลุ่มจะ ทำให้สมาชิกมีปัญหาในเรื่องความไว้วางใจและความสนิทสนม ซึ่งสอดคล้องกับ ราว (Rao. 1981: 177) ที่กล่าวว่า ชนิดของกลุ่มควรเป็น “กลุ่มปิด” คือ ไม่มีการรับสมาชิกใหม่อีกในระหว่างให้ คำปรึกษากลุ่ม แม้จะมีสมาชิกลาออกไปแล้วก็ตาม เพราะการจัดเป็นกลุ่มเปิด จะทำให้สมาชิกมี ปัญหาในเรื่องความไว้วางใจและความสนิทสนมกันของสมาชิกในกลุ่ม

3.1.6 พลังในการให้คำปรึกษากลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (นิศารัตน์ มัธยัสถ์ถาวร. 2546:22; อ้างอิงจาก คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2529:97) ได้กล่าวถึงพลังที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องรู้และเข้าใจที่จะนำพลังต่างๆ มาใช้ในการ ดำเนินการกลุ่ม ดังนี้

1. ข้อผูกพัน (Commitment) บุคคลจะได้รับประโยชน์จากการให้คำปรึกษา แบบกลุ่มจะต้องรับรู้และยอมรับว่า มีความต้องการที่จะรับคำปรึกษา จะต้องพูดถึงปัญหาทั้งหลาย ของตน จะแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้รับคำปรึกษาจากกลุ่ม

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกที่มีปัญหาทั้งหลายจะต้องพยายามเพิ่มความรับผิดชอบสำหรับตนเองและเพื่อการแก้ไขปัญหาในกลุ่ม นอกจากนี้จะต้องเพิ่มโอกาสให้เกิดความเจริญงอกงามภายในกลุ่มที่รับคำปรึกษา

3. การยอมรับ (Acceptance) เมื่อสมาชิกให้การยอมรับตัวเอง จะเป็นผลให้บุคคลเกิดความเคารพนับถือตนเองและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาด้วย

4. ความดึงดูดใจ (Attractiveness) ถ้าหากกลุ่มเป็นที่ดึงดูดใจของสมาชิกในกลุ่มมากเท่าใด ก็ยิ่งจะทำให้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้น

5. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Belonging) สมาชิกทั้งประเภทที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองและที่ต้องการมีอิทธิพลในกลุ่มเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น จะต้องมีความรู้สึกอย่างรุนแรงต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เป็นผลดีต่อการช่วยเหลือกลุ่ม

6. ความปลอดภัย (Security) เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกปลอดภัยอย่างมีเหตุผล ในขณะที่อยู่ในกลุ่มเขาจะมีความเป็นตัวของตัวเอง มีการอภิปรายปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเขา มีการยอมรับความคิดของบุคคลอื่นที่แสดงต่อตัวเขาและสามารถแสดงความรู้สึกของตนเองต่อบุคคลอื่น

7. ความเครียด (Tension) การมีความเครียดและความไม่พึงพอใจที่อยู่ในระดับพอเหมาะจะเป็นแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้อย่างสำเร็จ

8. ปทัสถานของกลุ่ม (Group Norms) สมาชิกย่อมต้องการจะได้รับความช่วยเหลือและไม่ต้องการจะให้บุคคลอื่นมองเขาไปในแง่ของบุคคลที่แตกต่างไปจากสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มที่รับคำปรึกษาร่วมกัน

3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

3.2.1 ภูมิหลังของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) จิตแพทย์ชาวอเมริกันเป็นผู้ริเริ่มวิธีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Approach To Counseling) เกิดเมื่อ ค.ศ.1925 ที่เมืองแคลฟแลนด์ (Cleveland) รัฐโอไฮโอ (Ohio) จบปริญญาตรีทางวิศวกรรมเคมี ปริญญาโททางจิตวิทยาคลินิก นอกจากนี้เขายังได้เรียนในสาขาแพทยศาสตร์ สำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต ปี ค.ศ.1957 กลาสเซอร์ ได้รับตำแหน่งหัวหน้าจิตแพทย์ประจำสถาบันยูวาชญาณกรในรัฐแคลิฟอร์เนีย กลาสเซอร์ ได้พัฒนาวิธีการของเขาโดยเน้นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบในวางแผนโครงการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและสัญญาว่าจะดำเนินการตามโครงการนั้น เขาจะไม่ยอมรับข้อแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้นของเด็กถ้าไม่ปฏิบัติตามสัญญา แต่พยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษเด็กผลปรากฏว่าวิธีการนี้ได้ผลดี

กลาสเซอร์ ได้เสนอแนวทางของทฤษฎีไว้ในหนังสือที่เขาเขียนขึ้น 2 เล่ม คือ “สุขภาพจิตหรือความเจ็บป่วยของจิต” (Mental Health or Mental Illness) ในปี ค.ศ.1961 และ “การบำบัดด้วยความจริง” (Reality Therapy ; A New Approach to Psychiatry) ปี ค.ศ.1965 ซึ่งหนังสือเล่มนี้เองที่ทำให้ทฤษฎีของเขาเป็นที่ยอมรับ

จิราภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์ (2539:210) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงได้พัฒนามาจากการที่ กลาสเซอร์ ได้ทำงานกับเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาต่างๆ เขาจึงคิดพัฒนาวิธีการนี้ขึ้นมาเพื่อมุ่งแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และรับผิดชอบที่จะช่วยตนเองให้บรรลุเป้าหมายนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยให้วัยรุ่นสามารถค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองหรือช่วยให้วัยรุ่นมีวุฒิภาวะที่เหมาะสม ช่วยให้วัยรุ่นรู้จักใช้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เชื่อมมั่นในการที่จะพึ่งพาตนเอง รับผิดชอบต่อความต้องการของตนเอง รวมทั้งตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้ในชีวิต ดังนั้นวิธีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงของกลาสเซอร์จึงสามารถใช้ได้กับวัยรุ่นที่มีปัญหาได้เป็นอย่างดี

3.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

กลาสเซอร์ (Corey. 1995:410–412 อ้างอิงจาก Glasser) กล่าวถึง ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์แต่ละคนมีพลังแห่งการพัฒนาและงอกงาม โดยพื้นฐานแล้วบุคคลต้องการที่จะมีเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ ต้องการแสดงพฤติกรรมที่มี ความรับผิดชอบและมีความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับบุคคลอื่นๆ กลาสเซอร์ได้อธิบายว่าแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ถูกผลักดันมาจากภายในของบุคคลนั่นเอง ซึ่งได้จากประสบการณ์ของตัวเอง และจากการอภิปรายร่วมกันกับบุคคลอื่นๆ เขาพบว่าพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลถูกผลักดันด้วยความต้องการพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ ความต้องการอยู่รอด ความต้องการความรัก ความต้องการสัมพันธ์กับผู้อื่น ความต้องการอำนาจ ความต้องการเป็นอิสระ และความต้องการสนุกสนาน การที่บุคคลจะตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ในสังคมถึงแม้มนุษย์จะมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกันแต่มนุษย์ก็มีโลกส่วนตัวของเขาเองที่มีการพัฒนารูปแบบของการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนที่แตกต่างกัน ดังนั้นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลหนึ่งได้ อาจจะไม่สนองความต้องการของอีกคนหนึ่งได้เช่นกัน

ความแตกต่างในการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ซึ่งประเมินได้จากความสัมพันธ์เกี่ยวข้องที่แต่ละคนมีต่อคนอื่น เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแต่ละคนพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และกำหนดเอกลักษณ์ของตนเอง (Need For an Identify) ซึ่งกลาสเซอร์ได้อธิบายถึงเอกลักษณ์ของบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. เอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ (Success Identify) เป็นลักษณะบุคคลกำหนดหรือมองเห็นว่าตนเองมีความสามารถที่จะสนองความต้องการของตนเอง มีคุณค่า มีความสำคัญต่อตนเองและบุคคลอื่นมีพลังในการจัดทำกาต่อสภาพแวดล้อม มีความรับผิดชอบเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตของตนเอง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. เอกลักษณ์แห่งความล้มเหลว (Failure Identify) บุคคลประเภทนี้มักจะกำหนดหรือประเมินตนเองในทางลบ จากการที่ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้อื่นรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่มีคุณค่า ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ไม่มีความสามารถที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง หรือทำตามข้อกำหนดใดๆ ไม่มีความหวังในการดำเนินชีวิตที่ดีกว่า ปลอมให้สภาพแวดล้อมหรือบุคคลมีอิทธิพลและควบคุมชีวิต

กลาสเซอร์ เชื่อมั่นว่ามนุษย์จะรู้สึกรักตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า และสามารถรัก และเห็นคุณค่าของผู้อื่นได้ ก็ต่อเมื่อเขาารู้สึกว่าตนเองมีเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จในชีวิต ความรัก และการยอมรับเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเอกลักษณ์ของมนุษย์ การเปิดโอกาสให้บุคคลรู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่างๆ ตามกำลังความสามารถของเขาจะช่วยพัฒนาเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จ ช่วยให้บุคคลเชื่อมั่นในตนเอง รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในชีวิต รู้จักวางแผนและมีเป้าหมายที่เป็นไปได้ในอนาคต

กลาสเซอร์ มีความคิดคล้ายกับโรเจอร์ส (Rogers) ตรงที่ว่ามนุษย์มีความสามารถในการที่จะนำศักยภาพ (Potential) ทั้งหลายออกมาใช้เพื่อการเรียนรู้และความเจริญงอกงาม บุคคลแต่ละคนจะมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง บุคคลจะทำอะไรก็ตามถ้าเขามองเห็นความสำคัญในการตัดสินใจมากกว่าความสำคัญของสถานการณ์ที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้องเขาจะเป็นผู้ดำรงชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ ประสบความสำเร็จและมีความพึงพอใจในชีวิตและกลาสเซอร์ เชื่อว่าบุคคลจะเป็นอย่างไรก็ต้องดูที่การกระทำของเขาและการที่เขาทำสิ่งต่างๆ ตามที่เขาตัดสินใจด้วย ในกรณีที่เขาดำเนินชีวิตของเขาไม่เป็นที่พึงพอใจ เขาย่อมจะสามารถตัดสินใจใหม่หรือตัดสินใจซึ่งแตกต่างไปจากเดิมได้ เพื่อให้สามารถทำสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจได้ดีกว่าเดิม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521:153) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่าการบำบัดรักษาแบบเผชิญความจริงอยู่บนรากฐานของเหตุผลที่ว่า มนุษย์มีความต้องการด้านจิตใจเพียงอย่างเดียวตั้งแต่เกิดจนตาย และไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตามก็จะมีความต้องการเหมือนกัน ความต้องการดังกล่าว คือ ความต้องการมีเอกลักษณ์ (Need for an Identity) ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคลที่อยากจะรับรู้ตัวตัวเองนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ และแยกจากบุคคลอื่นในโลกนี้

นอกจากนี้ วัชร ทรัพย์มี (2533:180-181) ได้อธิบายการพิจารณามนุษย์และหลักการของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงดังนี้ คือ

1. พิจารณามนุษย์ในแง่ดี ว่ามีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เขาไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของนักวิชาการบางคนที่เปรียบผู้เรียนเหมือนแจกันว่างเปล่า ซึ่งครูจะนำข้อเท็จจริง และแนวคิดต่างๆ ไปใส่ให้ กลาสเซอร์เชื่อว่าครูเปรียบเหมือนผู้จัดสภาพแวดล้อมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ มนุษย์มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเองและมีสัมพันธภาพอันดีต่อผู้อื่น

2. การที่มนุษย์รู้สึกตนว่ามีความสามารถที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้ หรือความรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จ จะสร้างกำลังใจให้บุคคลกล้าสู้ปัญหา การที่จะทำตนให้มีค่าขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลนั่นเองว่าทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด

3. การได้รับความรักและมีโอกาสให้ความรักแก่ผู้อื่น เป็นความต้องการของมนุษย์ บุคคลที่รักผู้อื่นและได้รับความรักจากผู้อื่นจะรู้สึกว่ามีค่า กลาสเซอร์ พิจารณาความรักจากการกระทำของบุคคลมากกว่าความรู้สึกของบุคคล สำหรับชีวิตในโรงเรียนหรือในวัยเรียนการที่เด็กจะมีความรับผิดชอบต่อสังคม ยินดีช่วยเหลือผู้อื่นที่มีปัญหาด้านสังคมและการเรียน เกิดความว่าเหวเป็นผลมาจากประสบการณ์ล้มเหลวในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การขจัดความว่าเหวทำได้

โดยการที่บุคคลนั้นมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นด้วยความจริงใจซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ปัญหาในการปรับตัวหลายประการเกิดจากการไร้ความสามารถในการสนองความต้องการ อากาของการปรับตัวไม่ได้จะหายไป เมื่อบุคคลสามารถสนองความต้องการของตนเองได้ บุคคลที่ไม่สามารถสนองความต้องการ มีแนวโน้มที่จะบิดเบือนสภาพความเป็นจริง เขาจะตำหนิผู้อื่นและลืมไปว่าเขามีความรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหาโดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง

5. แม้ว่าอารมณ์จะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่เหตุผลที่เป็นสิ่งที่จะทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีประสิทธิภาพ และทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ การปล่อยให้อารมณ์มาครอบงำจะนำไปสู่ความล้มเหลว อารมณ์ส่งผลถึงพฤติกรรม ดังนั้นการจะปรับปรุงพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

6. หลักการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นพฤติกรรมในระดับจิตสำนึก เป็นพฤติกรรมที่ได้มีการวางโครงการ ไม่ได้ปล่อยชีวิตให้ล่องลอย ไม่เน้นอดีตแต่เน้นปัจจุบันและอนาคต

7. องค์ประกอบที่จะทำให้คนปรับตัวได้ คือ ความรับผิดชอบ ความเป็นจริง การประเมินพฤติกรรม

ความรับผิดชอบ (Responsibility) กลาสเซอร์ ได้ให้คำจำกัดความว่า “ความรับผิดชอบ” คือ การที่บุคคลสามารถสนองความต้องการของตน ซึ่งการกระทำนั้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น

ความเป็นจริง (Reality) บุคคลสามารถแก้ปัญหาตนเองได้ถ้าเขาเผชิญสภาพความเป็นจริง พิจารณาสິงต่างๆ ตามที่เป็นจริง และตระหนักถึงความจริงว่าเขามีหน้าที่ต้องหาทางสนองความต้องการของเขาเอง โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น แม้ว่าหนทางที่จะสนองความต้องการนั้น จะมีอุปสรรคขวางอยู่ก็ตาม นอกจากนี้ทฤษฎียังเชื่อว่าเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอดีต ฉะนั้นการคิดถึงแต่อดีตไม่ใช่หนทางแก้ปัญหา แต่อาจเป็นข้ออ้างที่บุคคลจะไม่ยอมเผชิญสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของชีวิต

การประเมินพฤติกรรม (Right and Wrong) บุคคลจะต้องรู้จักพิจารณาสິงถูก สິงผิด การประเมินพฤติกรรมจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง แม้ว่า กลาสเซอร์จะไม่ได้ตั้งเกณฑ์ขึ้นมาว่า อะไรถูกอะไรผิด อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำก็ตาม แต่เขาเชื่อว่าผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ควรสนับสนุนหลักการของศีลธรรม จรรยาที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น การคดโกงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นต้น ในเวลาเดียวกัน ผู้ให้คำปรึกษาก็ควรทำตัวอย่างที่ดีแก่ผู้รับคำปรึกษาถึงการเลือกค่านิยม และชี้ให้ผู้รับคำปรึกษาพิจารณาผลที่มาจาก การเลือกค่านิยมเหล่านั้น

จากข้อมูลดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ธรรมชาติของมนุษย์และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามความเชื่อของทางทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง คือ มีความเชื่อว่ามนุษย์ต้องการที่จะมีเอกลักษณ์ของตนเองและเป็นเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ (Success

Identity) บุคคลที่มีเอกลักษณ์ของความสำเร็จจะเป็นผู้ที่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ มีความรับผิดชอบ ถ้าบุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ ขาดความรับผิดชอบ ในการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาหรือให้มีเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จได้นั้น คือการให้เขาได้ประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมในปัจจุบันที่เป็นปัญหาของเขาตามความเป็นจริง และหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้เขาสามารถสนองความต้องการของตนเองได้ และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ

3.2.3 จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วัชร ทรัพย์มี (2533:183) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับปรึกษาที่ประสบปัญหา และมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยพิจารณาความเป็นจริง
2. ป้องกันไม่ให้ผู้รับปรึกษาล่องลอย โดยสนับสนุนให้วางโครงการในอนาคตและมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการไปตามโครงการที่วางไว้
3. ส่งเสริมให้ผู้รับปรึกษามีวุฒิภาวะ คือ เป็นตัวของตัวเอง และสามารถช่วยตัวเองได้
4. ช่วยให้ผู้รับปรึกษาจักตนเองว่าเขาเป็นใคร เขาต้องการอะไรในชีวิต
5. ช่วยให้ผู้รับปรึกษาค้นพบวิธีสนองความต้องการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น
6. ให้บุคคลตระหนักในคุณค่าของตน โดยแนะแนวทางให้รู้จักวิธีสร้างสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น ให้ได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับความผูกพันทางสังคม การให้และได้รับความรักจากผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีค่า
7. ช่วยให้ผู้รับปรึกษาประเมินค่านิยม รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูก อะไรผิด สิ่งใดควรจะทำหรือไม่ควรทำ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525:166–167) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มุ่งช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเองได้มากที่สุด (Autonomy) สำคัญของการเป็นตัวของตัวเอง ก็คือ มีความรับผิดชอบในตนเองและสามารถพัฒนาความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง จะช่วยจำกัดเป้าหมายแห่งชีวิตของผู้รับคำปรึกษาให้กระชับขึ้น เพื่อให้เห็นเป้าหมายนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้นยิ่งกว่านั้นยังเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้กระจ่างในแนวทางที่เขายังคับข้องใจอยู่ ด้วยการชี้แนะให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เป็นจริง ซึ่งผู้รับคำปรึกษาต้องรับผิดชอบและพัฒนาลักษณะเฉพาะของตนไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ค้นพบทางเลือกที่จะไปสู่เป้าหมาย แต่ทั้งนี้ จะเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีสิทธิตัดสินใจเลือกเป้าหมายแห่งชีวิตด้วยตัวของเขาเอง

สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงมีจุดประสงค์เพื่อให้บุคคลได้พบวิธีทางที่มีประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของตนเอง และพัฒนาเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จของตน มีความรับผิดชอบ (Responsibility) พิจารณาสິงต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง และรู้จักประเมินสิ่งที่ถูกที่ผิด ซึ่งในองค์ประกอบเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับบริการ

3.2.4 หลักการและเทคนิคการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วัชร ทรัพย์มี (2533:184–188) กล่าวว่า กลาสเซอร์มีหลักการในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเน้นการพูดกันด้วยเหตุผลกับผู้รับคำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาจะสนทนากับผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตของผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักในพฤติกรรมของตนเอง สามารถพิจารณาสิ่งถูกที่ผิด ตลอดจนสามารถวางโครงการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คอร์เรย์ (Corey. 1986:250–254) กล่าวถึง 8 ขั้นตอนที่สำคัญของกลวิธีการให้คำปรึกษา ดังนี้

1. กลวิธีสร้างสัมพันธภาพ ผู้ให้คำปรึกษาต้องให้ความเป็นกันเอง และความอบอุ่นแก่ผู้รับคำปรึกษาตั้งแต่ต้น ให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษาว่าเขามีความสามารถและศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบในพฤติกรรมที่ตนเองได้กระทำ

2. การสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้ให้คำปรึกษาจะชักชวนให้ผู้รับคำปรึกษาพิจารณาพฤติกรรมในปัจจุบันที่เป็นสาเหตุ หรือส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง

3. การให้โอกาสผู้รับคำปรึกษา ประเมินถึงพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน จุดมุ่งหมาย หลักการของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจและประเมินค่าตัดสินพฤติกรรมของเขาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง

4. การช่วยวางแผนสร้างพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยผู้รับคำปรึกษา สำรวจพฤติกรรมและวางแผนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวไปสู่เอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ โดยแผนการที่ดีนั้นจะต้อง

- 4.1 ง่ายและชัดเจน

- 4.2 สั้นและสามารถทำเป็นแผนย่อยๆ ได้

- 4.3 เป็นสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการจะเปลี่ยนแปลงไม่ใช่เปลี่ยนแปลงตามความต้องการของบุคคลอื่น

- 4.4 ชัดเจน เจาะจง และสามารถตอบคำถาม อะไร (What) เมื่อไร (When) ที่ไหน (Where) และบ่อยแค่ไหน (How Often)

- 4.5 สามารถทำได้ในแต่ละวัน

- 4.6 เห็นผลได้โดยเร็ว

5. การผูกมัดตนเอง หลังจากที่ได้รับคำปรึกษาตัดสินพฤติกรรมการกระทำของตนเองและมีการวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แล้วผู้ให้คำปรึกษาจะให้ผู้รับคำปรึกษาทำสัญญาผูกมัดตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะบุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวจะมีความพยายามในการที่จะชนะตนเอง ถ้ามีการทำสัญญาหรือข้อผูกพันจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบตัวของตนเอง ส่วนตัวผู้ให้คำปรึกษาและบุคคลอื่นๆ เป็นผู้ดูแลเอาใจใส่ สนับสนุนในการทำสัญญาหรือข้อผูกมัด จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้โดยตรง นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของสัญญาอยู่ที่แผนการไม่สามารถจะดำเนินการได้ตามที่วางไว้ก็จะยิ่งทำให้ผู้รับคำปรึกษายังมีความวิตกกังวลและไปเพิ่มเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวในตนเองมากยิ่งขึ้น

6. การไม่ยอมรับคำแก้ตัว ผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะไม่ยอมรับการแก้ตัวในกรณีที่ผู้รับคำปรึกษาไม่สามารถทำตามข้อตกลงหรือแผนการของตนเองได้ เพราะทำให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ตนเองเป็นผู้ที่ล้มเหลว จะไม่มีการตำหนิ จะแสดงความห่วงใยต่อผู้รับคำปรึกษาอย่างแท้จริง สนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ว่าเขาเท่านั้นที่จะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาได้ และช่วยเขาประเมินปรับปรุงแผนการโดยทำข้อตกลงและเริ่มดำเนินการใหม่ตามแผนการ

7. การไม่ใช้การลงโทษ การลงโทษไม่ใช่วิธีที่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งยังเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวและทำลายสายสัมพันธ์ภาพของการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและยอมรับผลที่ตามมาจากการกระทำของเขา ให้โอกาสเขาในการประเมินตนเองอีกครั้งเพื่อพิจารณาว่าเขายังต้องการที่จะทำตามข้อตกลงในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ทำไว้โดยตนเองหรือไม่

8. การไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจ บุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวมักจะคิดว่าคนอื่นๆ สิ้นหวังในตัวเขาไม่เชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะปรับปรุงตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นตัวอย่างในการไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจ และมุ่งมั่นที่จะช่วยให้ตัวผู้รับคำปรึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกไม่โดดเดี่ยว สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม

นอกจากนี้จากประสบการณ์ในการทำกลุ่มให้คำปรึกษาของ ว็บบโปลดิง (Corey. 1995: 419–425; citing Wubbolding.1991–1992) ได้ประยุกต์หลักการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงดังนี้ (WDEP System) โดยอักษรแต่ละตัวมีความหมายดังนี้ W (Wants) หมายถึง ความต้องการ, D (Direction and Doing) หมายถึง ทิศทางและการลงมือกระทำ, E (Evaluation) หมายถึง การประเมิน และ P (Planning) หมายถึง การวางแผนโดยได้อธิบายในรายละเอียดของแต่ละตัว ดังต่อไปนี้

1. สำรวจความต้องการและการรับรู้ของผู้รับคำปรึกษา (Exploring Wants, Needs and Perceptions) ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความต้องการของตนเอง ตลอดจนวิธีการในการตอบสนองความต้องการนั้น ส่วนหนึ่ง

ของการให้คำปรึกษาจะกำหนดพฤติกรรมของตนเอง เพื่อสนองความต้องการของเขาซึ่งใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทักษะของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงก็คือการไม่วิพากษ์วิจารณ์แต่จะยอมรับผู้รับคำปรึกษาเพื่อให้เขาได้เปิดเผยโลกส่วนตัวของเขา ทำให้ผู้ให้คำปรึกษามีโอกาสได้สำรวจชีวิตของเขาในทุกๆ ด้าน รวมทั้งสิ่งที่เขาต้องการจากครอบครัว เพื่อนและงาน ยิ่งไปกว่านั้นคือเขามีความคาดหวังสิ่งใดจากผู้ให้คำปรึกษาและจากตนเอง

การสำรวจนี้ควรจะทำต่อเนื่องตลอดกระบวนการให้คำปรึกษาเพราะสภาพต่างๆ ในชีวิตของผู้รับคำปรึกษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ คำถามที่เป็นประโยชน์ในการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถหาข้อสรุปได้อย่างแน่นอนว่าอะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ คือ “ถ้าคุณเป็นคนที่คุณต้องการจะเป็นได้ คุณจะเป็นคนแบบไหน” “ถ้าคุณสามารถมีในสิ่งที่คุณต้องการจะมีคุณอยากจะมีอะไร” “ครอบครัวของคุณเป็นอย่างไรบ้าง ถ้าบังเอิญความต้องการของคุณและเขาเป็นสิ่งที่เดียวกันพอดี” “คุณคิดว่าคุณกำลังทำอะไรอยู่ ถ้าในขณะที่คุณมีชีวิตอยู่บนเส้นทางที่คุณปรารถนา” หลักการสำรวจเสร็จสิ้นแล้วผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาพฤติกรรมของเขาเพื่อตัดสินใจว่าสิ่งที่เขากำลังกระทำอยู่นี้จะนำไปสู่ความต้องการของเขาได้หรือไม่

2. การเน้นความสนใจที่พฤติกรรมปัจจุบัน (Focus on Current Behavior)

การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะเน้นที่พฤติกรรมปัจจุบันและสนใจเรื่องราวในอดีตก็เพียงแต่เฉพาะในแง่มุมที่ส่งผลกระทบมาถึงพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาในปัจจุบันเท่านั้น การแบ่งความสนใจที่พฤติกรรมปัจจุบันนี้ทำได้โดยการใช้คำถามที่มักใช้อยู่บ่อยๆ สำหรับผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีนี้ก็คือ “คุณกำลังทำอะไร” แม้ว่าปัญหาหลายปัญหามักมีรากฐานมาจากอดีตก็ตาม แต่ผู้รับคำปรึกษาก็จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วิธีจัดการกับปัญหาเหล่านี้ในปัจจุบันด้วยทางเลือกที่ดีกว่าเพื่อที่จะนำเขาไปสู่ความต้องการได้สำเร็จ

กลาสเซอร์ กล่าวว่า ความล้มเหลวในอดีตจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ เพราะไม่ว่าผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้รับคำปรึกษาไม่สามารถจะจัดการอะไรกับสิ่งเหล่านั้นได้ สิ่งที่สามารถทำได้ในปัจจุบันคือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสร้างทางเลือกใหม่ที่น่าพอใจกว่า การนำเอาอดีตมาอภิปรายนั้นสามารถทำได้ในจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้วางแผนสำหรับอนาคตที่ดีภาวะของผู้ให้คำปรึกษาคือการมุ่งหน้าที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาจัดการกับสถานการณ์ในปัจจุบันของตนเอง

ในการเริ่มต้นของการให้คำปรึกษาจำเป็นจะต้องพูดคุยกับผู้รับคำปรึกษาให้ครอบคลุมเกี่ยวกับชีวิตของเขา การสำรวจนี้จะเป็นขั้นเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การประเมินในขั้นต่อไปว่าสิ่งต่างๆ สามารถที่จะนำไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่ โดยผู้ให้คำปรึกษาทำหน้าที่ถือกระจกตรงหน้าผู้รับคำปรึกษาพร้อมทั้งถามคำถามว่า “คุณมองเห็นอะไรเกี่ยวกับตนเองในปัจจุบันและอนาคตบ้าง” การสะท้อนความรู้สึกนี้จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจ่างแจ้ง

การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในปัจจุบันมากกว่าการเปลี่ยนทัศนคติและความรู้สึก ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และถือว่าเป็นคุณค่าในกระบวนการให้

คำปรึกษา แม้ว่าการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะมีการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาอภิปรายถึงความรู้สึกอยู่บ้างก็เพื่อที่จะเน้นให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจ่างในการกระทำสอดคล้องกับความรู้สึก จุดหมายในที่นี้ก็คือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจในความรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเอง คำถามที่อาจจะนำมาใช้ถามก็คือ “คุณกำลังทำอะไรอยู่” “ในสัปดาห์ที่ผ่านมาคุณต้องการจะทำอะไรเช่นเดียวกับกำลังทำอยู่บ้าง” “อะไรทำให้คุณไม่สามารถทำในสิ่งที่คุณต้องการทำ” “คุณจะทำอะไรในวันพรุ่งนี้บ้าง”

3. ผู้รับคำปรึกษาประเมินพฤติกรรม (Getting Clients to Evaluate Their Behavior) ประเด็นสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงก็คือ การใช้คำถามเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินค่าพฤติกรรมของตนเองเช่นคำถามที่ว่า “พฤติกรรมในปัจจุบันของคุณสมหวังในสิ่งที่คุณต้องการหรือไม่และพฤติกรรมนี้จะนำไปสู่ทิศทางที่คุณต้องการหรือไม่”

ทักษะในการตั้งคำถามของผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาประเมินพฤติกรรมของตนเองได้เช่น “สิ่งที่คุณทำนี้ทำให้คุณมีความสุขหรือความทุกข์” “สิ่งที่คุณกำลังทำอยู่นี้เป็นสิ่งที่คุณต้องการทำหรือไม่” “สิ่งที่คุณกำลังทำอยู่นี้เป็นการขัดต่อระเบียบหรือไม่” “คุณจะให้สัญญาว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรในการให้คำปรึกษา และจะปฏิบัติอย่างไรเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเอง” ผู้ให้คำปรึกษาสามารถที่จะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาตัดสินใจคุณค่าได้โดยการถามเขาเกี่ยวกับความต้องการ การรับรู้ และผลของพฤติกรรม ซึ่งเป็นภาระของผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมของเขา ถ้าปราศจากการประเมินพฤติกรรมของตนเองแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้

ผู้รับคำปรึกษาบางคนยืนยันว่าเขาไม่มีปัญหาและพฤติกรรมของเขาก็ไม่ได้ทำให้เขาประสบกับปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องระลึกว่าเขาประพฤติดนไปตามการรับรู้ของเขา การให้คำปรึกษาจะไม่สามารถยอมรับว่าสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษารับรู้ั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงจากสิ่งที่เขาให้คำปรึกษาและผู้ใกล้ชิดผู้รับคำปรึกษารับรู้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องอาศัยทักษะในการตั้งคำถาม ความอดทนเป็นสิ่งสำคัญ ในกรณีที่พบผู้รับคำปรึกษาที่มีความยุ่งยากต้องอาศัยเวลา ทำให้เขาตระหนักในพฤติกรรมของตนเองว่า ไม่สามารถทำให้เขาได้รับในสิ่งที่เขาต้องการได้ และไม่สามารถนำเขาไปสู่ทิศทางที่เขาต้องการได้

4. การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และข้อผูกพัน (Planning and Action, Commitment) เมื่อผู้รับคำปรึกษาตัดสินใจได้แล้วว่า อะไรคือสิ่งที่เขาต้องการจะเปลี่ยนแปลงและกำหนดแผนการปฏิบัติหลังจากแผนที่ได้กำหนดลงภายใต้การร่วมมือระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา แล้วจะต้องทำข้อผูกพันเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

งานสำคัญสำหรับการให้คำปรึกษา คือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษากำหนดแนวทางที่จะตอบสนองความต้องการของเขา กระบวนการวางแผนตลอดจนการดำเนินการตามแผนนั้น คือ วิธีที่ให้ผู้รับคำปรึกษาควบคุมชีวิตของตนเอง วิธีนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่ได้เตรียมให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับข้อมูลใหม่และช่วยให้เขาได้ค้นพบทางเลือกใหม่ที่มีประสิทธิภาพที่สามารถสนองความต้องการของเขาได้ จุดมุ่งหมายของการวางแผน คือ การเตรียมการเพื่อประสบการณ์แห่ง

ความสำเร็จ ในระยะนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษานึกถึง ความรับผิดชอบในการเลือก และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อเตือนให้ผู้รับคำปรึกษาระลึกว่าไม่มีผู้ใดในโลกที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้เขามีชีวิตอยู่นอกจากตัวเขา

ลักษณะของการวางแผนมีลักษณะดังนี้

1. แผนนั้นควรอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน
2. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้แผนนั้นมีความสัมพันธ์กับความต้องการที่จะตอบสนองเขา
3. แผนที่ดีจะต้องเข้าใจง่าย แม้ว่าผู้รับคำปรึกษาจะต้องการแผนที่เฉพาะเจาะจงเห็นชัดเจน ประเมินผลได้ก็ควรที่จะยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงแก้ไข
4. แผนนั้นควรเป็นแผนที่สามารถปฏิบัติจริงได้ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นว่าแม้จะเป็นแผนเล็กๆ แต่ก็ช่วยให้เขาเปลี่ยนไปตามที่เขาต้องการได้
5. แผนนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ดีและกำหนดสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษามีความเต็มใจที่จะทำ
6. ผู้ให้คำปรึกษาควรกระตุ้นผู้รับคำปรึกษาตามแผน โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ใด แผนที่สร้างขึ้นมาโดยขึ้นอยู่กับผู้อื่นเปรียบเหมือนเรืออาจแล่นเองได้หากต้องอาศัยความเมตตาจากมหาสมุทรนั่นเอง
7. แผนที่มีประสิทธิภาพ คือ แผนที่จะต้องทำซ้ำได้เหมาะสมที่จะให้ใช้ปฏิบัติทุกวัน
8. แผนนั้นควรเป็นแผนที่สามารถจะปฏิบัติได้นานเท่าที่ต้องการ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถถามผู้รับคำปรึกษาได้ว่า “วันนี้คุณตั้งใจที่จะทำอะไรเพื่อเป็นการเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของตน” “คุณพูดว่าคุณอยากหยุดความโศกเศร้าเสียใจแล้วตอนนี้คุณกำลังทำอะไรเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น”
9. แผนที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรม เช่น ผู้รับคำปรึกษาวางแผนต่างๆ ดังนี้ หางาน เขียนจดหมายถึงเพื่อน
10. ก่อนที่ผู้รับคำปรึกษาจะปฏิบัติตามแผนนั้นควรให้เขาร่วมประเมินแผนที่เขากำหนดไว้ว่า สามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเขาหรือไม่ ภายหลังการนำแผนไปปฏิบัติจริงแล้ว การนำแผนมาประเมินใหม่อีกครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องถามผู้รับคำปรึกษาว่า “แผนของคุณสามารถช่วยคุณได้หรือไม่” ถ้าแผนนั้นใช้ไม่ได้แล้วจะมีการกลับไปประเมินใหม่และพิจารณาทางเลือกใหม่
11. เพื่อที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาผูกพันตนเองกับแผนที่กำหนดไว้ ต้องให้เขาเขียนข้อผูกพันด้วยความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จะไม่มีความหมายถ้าปราศจากข้อผูกพันของผู้รับคำปรึกษาที่จะปฏิบัติตามเทคนิคและวิธีการที่วางไว้

คอร์เรย์ (Corey. 1995:425–427) ได้อธิบายถึงเทคนิคพิเศษในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังนี้

1. ศิลปะในการตั้งคำถามด้วยความชำนาญ (The Art of Skillful

Questioning) เพราะว่าการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง การตั้งคำถามใช้มากกว่าการให้คำปรึกษาอื่นๆ ผู้ให้คำปรึกษาจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการตั้งคำถามให้กว้างขวาง วัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ ของการให้คำปรึกษาคือ เพื่อเข้าสู่โลกส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลและช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถควบคุมวิถีชีวิตของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เทคนิคการช่วยตนเองในโปรแกรมการพัฒนาตนเอง (Self - Help

Procedures For A Personal-Growth Program) โปรแกรมการพัฒนาตนเองเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้พิจารณาเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการต่างๆ กับการพิจารณาพฤติกรรมที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลง “การเปลี่ยนแปลง” นั้นรวมถึง “การกระทำพฤติกรรม” แทนที่ “การยกเลิกพฤติกรรม” และ “พฤติกรรมที่พึงประสงค์” แทนที่ “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์”

ในการปฐมนิเทศนั้น ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้คำถามเหล่านี้เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินความต้องการของตนเอง “คุณต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตของคุณจริงๆ หรือไม่” “ถ้าในตอนนี้คุณมีสิ่งที่คุณต้องการ คุณลองจินตนาการดูว่าชีวิตคุณจะแตกต่างไปอย่างไร” “อะไรเป็นสิ่งที่คุณต้องการที่ดูเหมือนว่าคุณจะไม่ได้รับสิ่งนั้นจากชีวิตคุณ” “คุณคิดว่าอะไรที่ยับยั้งคุณไม่ให้คุณเปลี่ยนแปลงไปตามที่คุณอยากจะเป็น” และคำถามต่อไปนี้จะช่วยผู้รับคำปรึกษาคิดสิ่งที่เขากำลังกระทำอยู่ “ลองบรรยายถึงช่วงเวลาที่คุณรู้สึกถึงความหมายของความสำเร็จและบอกด้วยว่าช่วงเวลานั้นคุณกำลังทำอะไรอยู่” “ถ้าคุณมีเวลาเหลือเพียงปีเดียวที่จะมีชีวิตอยู่คุณอยากทำอะไรที่แตกต่างไปจากที่เป็นอยู่บ้าง”

คำถามเหล่านี้จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเพ่งความสนใจไปยังสิ่งที่เขากำลังทำ กำลังคิด และกำลังรู้สึก ยุทธวิธีในการตั้งคำถามจะมีประสิทธิภาพในการทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้พิจารณาทางเลือกใหม่ ซึ่งจะนำมาแทนที่ความล้มเหลว แทนการยึดติดอยู่กับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ผู้รับคำปรึกษาจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

3. การใช้อารมณ์ขัน (The Use of Humor) การใช้อารมณ์ขันอย่างมี

ประสิทธิภาพจะต้องใช้อย่างเหมาะสม และต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถมองสถานการณ์ต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อารมณ์ขันที่ใช้จะต้องไม่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง การเยาะเย้ยหรือขาดความเคารพ

ในทางตรงกันข้าม การใช้อารมณ์ขันก่อให้เกิดอันตรายได้ในกรณีไป กระทบกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองภายในจิตใจของผู้รับคำปรึกษาและการทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกไม่พอใจ

อารมณ์ขันที่กระทบความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้รับคำปรึกษา ด้วยการทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกตนเองน่ารังเกียจ และรู้สึกอับอายนั้นเป็นการใช้อย่างไม่เหมาะสม และเป็นการกระทำที่ผิดไปจากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

นอกจากนี้ อาภา จันทรสกุล (2531:260) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงอาจนำเทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสมมาใช้ ดังนี้

1. เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การฟัง การยอมรับ ความจริงใจ ตั้งใจที่จะช่วยเหลือ
2. การแสดงบทบาทสมมติ
3. เทคนิคการเผชิญหน้าให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญกับความเป็นจริงของพฤติกรรมที่เขาไม่มีความรับผิดชอบ โดยไม่ฟังการแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้น
4. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาวางโครงการและรายละเอียดของพฤติกรรมที่ต้องการกระทำในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
5. แสดงให้เห็นถึงการเป็นตัวอย่างที่ดี และใช้วิธีการสั่งสอนชักจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ให้ข้อมูลข้อคิดต่อผู้รับคำปรึกษา
6. ให้คำถามชักนำ ให้ผู้รับคำปรึกษาสนใจต่อพฤติกรรมในสภาวะปัจจุบันของตนมากกว่าความรู้สึกในอดีต
7. ใช้วิธีชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจขอบเขต และลักษณะของการให้คำปรึกษา ตลอดจนสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาจะได้รับจากกระบวนการให้คำปรึกษา
8. ชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบตามบทบาทของผู้รับคำปรึกษาที่จะทำให้กระบวนการให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย
9. ใช้เทคนิควิธีการที่เรียกว่า “verbal shock therapy” ในการประเมินพฤติกรรมในปัจจุบันของเขาเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ช่วยทำให้เป้าหมายในการดำเนินชีวิตค่านิยมต่างๆ ที่ผู้รับคำปรึกษามีอยู่กระจ่างขึ้น โดยการให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญกับพฤติกรรมของตนเองและกล้าที่จะประเมิน

3.2.5 บทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

คอร์เรย์ (Corey. 1995:413–415) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาไว้ดังนี้

1. จัดหาแบบอย่างของพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ และแบบอย่างของชีวิตโดยยึดตามพื้นฐานของความสำเร็จเฉพาะตน
2. สร้างสายสัมพันธ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความเอาใจใส่และความเคารพ
3. สนับสนุนการพิจารณาพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษารวมทั้งการห้ามปราม การแก้ตัว สำหรับพฤติกรรมที่ไม่มีความรับผิดชอบ หรือพฤติกรรมที่ไร้ประสิทธิภาพ
4. แนะนำและสนับสนุนกระบวนการประเมินพฤติกรรมตามสภาพความเป็นจริงเพื่อให้บรรลุตามความต้องการ
5. สอนให้ผู้รับคำปรึกษากำหนดแผนการปฏิบัติและดำเนินการตามแผนที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
6. สร้างโครงร่างและขอบเขตสำหรับการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง

7. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบวิธีทางที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง และปฏิเสธที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาล้มเลิกความตั้งใจอย่างง่ายดาย แม้ว่าผู้รับคำปรึกษาจะเกิดความรู้สึกท้อใจ

8. สนับสนุนผู้รับคำปรึกษาในการอธิบายพฤติกรรมในปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษาที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

9. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินตนเอง และการสนับสนุนผู้รับคำปรึกษาในการประเมินความเป็นไปได้ในสิ่งที่เขาต้องการ

10. ให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักการวางแผน และดำเนินการตามแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และช่วยในการประเมินระดับข้อผูกพันในแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งสามารถปฏิบัติจริงได้

11. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจและสามารถที่จะสรุปสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

12. การสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาเตรียมตัวในการที่จะเผชิญกับปัญหาในอนาคต

13. การสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษา ในการที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเอง

คมเพชร จัตรศุกกุล (2531:162–163) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสนทนอย่างมีเหตุมีผล ระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะมีลักษณะเป็นครูซักถามคำถามต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา คำถามเหล่านี้จะนำไปสู่การรับรู้ถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การตัดสินใจปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ตลอดจนวางแผนชีวิตอย่างรับผิดชอบ การพูดคุยของผู้ให้คำปรึกษาจะมีลักษณะของความกระตือรือร้น บางทีจะใช้อารมณ์ขันเข้ามาแทรกแต่ไม่ใช่คำพูดที่เยาะเย้ย เสียดสี ดังนั้นในการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาตามทฤษฎีเผชิญความจริงผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีลักษณะต่างๆ ตามความคิดของกลาสเซอร์ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบ เป็นผู้ที่มีความทอตน มีความสนใจในสิ่งต่างๆ ไวต่อความรู้สึกของผู้มีปัญหา

2. สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ มีความเต็มใจในการที่จะแข่งขันหรือต่อสู้กับบุคคลอื่นๆ

3. สามารถสื่อความเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับให้ผู้มีปัญหาเข้าใจได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้มีปัญหาในเรื่องของการมีเอกลักษณ์แห่งตนที่ล้มเหลวหรือผู้ที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว

4. สิ่งที่สำคัญประการสุดท้าย คือสามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับอารมณ์กับผู้รับคำปรึกษาได้แต่จะต้องเป็นไปในลักษณะการช่วยเหลือไม่ใช้การทำลาย

นอกจากนี้ วัชร ทรัพย์มี (2533:184) ได้สรุปลักษณะและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงดังนี้

1. เป็นผู้ชอบติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ สนใจบุคคลอื่น ไม่ใช่เก็บตัวอยู่เฉพาะในห้องแนะแนวเท่านั้น
2. เป็นผู้มีความเชื่อว่า การช่วยให้บุคคลเผชิญความจริงเป็นวิธีการช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นผู้ที่เต็มใจเปิดเผยและอภิปรายเรื่องราวต่างๆ กับผู้รับคำปรึกษา ตลอดจนให้ความอบอุ่น เป็นมิตร เปิดเผย มีความจริงใจ และมองโลกในแง่ดี
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบการสนองความต้องการของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น
5. ในการให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างสัมพันธภาพอันใกล้ชิดกับผู้รับคำปรึกษา
6. ผู้ให้คำปรึกษาจะสอนวิธีควรประพฤติปฏิบัติแก่ผู้รับคำปรึกษา ด้วยการสอนโดยตรง ด้วยการเป็นตัวอย่างให้ หรือโดยการสนทนากันในเรื่องจิปาละ ตั้งแต่เช้าสดประจำวัน ศาสนา การแต่งงาน และประเด็นที่น่าสนใจต่างๆ
7. ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา จะช่วยกันวางโครงการเพื่อช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสนับสนุนให้ผู้รับบริการมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้โดยไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้น

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริง ควรเป็นผู้ที่มีความคล่องแคล่ว มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำผู้รับคำปรึกษาที่มีความอ่อนแอไปสู่ความเข้มแข็ง ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรับผิดชอบในชีวิต จากการที่ไม่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ไปสู่การสนองความต้องการชีวิตได้เป็นอย่างดี

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

3.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮาร์ริส (Harris. 1993: A; 1992) ได้ศึกษาผลของการบำบัดแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการบำบัดแบบเผชิญความจริง กลุ่มควบคุมได้รับวิธีให้ความรู้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวทำนายพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเองและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบเผชิญความจริงมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น สามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบและพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบ

ซาง (Chang. 1995: A; 1706) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และการสอนตามทฤษฎีควบคุมที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบและการควบคุมตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยใต้หวัน แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามทฤษฎีควบคุม จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งนักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบและควบคุมตนเองมากกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองเกิดขึ้นในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองในระยะติดตามผลสูงกว่าคะแนนในระยะหลังการทดลอง

อีเดน (Eden. 1996: A; 149) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของทฤษฎีควบคุมและทฤษฎีเผชิญความจริง ที่มีต่อการลดพฤติกรรมก่ออาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนเกรด 7 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีควบคุมและการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริง มีคะแนนพฤติกรรมก่ออาชญากรรมลดลงมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม แต่ในด้านอำนาจการควบคุมตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีการรักษาระเบียบวินัยมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3.3.2 งานวิจัยในประเทศ

อุษณีย์ ทองสธรรม (2538:67–68) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อลดลง

วัชรินทร์ แยมโสภี (2538:76–82) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีวินัยในตนเองด้านการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีวินัยในตนเองด้านการเรียนสูงขึ้น และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแบบเผชิญความจริงมีวินัยในตนเองด้านการเรียนสูงขึ้นเช่นกัน

ประวีณ สุทธิสง่า (2540:81–82) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

การศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 59 และมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนวิทยาศาสตร์ต่ำกว่า 28 คะแนนลงมา จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีพฤติกรรมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเช่นกัน

เอกราช แก้วเขียว (2540:71) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนผู้ใหญ่วัดแม่สาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้ดำเนินชีวิตตามปกติ จากผลการวิจัยพบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมการทดลองโดยการให้ คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล

จากผลการวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศจะเห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงสามารถสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลให้เหมาะสมได้ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดโดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงสามารถพัฒนาและปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 1,720 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 800 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545:135; อ้างอิงจาก ศิริชัย กาญจนวาสี; ดิเรก ศรีสุข; และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. 2537) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้นในการแบ่ง มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน
2. แบ่งประชากรเป็น 3 ระดับชั้นเรียน คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3
3. สุ่มนักเรียนจากแต่ละระดับชั้นเรียนตามสัดส่วนจำนวนนักเรียน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
มัธยมศึกษาปีที่ 1	641	298
มัธยมศึกษาปีที่ 2	579	269
มัธยมศึกษาปีที่ 3	500	233
รวม	1,720	800

**ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง**

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ สิ่งเสพติดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มาจำนวน 24 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

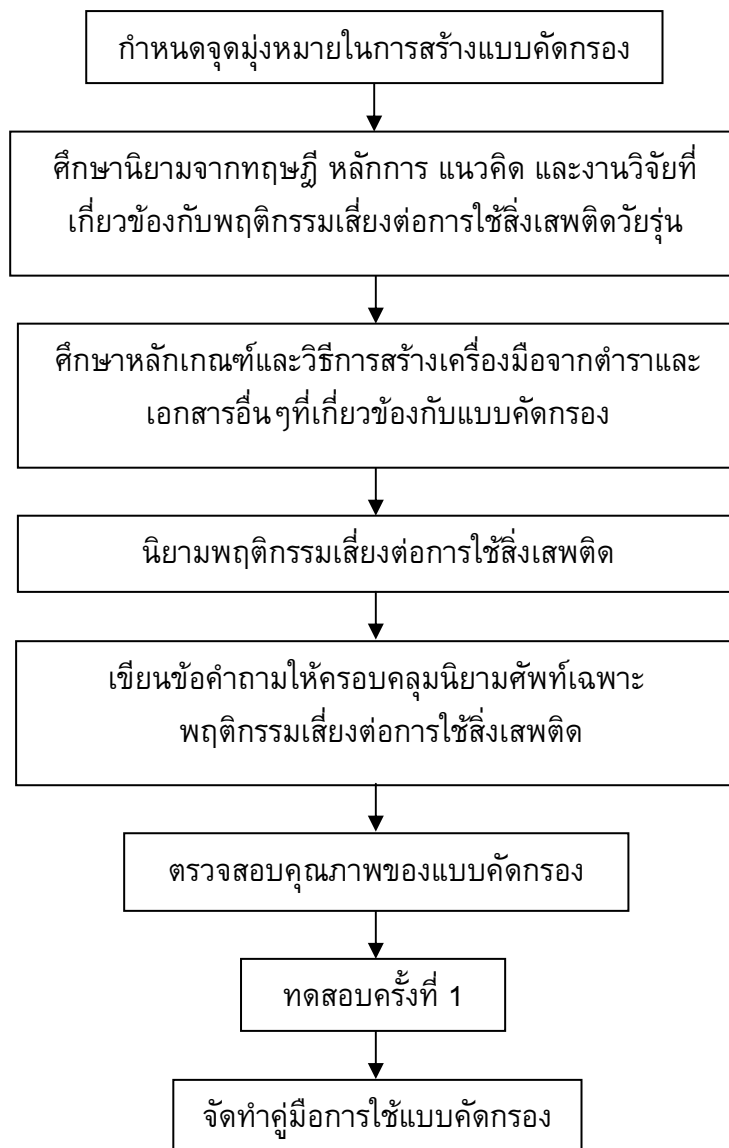
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
2. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 3 ลำดับขั้นในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
2. ศึกษานิยามจากทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบคัดกรอง
3. ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำราและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับแบบคัดกรอง
4. เขียนนิยามพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
5. เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ดังนี้

5.1 แบบคัดกรองที่สร้างมีลักษณะการแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ตอบตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

5.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ได้ข้อคำถาม 37 โดยแบ่งออกเป็นด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว 13 ข้อ การคบเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อตนเอง 13 ข้อ และการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด 11 ข้อ

5.3 การให้คะแนนต่อข้อ มีน้ำหนักคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1

6. ตรวจสอบคุณภาพของแบบคัดกรองเบื้องต้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ พิจารณาข้อคำถามในแบบคัดกรอง ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ทั้งสิ้น 30 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และทำการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. ทดสอบครั้งที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบคัดกรอง จำนวน 30 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 100 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับคะแนนสูงสุดถึงคะแนนต่ำสุด แล้วคัดนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ แล้วจึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบคัดกรอง ได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 25 ข้อ มีค่า (t) อยู่ระหว่าง 0.390 - 10.212 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9222 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน แล้วหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ และนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติอีกครั้งโดยใช้ t-test มีค่า (t) อยู่ระหว่าง 2.400 – 10.321 จากนั้นเอาข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543 : 171) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9286

8. จัดทำคู่มือการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ตัวอย่าง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงตามความเป็นจริง เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
- ค่อนข้างจริง หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
- จริงบ้างเป็นบางครั้ง หมายถึง ค่อนข้างตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน
- ไม่ค่อยจริง หมายถึง ค่อนข้างไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน
- ไม่จริงเลย หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย

ตาราง 2 ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

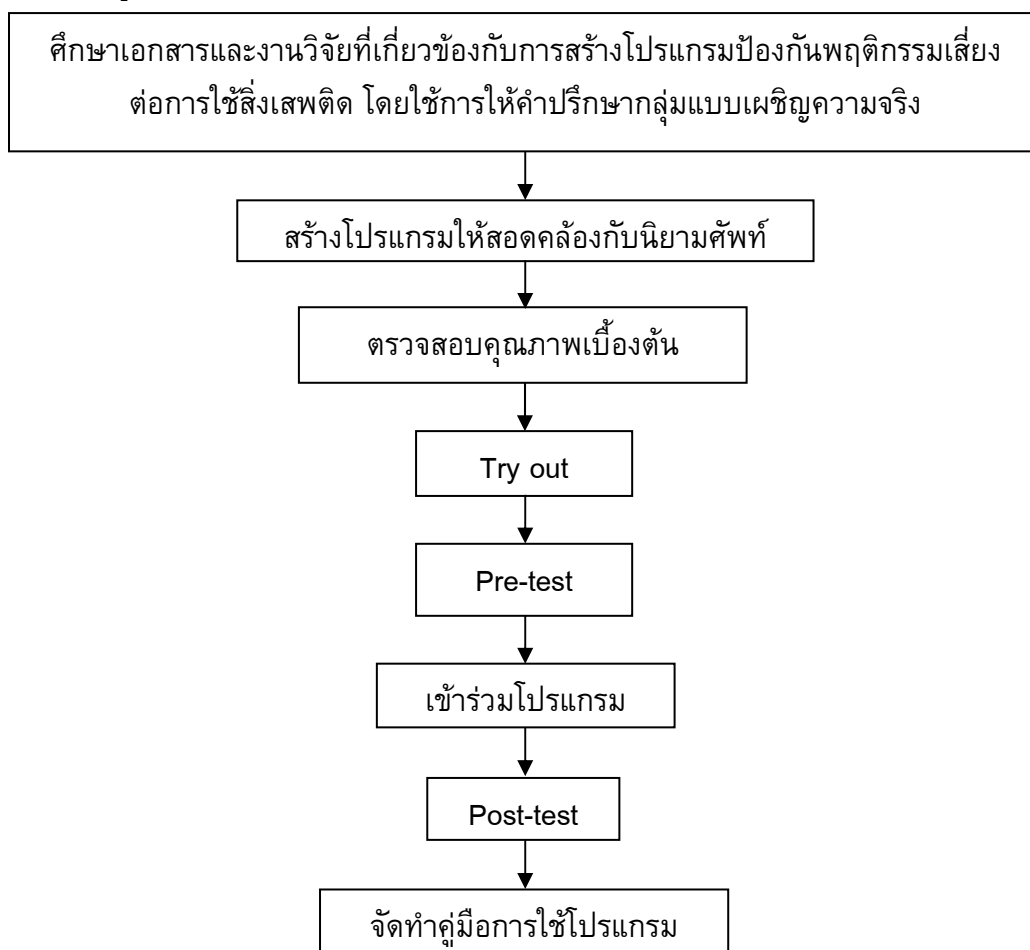
ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริงบ้าง เป็น บางครั้ง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
0	บุคคลในครอบครัว เมื่อมีปัญหากับบุคคลในครอบครัวนักเรียนจะ หนีออกจากบ้าน					
00	นักเรียนพบเห็นบุคคลในครอบครัวใช้สิ่งเสพ ติดเพื่อช่วยให้ลืมเรื่องไม่สบายใจ นักเรียนจึง ลองใช้สิ่งเสพติดบ้างเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ					
0	การคบเพื่อน เมื่อถึงเวลาพักกลางวัน เพื่อนๆ ในกลุ่มของ นักเรียนมักชวนกันไปสูบบุหรี่ในห้องน้ำ					
00	นักเรียนไม่กล้าปฏิเสธเวลาเพื่อนชวนให้ดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์					
0	ตนเอง นักเรียนเคยลองสูบบุหรี่					
00	นักเรียนเห็นภาพดารานางใช้สิ่งเสพติด จึงเลียนแบบการใช้สิ่งเสพติด					

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงบ้างเป็นบางครั้ง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	1	2	3	4	5
ข้อความทางลบ	5	4	3	2	1

การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 25 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 25 – 125 คะแนน)
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 112.6 – 125 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับสูงที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 87.6 – 112.5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับสูง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 62.6 – 87.5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 37.6 – 62.5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำ
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 25 – 37.5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำที่สุด

**ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของ
 วัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง**
 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 4 ลำดับขั้นตอนการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
 ของวัยรุ่น

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบของโปรแกรมให้เหมาะสมกับลักษณะของสถานการณ์และปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

2. สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์

3. นำโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ตรมณทิรา จารุเพ็ง และอาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะเนื้อหา วิธีดำเนินการและการประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ทดลองใช้เครื่องมือครั้งที่ 1 (Try out) ผู้วิจัยนำโปรแกรมการให้คำปรึกษาซึ่งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 12 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. ทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pre-test) โดยใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด เพื่อวัดค่าของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

6. เข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จำนวน 10 ครั้ง

7. เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบคัดกรองอีกครั้ง (Post-test) เพื่อวัดค่าของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม

8. จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ตาราง 3 ตัวอย่างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์
0	การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว - การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในบ้านมีปัญหาต่อกัน - ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว	- เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายครอบครัวและบุคคลในครอบครัวที่เป็นสาเหตุให้เกิด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในครอบครัวมีปัญหาต่อกัน
00	การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติด - หนีเรียน - สูบบุหรี่	- เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาทางพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดอันเนื่องมาจากเพื่อน
000	การแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด - การทดลองเสพสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ	- เพื่อให้นักเรียนสำรวจการแสดงพฤติกรรมของตนเองที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 4 – 8 กุมภาพันธ์ 2551 ดังนี้

2.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

2.2 นำแบบคัดกรองที่ได้จากข้อ 2.1 ไปทำการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้ง

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 ถึง 7 มีนาคม 2551 ดังนี้

2.1 ทดลองครั้งที่ 1 (Try out) นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 12 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น

2.2 ดำเนินโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง โดยที่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จำนวน 24 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมจำนวน 10 ครั้ง ระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 ถึง 7 มีนาคม 2551

2.3 ภายหลังการดำเนินการครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นอีกครั้ง แล้วใช้คะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) แล้วนำผลที่ได้จากข้อ 2.2 ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543:60)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543:64)

2. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency : IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540:124)

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543:305)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha-Coefficient) ของครอนบราค (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543:171)

2.4 หาดำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) โดยนำคะแนนที่ได้ไปหาดำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นก่อนและหลัง การเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540:165)

3.2 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ระหว่างวัยรุ่นที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และวัยรุ่นที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540:162)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S.E	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
$S_{\bar{x}}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
k	แทน	จำนวนข้อคำถาม
n	แทน	จำนวนนักเรียน
α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
p	แทน	ความน่าจะเป็นในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency)

ตอนที่ 2 การหาคุณภาพของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency)

นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์สุนันท์ บุญอำ ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยมีการคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ตอนที่ 2 การหาคุณภาพของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น รวม 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลปรากฏว่ามีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น 25 ข้อ แล้วนำข้อคำถามทั้งสิ้นไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าอำนาจจำแนก (t) อีกครั้ง ได้ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

แบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อ การใช้สิ่งเสพติด	k ก่อน	ค่าอำนาจจำแนก (n=100)	ค่าความ เชื่อมั่น (n=100)	k หลัง	ค่าอำนาจจำแนก (n=800)	ค่าความ เชื่อมั่น (n=800)
ด้านครอบครัว	10	0.390 - 6.348	0.8316	8	5.458 - 7.130	0.8487
ด้านการคบเพื่อน	11	0.575 - 7.340	0.8197	9	4.333 - 8.914	0.8476
ด้านตนเอง	9	0.760 - 10.212	0.8593	8	2.400 - 10.321	0.8627
	30	0.390 - 10.212	0.9222	25	2.400 - 10.321	0.9286

จากตาราง 4 พบว่าข้อคำถามทั้งสิ้น 30 ข้อ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 0.390 - 10.212 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9222 หลังจากนั้นนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์มีจำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.400 - 10.321 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9286

ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ที่มีจำนวนข้อ 25 ข้อ ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย ($S_{\bar{x}}$) กับกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย ($S_{\bar{x}}$) และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรที่ความเชื่อมั่น 95% ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ($n = 800$)

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น	k	$\bar{X}$	S.D.	$S_{\bar{x}}$	ผลการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร	การแปลความหมาย
ด้านครอบครัว	8	15.79	5.26	0.19	15.517 – 16.162	เสี่ยงสูง
ด้านการคบเพื่อน	9	17.25	6.19	0.22	16.818 – 17.681	เสี่ยงสูง
ด้านตนเอง	8	12.64	4.95	0.18	12.287 – 12.992	เสี่ยงสูง
รวม	25	45.68	14.42	0.51	44.680 – 46.679	เสี่ยงสูง

จากตาราง 5 พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยรวม (45.68) อยู่ในระดับเสี่ยงสูง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านพฤติกรรมเสี่ยงอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว (15.79) อยู่ในระดับเสี่ยงสูง ด้านการคบเพื่อน (17.25) อยู่ในระดับเสี่ยงสูง และด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด (12.64) อยู่ในระดับเสี่ยงสูง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ระหว่างกลุ่มทดลอง (n = 12) กับกลุ่มควบคุม (n = 12) ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น	กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	S.D.	S.E	t	P
การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว	กลุ่มทดลอง	22.58	2.60	.7533	2.44	.02
	กลุ่มควบคุม	20.50	1.38	.3988		
การคบเพื่อน	กลุ่มทดลอง	22.00	2.25	.6513	1.93	.06
	กลุ่มควบคุม	24.58	4.03	1.1642		
การแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด	กลุ่มทดลอง	20.00	3.21	.9293	.13	.89
	กลุ่มควบคุม	19.83	2.79	.8056		
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยรวม	กลุ่มทดลอง	64.58	4.58	1.3226	.202	.84
	กลุ่มควบคุม	64.91	3.39	.9805		

จากตาราง 6 พบว่า ก่อนการทดลองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ด้านการคบเพื่อน และด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติดมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น (n =12)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น	กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	S.E	t	P
ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว	ก่อนทดลอง	22.58	2.60	.7533	7.794**	.00
	หลังทดลอง	16.25	1.05	.3046		
ด้านการคบเพื่อน	ก่อนทดลอง	22.00	2.25	.6513	6.047**	.00
	หลังทดลอง	16.66	2.05	.5945		
ด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด	ก่อนทดลอง	20.00	3.21	.9293	4.782**	.00
	หลังทดลอง	15.25	1.21	.3508		
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยรวม	ก่อนทดลอง	64.58	4.58	1.3226	11.027**	.00
	หลังทดลอง	48.16	2.36	0.6835		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ด้านการคบเพื่อน และด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 12) ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n =12)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น	กลุ่มควบคุม	$\bar{X}$	S.D.	S.E	t	P
ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว	ก่อนทดลอง	20.50	1.38	.3988	9.552	.02
	หลังทดลอง	20.58	1.16	.3361		
ด้านการคบเพื่อน	ก่อนทดลอง	24.58	4.03	1.1642	7.052	.06
	หลังทดลอง	23.83	2.85	.8241		
ด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด	ก่อนทดลอง	19.83	2.79	.8056	6.655	.89
	หลังทดลอง	20.25	2.30	.6643		
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยรวม	ก่อนทดลอง	64.91	3.39	.9805	16.479	.84
	หลังทดลอง	64.66	2.53	.7316		

จากตาราง 8 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ด้านการคบเพื่อน และด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติดมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ระหว่างกลุ่มทดลอง (n = 12) กับกลุ่มควบคุม (n = 12) หลังการทดลอง

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น	กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	S.D.	S.E	t	P
ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว	กลุ่มทดลอง	16.25	1.05	.3046	9.55**	.00
	กลุ่มควบคุม	20.58	1.16	.3361		
ด้านการคบเพื่อน	กลุ่มทดลอง	16.66	2.05	.5945	7.05**	.00
	กลุ่มควบคุม	23.83	2.85	.8241		
ด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด	กลุ่มทดลอง	15.25	1.21	.3508	6.65**	.00
	กลุ่มควบคุม	20.25	2.30	.6643		
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยรวม	กลุ่มทดลอง	48.16	2.36	.6835	16.47**	.00
	กลุ่มควบคุม	64.66	2.53	.7316		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า หลังการทดลองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นกลุ่มทดลองแตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ด้านการคบเพื่อน และด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติดลดลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปจุดประสงค์ สมมติฐานและวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด และนักเรียนกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอสามพราณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 800 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านครอบครัว 8 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .8487 ด้านการคบเพื่อน 9 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .8476 และด้านการแสดงพฤติกรรมของตนเอง 8 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .8627 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .9286 และโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้และคัดเลือกแบบคัดกรองที่ตอบอย่างตั้งใจและความสมบูรณ์ไว้จำนวน 800 ฉบับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแบบคัดกรองและทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่า t (t-test) ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผลสรุปได้ดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ที่สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างปรากฏว่ามีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 0.329 – 10.212 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9222 แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบคัดกรองได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.400-10.321 และมีค่าความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = 0.9286$)

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
ผลสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1. ความเที่ยงตรงของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นและอยู่ในเกณฑ์มีจำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.0 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องในระดับสูง เมื่อเทียบกับเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่สามารถนำไปใช้ได้ตามความเห็นของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 124) และล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543: 249) ที่ว่าค่าดัชนีความสอดคล้องที่แสดงว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นนี้มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจสูง

2. อำนาจจำแนกของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองแต่ละข้อมีค่า (t) ของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตั้งแต่ 2.400 ถึง 10.321 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แบบคัดกรองนี้จึงมีอำนาจจำแนกสามารถนำไปใช้ได้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ในการเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตามที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 305)กล่าวไว้ว่าค่าอำนาจจำแนก (t) ที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป พบว่า ค่า (t) ของแบบคัดกรองสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่าอำนาจจำแนกของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น (อุรปริย์ เกิดในมงคล. 2549 : 121) และแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับเพศของวัยรุ่นชาย (พจมาศ ปักธงไชย. 2549 : 104) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกสูง (t เท่ากับ 2.107 ถึง 15.332 และ 3.479 ถึง 19.967ตามลำดับ) ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นจึงมีอำนาจจำแนกสูง สามารถนำไปใช้ในการจำแนกพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.9286 สูงกว่าค่าความเชื่อมั่นของฟิลด์ (ชัยวิชิต เขียรชนะ. 2548 : 117; อ้างอิงจาก Field. 2004 : Online) ที่กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ดีควรอยู่

ในระดับ 0.80 ขึ้นไป และสูงกว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของปิยะพรรณ พุนทรัพย์ (2548 : 88) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.88, การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น ของอรุปรีย์ เกิดในมงคล (2548 : 121) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.8521 ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นจึงมีความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดโดยรวมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับนิมมวล ศุภกานี (2540 : 75) ที่ศึกษา การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลและกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมแสดงออกในกลุ่มเพื่อนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมแสดงออกในกลุ่มเพื่อนดีขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรินทร์ แยมโสภี (2538 : 78-80) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พบว่านักเรียนมีวินัยในการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิชัย จงคำนึ่งสีล (2538 : 61) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม(ช่างกลสยาม) กรุงเทพมหานคร โดยใช้ทฤษฎีเผชิญความจริง พบว่านักเรียนมีการปรับตัวดีขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม โดยใช้ทฤษฎีเผชิญความจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิจัยในครั้งนี้ผลที่ได้ คือ นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ทั้งนี้พฤติกรรมที่ลดลงเนื่องมาจากโปรแกรมดังกล่าวได้ดำเนินการโดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงทำให้นักเรียนมีโอกาสสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อการดำเนินชีวิตและประเมินพฤติกรรมของตนเองตามความเป็นจริง ตลอดจนวางแผนพัฒนาพฤติกรรมให้ดีขึ้นและสามารถดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ภายใต้การยอมรับของตนเองและกล้าที่จะเผชิญความจริง

2. หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดโดยรวมลดลงแตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับธิดา ชูอินทร์ (2540 : 54) ที่ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อลักษณะมุงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงมีลักษณะมุ่งอนาคตดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และสอดคล้องกับอังสุรีย์ พุ่มชา (2544 : 95) ที่ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมที่มีการเรียนรู้โดยธรรมชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของลักขณา โสภา (2537 : 62) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด (ตันเปาว์วิทยาการ) โดยกลุ่มทดลองใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ปรากฏว่าภายหลังการทดลองแล้ว กลุ่มควบคุมมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิจัยในครั้งนี้ผลที่ได้ คือ นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น เนื่องจากนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมขาดการร่วมอภิปรายกับผู้อื่นจึงไม่ได้รับรู้ถึงผลเสียที่จะตามมาจากพฤติกรรมของตนเอง จึงทำให้นักเรียนเหล่านี้ไม่ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

จากสาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมา จะพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง แสดงว่าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นโดยใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงสามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในจังหวัดนครปฐม ดังนั้นก่อนนำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นไปใช้กับนักเรียนในเขตพื้นที่ที่ไม่ใช่จังหวัดนครปฐม หรือเป็นนักเรียนในโรงเรียนเอกชน โรงเรียนชายล้วน หรือโรงเรียนสตรีล้วน จำเป็นต้องปรับแบบคัดกรอง ตลอดทั้งหาคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ให้สอดคล้องกับนักเรียนกลุ่มนั้นๆ ด้วย

2. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรคำนึงถึงความเหมาะสมของจำนวนนักเรียนและจำนวนผู้ดำเนินการควบคุมการให้นักเรียนตอบแบบคัดกรอง เพื่อจะได้อธิบายวิธีการทำแบบคัดกรองให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกันและทำแบบคัดกรองได้อย่างถูกต้อง

3. ในการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการและตรวจคะแนนต้องศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนจากคู่มืออย่างละเอียดก่อนดำเนินการ

ตอนที่ 2 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1. จากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้โปรแกรมป้องกันในรูปแบบของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงนั้น สามารถที่จะลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้ ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทาง และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้ตามความเหมาะสม

2. สำหรับผู้ที่จะนำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นไปใช้ควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น และศึกษาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1. ควรศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น เพื่อให้ทราบข้อมูลและพัฒนาแบบคัดกรองต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในด้านอื่นๆ

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้วิธีอื่นๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล การปรับพฤติกรรม เป็นต้น

2. ควรมีการสร้างและพัฒนาโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านอื่นๆ ของวัยรุ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการฝึกหัดครู. (2534). การศึกษาสภาพการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา. สรุปย่อผลงานวิจัย
ยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: วรวิกรมการพิมพ์.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). เอกสารคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วย
ศึกษานิเทศ กรมฯ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจ
กรุ๊ป.
- (2545). แบบคัดกรองทางสุขภาพจิต เล่มดัชนี. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่าน
ศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). จุดประกายต้านภัยสารเสพติด. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา
กระทรวงฯ.
- คมเพชร จัตรศุภกุล. (2521). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2531). ทฤษฎีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรงค์ อินทรเสวก; และ คนอื่นๆ. (2544). แนวการจัดกิจกรรมต้านภัยยาเสพติดในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- จิรวัน เทียนทองดี. (2542). พฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์. (2539). จิตวิทยาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. เชียงใหม่: คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ กลิ่นศรีสุข. (2537). ผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงต่อพฤติกรรมการสูบ
บุหรี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม กรุงเทพมหานคร.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจนจิรา ไจมนต์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอดอนนาหวา
จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จำรูญ ยาสมุทร; และ คนอื่นๆ. (2521). รายงานและบทความการประชุมสัมมนาและฝึกอบรมทาง
วิชาการ เรื่องปัญหาสิ่งเสพติดให้โทษ. เชียงใหม่: ส่งเสริมธุรกิจ.

- เฉลิมพล ตันสกุล. (2541). *พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์.
- ชัยวิชิต เขียรชนะ. (2548). *การพัฒนาแบบวัดความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 : กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ญาดา หลาวเพชร. (2544). *บทบาทของบิดา บทบาทของมารดา กับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐสิทธิ์ เอื้อวเจริญ. (2535). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเหตุและลักษณะความผิดของนักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย*. กรุงเทพฯ: กรมพลศึกษา.
- ดุขฎิ โยเหลา. (2546). *เด็กและเยาวชนกับปัญหาการใช้ยาเสพติด*. ใน *รวมบทความร่วมสรรค์สร้างเด็กและเยาวชน*. มนัส บุญประกอบ และวิลาสลักษณ์ ชวัลลี. หน้า 43-47. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ มศว. ถ่ายเอกสาร.
- ดุขฎิ โยเหลา; และ คนอื่นๆ. (2540). *รายงานการวิจัยปัจจัยสาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์วรรณ กิตติพร. (2536). *การให้การปรึกษากลุ่ม*. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ศีลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทัศนียา ปิ่นคล้าย. (2543). *พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัชชัย ไทยเขียว. (2535). *สาเหตุของการเสพยาระเหยของวัยรุ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดา ชูอินทร์. (2540). *ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา กัทลิระพันธ์. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในเมือง*. *วิจัยสังคม*. ปีที่ 22 (ฉบับที่ 1-2):4-5.

- นิภารัตน์ นำสมบุรณ์. (2540). ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. สค.ม. (ประชากรศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิมนวล ศุกงาเนต. (2540). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลและกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกในกลุ่มเพื่อนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นิศารัตน์ มัชยัถ์ถาวร. (2546). ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์กับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เนาวรัตน์ กะการดี. (2544). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวเผชิญความจริงเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง และลดพฤติกรรมเสี่ยงใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การแนะแนวและให้คำปรึกษา)ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเต็ม ตันสุรัตน์; และนางลักษณ์ โตบันลือภพ. (2541). รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการพึ่งยาแอมเฟตามีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. ลำปาง: ลำปางเวชสาร.
- ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- ประสาธ อิศระปรีดา. (2523). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ประวีณ สุทธิสง่า. (2540). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ นุณานปี. (2541). การศึกษาเจตคติที่มีต่อสิ่งเสพติดของนักศึกษาทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิ่น โค. (2540). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปิยะพรรณ พุนทรัพย์. (2548). *แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา วิหคโต. (2532). *จิตวิทยากับพฤติกรรมวัยรุ่น*. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่นหน่วยที่ 1-8. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). *การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- (2534). *ทักษะการให้บริการปรึกษา การผ่อนคลายและการลดความหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2536). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2525). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: พัทธอักษร.
- พจมาศ ปักธงไชย. (2549). *การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพศของวัยรุ่นชาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร
- พรรณพิมล หล่อตระกูล. (2539). *สุขภาพจิตกับปัญหายาเสพติดในวัยรุ่น. เพื่อสุขภาพ*. ปีที่ 8, (ฉบับที่ 1):42-53.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- พูนสุข นิตินัน. (2545). *การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์. (2520). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- (2521). *คำบรรยายจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภาวิณี อยู่ประเสริฐ. (2540). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(พยาบาลสาธารณสุข). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เกา สารสิน. (2522). *ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาริส หะสาเมะ; และคนอื่นๆ. (2540). *ประสิทธิผลของการจัดโครงการป้องกันการเข้ายาและสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร*. วารสารสาธารณสุขศาสตร์. หน้า 64-77.
- รัชณี ณ ระนอง; สุภาพ กลีบบัว; และสุปรียา กอมณี. (2540). *ปัญหายาเสพติดในเด็กวัยเรียนและเยาวชน*. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. ปีที่ 19 (ฉบับที่ 1-3): 18.

- ลักขณา โสภากา. (2537). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความ
รับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด(ตันเปาว์
วิทยาคาร) สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2541). เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัด
ทางการเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2537). “ครอบครัวยุคใหม่” ในการพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์
พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- วิรัช จินตนาวัน. (2542). สาเหตุการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
ร.บ.ม.(นโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วัชร ทรัพย์มี. (2520). การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- (2522). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2533). ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา. กรุงเทพฯ: สภาพพิมพ์.
- วัชร ชูระคำ. (2523). จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศ
กรรมการฝึกหัดครู.
- วัชรินทร์ แยมโสภี. (2538). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบ
เผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญา
ณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วุฒิชัย จงคำนิ่งศีล. (2547). การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ
อุตสาหกรรมขนาดย่อม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด.(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย: วัยรุ่น-วัยสูงอายุ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพิศ สุขวิฑูรย์. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา. รายงาน
การวิจัยกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สันติ จัยสิน; และคนอื่นๆ. (2544). เทคนิคการเผยแพร่ความรู้เพื่อการป้องกันภัยยาเสพติด.

กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.

สุจินต์ นิ่มอนงค์. (2544). การศึกษามาตรการการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาใน

สถานศึกษา เขตการศึกษา 1. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

สุชาติ เลาบริพัตร. (2541). คู่มือแนวทางการแก้ไขปัญหาการระบาดของยาบ้าด้านการแพทย์และ

สาธารณสุข. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุชา จันทรโสม. (2525). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.

----- . (2538). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุฤดี ธัชศฤงคารสกุล. (2543). โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินต์ฉบับพิมพ์ กศ.ม. (สุขศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. (2542). แนวทางการดำเนินงานป้องกันและ

แก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2538). เอกสารเผยแพร่เรื่องแนวโน้ม

การแพร่ระบาดของยาเสพติด กรณีสารระเหย. กรุงเทพฯ: กองบำบัดยา สำนักฯ.

----- . (2543). ข้อมูลผู้เข้ารับการบำบัดรักษาระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน ปี พ.ศ.2543.

กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ. ถ่ายเอกสาร.

หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์. (2542). การศึกษาสาเหตุของการติดสารเสพติดและความคาดหวังใน

การเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กรุงเทพมหานคร.

ปรินต์ฉบับพิมพ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อมรรัตน์ พรหมศรี. (2546). การดำเนินการป้องกันการใช้ยาเสพติด สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

กลุ่มภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

อภิรัฐ ถนอมสิงห์. (2542). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับ

ยาเสพติดประเภทยาบ้าในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง. วิทยานิพนธ์

ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อรทัย รวยอาจิน. (2534). พฤติกรรมเสี่ยงและพฤติกรรมก่อโรค. คู่มือการวิจัยพฤติกรรม

สุขภาพ. หน้า 30-40. นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อาภา จันทรสกุล. (2531). *ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษาในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- (2535). *ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อังสนา เปตะนันท์. (2536). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนวัดบางโพ-โอมาวาส สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีพฤติกรรมสุดโต่ง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อังสุรีย์ พุ่มชา. (2544). *ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2546). *เยาวชนกับปัญหายาเสพติด*. ใน *รวมบทความร่วมสรรค์สร้างเด็กและเยาวชน*. มนัส บุญประกอบ และวิลาสลักษณ์ ชวัลลี. หน้า 89-94. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ มศว.
- อุดมศักดิ์ เปลี้นขา. พ.ต.ท. (2540). *การดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา เน้นสังคมศาสตร์) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อุรปริย เกิดในมงคล. (2549). *การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษณีย์ ทองสหธรรม. (2538). *ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนารีกุล จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุไร สุมาริธรรม. (2545). *จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น*. นครศรีธรรมราช: คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เอกราช แก้วเขียว. (2540). *ผลการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- Brown, M.J. (1979). Differences in Attitudes of Public School Students toward Selected Drugs and the Relationship between These Attitudes and Knowledge. *Dissertation Abstracts International*. 32(7): 3752-53-A; January.
- Chang, Chaunlin. (1995). A Comparison of The Effectiveness of Counseling or Teaching Taiwanese University Students with Control Theory / Reality Therapy as The Model on Responsible Behaviors and Effective Life Control. *Dissertation Abstracts International*. 56 (05) : 1706 ; November.
- Corey, Gerald. (1981). *Theory and Practice of Group Counseling*. California: Brooks/Cole Publishing Company.
- (1985). *Manual for theory and Practice of Group Counseling*. 2nd ed. California: Brooks/cole Publishing Company.
- (1986). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. 3rd ed. California: Brooks/Cole.
- (1995). *Theory and Practice of Group Counseling*. 4th ed. California : Brooks/Cole.
- Crow, Alice; & Lester D. Crow. (1962). *An Introduction to Guidance: Principles and Practices*. New York: American Book Company.
- Edens, Robert Manning. (1996). Effects of Teaching Control Theory and Reality Therapy as An Approach to Reducing Disruptive Behaviors in Middle School Physical Education, *Dissertation Abstracts International*. 57 (01) : 149 ; July.
- Eide, Arne Henning. (1997). Adolescent Drug Use in Zimbabwe: Cultural Orientation in A Global Local Perspective and Use of Psychoactive Substances Among Secondary School Students. *Dissertation Abstracts International*. 58(4): 1386-C.
- Ferguson. G.A. (1991). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. New York: McGraw Hill. Inc.
- Gazda, G.M., J.A. Duncan; & M.E. Meadows. (1967). Group Counseling and Group Procedures: Reported of A Survey. *Counselor Education and Supervision* 6(1) : 305-310.
- Good, Erich. (1993). Addiction and Dependence: *Dependence Drugs Society and Behaviors*. Guilford : The Dushkin Publishing Group, Inc.
- Hager. (1971). *Adolescent Drug Use in Middle America : Social Psychological Correlates*. *Dissertation Abstracts International*. 35 (2): 121.

- Hansen, Jame C., Richard W. Warner and Elsie M. Smith. (1976). *Group Counseling Theory and Process*. Chicago : Rand McNally College Publishing.
- Harris, Margaret Ann Common. (1993). Effect of Reality/Control Theory on Predictors of Responsible Behavior of Junior High School Students in An Adolescent Pregnancy Prevention Program. *Dissertation Abstracts International*. 54 (04) : 1992 ; October.
- Mahler, Charence A. (1969). *Group Counseling in Schools*. Boston : Houghton Mifflin Company.
- McGrowan, John F; & Lyle D.Schmidt. (1962). *Counseling Reading in Theory and Practice*. New York: Holt Rinehart and Winston Inc.
- Ohlsen. Merk M. (1970). *Group Counseling*. New York: Holt Rinehart & Winston.
- Patterson, C.H. (1973). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. 2nd ed. New York : Harper and Row.
- Paulson, Ratricia C. (1971). Psychosocial Factor in Drug Use Among Community College Students. *Dissertation Abstracts*. 31(9): 5455-5456 B; March.
- Rao, Narayams S. (1981). *Counseling Psychology*. New Delhi: Tata McGraw-Hill Publishing Company.
- Rogers, Carl R. (1942). *Counseling and Psychotherapy: Newer Concepts in Practices*. Cambridge, Massachusett: Houghton Mifflin.
- Schuster, C.R.; & M.M. Kilby. (1992). *Prevention of Drug Abuse in Section A, Behavioral Factors Affecting Health Public Aealth and Preventive Medicine*. New Jersey: Prentice-Hall International Englewood Cliffs.
- Steinberg, Laurence D. (1993). *Adolescence*. 3rd ed. International Edition: McGraw-Hill.
- Whiddon, Thomas Roney. (1975). Comparative Study of Drug Knowledge, Attitudes Toward Drugs and Use of Drugs Among Twelfth Grade Students in Class I II and III School in Western Monatna. *Dissertation Abstracts International*. 34(6): 3426-3427A; December.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
2. หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ
หัวหน้างานแนะแนว
โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
รายละเอียดโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง เป็น บางครั้ง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1	เมื่อมีปัญหานักเรียนไม่กล้าปรึกษาบุคคลในครอบครัว เพราะไม่มีใครเข้าใจนักเรียนเลย					
2	เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นบุคคลในครอบครัวมักไม่ให้ความสนใจรับฟัง					
3	เมื่อเลิกเรียนแล้ว นักเรียนจะไม่กลับบ้านทันที เพราะไม่อยากพบเห็นบุคคลในครอบครัวทะเลาะกันบ่อยๆ					
4	เมื่อมีปัญหากับบุคคลในครอบครัวนักเรียนจะหนีออกจากบ้าน					
5	นักเรียนพบเห็นบุคคลในครอบครัวใช้สิ่งเสพติดเพื่อช่วยให้ลืมเรื่องไม่สบายใจ นักเรียนจึงลองใช้สิ่งเสพติดบ้างเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ					
6	เมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับบุคคลในครอบครัวนักเรียนมักจะออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อน					
7	เมื่อบุคคลในครอบครัวว่ากล่าวตักเตือนการกระทำที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน นักเรียนจะไม่รับฟัง					
8	พ่อ/แม่ มักเข้มงวดกับพฤติกรรมของนักเรียนมากเกินไป ทำให้ต้องหาข้ออ้างต่างๆ เมื่อจะไปเที่ยวนอกบ้าน					
9	เมื่อเพื่อนชวนหนีเรียนไปเที่ยว นักเรียนไม่กล้าขัดใจเพื่อน					
10	นักเรียนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนถ้าเพื่อนจะชวนไปไหนหรือทำอะไรที่นักเรียนไม่เห็นด้วย					
11	เมื่อถึงเวลาพักกลางวัน เพื่อนๆ ในกลุ่มของนักเรียนมักชวนกันไปสูบบุหรี่ในห้องน้ำ					
12	เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจเพื่อนๆ มักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิง เพื่อให้คลายเครียด					
13	เวลามีปัญหานักเรียนชอบปรึกษากับเพื่อนสนิทมากกว่าจะปรึกษากับพ่อหรือแม่					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง เป็น บางครั้ง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
14	นักเรียนไม่กล้าปฏิเสธเวลาเพื่อนชวนให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์					
15	ถ้าเพื่อนมาชักชวนให้ลองเสพยาสิ่งเสพติด นักเรียนจะปฏิเสธคำชักชวนของเพื่อน					
16	เมื่อเพื่อนชวนหนีเรียน นักเรียนจะพุดปฏิเสธเพื่อนทุกครั้ง					
17	นักเรียนกล้าพุดปฏิเสธ ถ้าเพื่อนชวนไปเสพยาสิ่งเสพติด					
18	นักเรียนเคยลองสูบบุหรี่					
19	นักเรียนเคยลองดื่มสุรา					
20	นักเรียนเคยลองดื่มเบียร์					
21	นักเรียนเคยลองเสพยาบ้า					
22	นักเรียนเคยลองดมสารระเหย					
23	นักเรียนเห็นภาพดารานางใช้สิ่งเสพติด จึงเลียนแบบการใช้สิ่งเสพติด					
24	นักเรียนเห็นว่าการลองใช้สิ่งเสพติดเพียงบางครั้งบางครั้งไม่ทำให้ติด นักเรียนจึงทดลองใช้สิ่งเสพติด					
25	นักเรียนเสพยาสิ่งเสพติด เพราะเห็นบุคคลในครอบครัวเสพยาสิ่งเสพติด					

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศและความหมาย ความสำคัญของพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง จุดมุ่งหมายของการให้ คำปรึกษากลุ่ม 3. เพื่อให้นักเรียนทราบ ผลเสียที่จะตามมา และ ความสำคัญของการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่ง เสพติด	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับ ทักทายนักเรียนในกลุ่ม พร้อมทั้งแนะนำตนเองให้ สมาชิกกลุ่มรู้จัก 2. ให้นักเรียนแนะนำตนเอง 3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการให้คำปรึกษากลุ่ม ตลอดจนอธิบายรายละเอียด วิธีการ กฎระเบียบ ข้อ ผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้งที่ จะเข้ากลุ่ม และบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกกลุ่มตลอด โปรแกรม 4. ผู้วิจัยและนักเรียน อภิปรายความหมาย ความสำคัญของพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ร่วมกัน 5. เปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถามในประเด็นที่สงสัย เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่ ได้ ชี้แจงไป 6. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปสิ่ง ที่ได้จากการสนทนา เพื่อให้ มีความเข้าใจตรงกัน

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2-3	การแสดงผลกิจกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว - การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในบ้านมีปัญหาต่อกัน - ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว	1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายครอบครัวและบุคคลในครอบครัวที่เป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในครอบครัวมีปัญหาต่อกัน 2. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายครอบครัวและบุคคลในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ การไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว	การให้คำปรึกษาครั้งที่ 2-10 ผู้วิจัย ดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ตามขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ 1. <u>ขั้นสร้างสัมพันธภาพ</u> ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย 2. <u>ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา</u> 2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนในปัจจุบัน ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว ต่อเพื่อน และต่อตนเอง และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น 2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนได้พิจารณาและประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อบุคคลในครอบครัว ต่อเพื่อน และต่อตนเองตามความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร
4-5	การแสดงผลกิจกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว - บุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน - นักเรียนโดนบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป	1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสำรวจพฤติกรรมของตนเองและบุคคลในครอบครัวที่มีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่อื่นจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด 2. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ที่นักเรียนถูกบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป	ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว ต่อเพื่อน และต่อตนเองตามความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6-7	การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรม การเสพติด - หนีเรียน - สูบบุหรี่ - ดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ - เที่ยวกลางคืน	1.เพื่อให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์และอภิปรายปัญหา ทางพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการ ใช้สิ่งเสพติดอันเนื่องมาจาก เพื่อน 2.เพื่อให้นักเรียนสำรวจ พฤติกรรมของตนที่ เกี่ยวข้องกับเพื่อนที่มี พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่ มีแอลกอฮอล์และเที่ยว กลางคืน	และควรปรับปรุงแก้ไขมาก น้อยเพียงใด 2.3 ช้้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณา เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนา พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว เพื่อน และตนเอง ด้วยการ กำหนดเป้าหมายและ แนวทางปฏิบัติ และแผนการ นั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขต ความสามารถและความเต็ม ใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน 2.4 ช้้นสร้างสัญญาหรือ ข้อ ผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุก คนในกลุ่มทำสัญญาที่จะ ปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็น ผู้กำหนด เพื่อพัฒนา พฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลง ในรูปแบบสัญญา 2.5 ช้้นติดตามผล ผู้ให้ คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษา รายงานผลการปฏิบัติตาม แผนที่กำหนดไว้
8-9	การแสดงพฤติกรรมที่จะ นำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด - การทดลองเสพสิ่งเสพติด ชนิดต่างๆ - การเลียนแบบพฤติกรรม การเสพสิ่งเสพติดที่ปรากฏ ตามสื่อต่างๆ	1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจการ แสดงพฤติกรรมของตนเองที่ จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด 2. เพื่อให้นักเรียนหา แนวทางในการป้องกัน ตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยง	
10	แนวทางในการปกป้อง ตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมี พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่ง เสพติดและยุติการให้ คำปรึกษา	เพื่อให้นักเรียนวางแผนการ ปฏิบัติในการป้องกันตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการมี พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ สิ่งเสพติด	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			3. <u>ขั้นตอนการให้คำปรึกษา</u> ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาที่ตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

รายละเอียดโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศและเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นและเป็นกันเองภายในกลุ่ม และกับผู้วิจัย
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
3. เพื่อให้นักเรียนทราบผลเสียที่จะตามมา และความสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

- อุปกรณ์
1. กระจาดรูปหัวใจ วาดรูปสิ่งของที่ใช้คู่กันเท่าจำนวนนักเรียน
 2. กล่องใส่กระจาดรูปหัวใจ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน ผู้วิจัยให้ทุกคนแนะนำชื่อตนเองให้สมาชิกกลุ่มทราบ โดยผู้วิจัยแนะนำชื่อของตนเองแล้วให้นักเรียนที่อยู่ขวามือผู้วิจัยแนะนำชื่อตัวเองดำเนินต่อจนถึงคนสุดท้าย
2. แจกกระจาดรูปหัวใจให้สมาชิกคนละ 1 ดวง แล้วชี้แจงกติกาการเล่นให้สมาชิกทราบว่าทุกคนจะต้องค้นหารูปหัวใจที่มีภาพสิ่งของที่ใช้คู่กับสิ่งของในภาพรูปหัวใจของตน เช่น ช้อนกับส้อม เป็นต้น
3. เมื่อนักเรียนพบคู่ของตนเองแล้วให้ผลัดกันเล่าประวัติของตนเอง ตลอดจนให้เพื่อนซักถามสิ่งที่ต้องการทราบ ภายใน 3 - 5 นาที
4. ให้นักเรียนออกมาแนะนำคู่ของตนโดยผลัดกัน ให้นักเรียนคนอื่นๆ ได้รู้จักด้วย
5. ให้นักเรียนบอกความรู้สึกและผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยผู้วิจัยสรุปให้เห็นประโยชน์ของการรู้จักคุ้นเคยกัน
6. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่ม ตลอดจนอธิบายรายละเอียด วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้งที่เข้ากลุ่ม และบทบาทหน้าที่ของนักเรียน ตลอดโปรแกรมการให้คำปรึกษา

7. ผู้วิจัยและนักเรียนอภิปรายความหมาย ความสำคัญของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดร่วมกัน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่ได้ชี้แจงไป

8. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการรับคำปรึกษาในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ การซักถาม และการอภิปรายของนักเรียน
2. สังเกตพฤติกรรมความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน

ครั้งที่ 2

เรื่อง การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว : การหนีออกจากบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายครอบครัว และบุคคลในครอบครัวที่เป็นสาเหตุให้เกิด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในครอบครัวมีปัญหาต่อกัน
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาครอบครัวที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้พูดคุยกันในครั้งนี้ 1 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว ในด้านการหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในครอบครัวมีปัญหาต่อกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การทวนความ การตีความ การให้กำลังใจ การเผชิญหน้า และการสรุป

2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวในด้านการหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในครอบครัวมีปัญหาต่อกันซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวตามความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงมากน้อยเพียงใด

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว ด้วยการกำหนดเป้าหมาย แนวทางปฏิบัติ และแผนการนั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือข้อผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัย สังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ครั้งที่ 3

เรื่อง การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว : การไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายครอบครัวและบุคคลในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ การไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาครอบครัวที่ไม่รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 2 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผลความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการ

2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวในด้านการไม่รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การจับใจ การทวนความ การตีความ การให้กำลังใจ การเผชิญหน้า และการสรุป

2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว ในด้าน การไม่รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ

ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวตามความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างน้อยเพียงใด

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว เพื่อน และตนเอง ด้วยการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ แผนการนั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือ ข้อผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษานั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัย สังเกตจากการอภิปราย จากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ครั้งที่ 4

เรื่อง การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว : บุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสำรวจพฤติกรรมของตนเองและบุคคลในครอบครัวที่มีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่อันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
2. เพื่อนักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดอันเนื่องมาจากพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ กระดาษศึกษา เรื่อง วัยวน

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 3 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผลความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว ในด้านบุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกันซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณา ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การทวนความ การตีความ การให้แรงเสริม การเผชิญหน้า และการสรุป โดยการให้คำปรึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา เรื่อง วัยวน

2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว ในด้านบุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจซึ่งกันและกัน

ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อกรณีศึกษาเรื่อง วัยวน

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาในกรณีศึกษาเรื่อง วัยวน และถ้าหากนักเรียน จะกำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติอย่างไร

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือ ข้อผูกพัน จากกรณีศึกษาผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม สัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ใน การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียน ได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และ พฤติกรรมที่มีต่อกรณีศึกษา

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และ พฤติกรรมที่มีต่อกรณีศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

กรณีศึกษา

เรื่อง วัยวน

มีชัย รอดบุญ เป็นชายอายุ 16 ปี อาศัยอยู่ในสลัมกับพ่อแม่ และน้องชายฐานะทางบ้านค่อนข้างขัดสน พ่อแม่มักทะเลาะตบตีกันอยู่เสมอ มีชัยจึงหนีปัญหาโดยออกจากบ้านไปหาเพื่อนและมั่วสุมกับเพื่อนเสพยาเฮโรइन ต่อมา มีชัยถูกตำรวจจับในข้อหา มีสารเสพติดอยู่ในครอบครอง ศาลพิพากษาให้กักตัวเพื่อฝึกอบรมในบ้านกฤณาเป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน

เมื่อมีชัยพ้นโทษเขากลับมาอยู่บ้าน พ่อของเขาได้ตายไปแล้ว มีชัยพยายามเริ่มชีวิตใหม่ไม่ให้ผิดพลาดเหมือนที่เคยเป็น เขาขยันขันแข็งช่วยแม่หุงหาอาหาร และออกไปช่วยแม่ขายข้าวแกงแถวๆ โรงเรียนที่เขาเคยเรียนหนังสืออยู่ มีชัยมักถูกเพื่อนๆ ล้อว่าเป็นไอ้ขี้คุก แรกๆ มีชัยก็อดทนได้ เพราะยอมรับว่าตนเป็นอย่างที่เพื่อนว่าจริงๆ แต่เมื่อเพื่อนล้อบ่อยๆ มีชัยก็หมดความอดทนเกิดทะเลาะวิวาทกับเพื่อนๆ ถึงขั้นจะฆ่ากันตาย แม่ของมีชัยจึงผิดหวังในตัวมีชัยมาก น้องของมีชัยเองก็มักถูกเพื่อนที่โรงเรียนล้อว่ามีพี่เป็นไอ้ขี้คุกจึงพาลโกรธที่พี่ทำให้ตัวเองต้องพลอยขายหน้าไปด้วย มีชัยเสียใจมากที่ตนเป็นต้นเหตุของเรื่องวุ่นวายต่างๆ เขาจึงคิดที่จะไปจากครอบครัวและจะหันกลับไปหาสารเสพติดอีก แต่ยังไม่ทันได้ออกจากบ้านเขาก็เห็นเพื่อนที่เคยหยิบยื่นสารเสพติดให้แก่เขาถูกภรรยาตำท้อและทุบตี สาเหตุเนื่องจากเพื่อนของเขาติดเอดส์จากการใช้เข็มฉีดยาเสพยาเฮโรइनแล้วนำเอดส์มาติดภรรยาและลูกในท้อง มีชัยเห็นดังนั้นจึงตัดสินใจไม่คิดกลับไปหาสารเสพติดอีก พร้อมกับขอโทษแม่ที่ตนเองอ่อนแอ ครอบครัวของมีชัยจึงกลับมามีความรัก และความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง

ครั้งที่ 5

เรื่อง การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว : นักเรียนโดนบังคับให้อยู่ใน
กฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
ที่นักเรียนถูกบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาและหาแนวทางปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขปัญหาค่าที่ไม่รับฟัง
ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้
พูดคุยกันครั้งที่ 4 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้
คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวน
บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของ
นักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผล
ความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
ครอบครัว ในด้านนักเรียนโดนบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป และแนวทางในการ
ป้องกันตนเอง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียน
ได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดย
ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง
การสะท้อนความรู้สึก การจับใจ การทวนความ การตีความ การให้กำลังใจ การเผชิญหน้า และ
การสรุป

2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับ
ปัญหาครอบครัว ในด้านนักเรียนโดนบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป และแนวทาง

ในการป้องกันตนเอง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวตามความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงมากน้อยเพียงใด

2.3 **ชั้นวางแผนการปฏิบัติ** ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัว และตนเอง ด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ และแผนการนั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน

2.4 **ชั้นสร้างสัญญาหรือ ข้อผูกพัน** ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

2.5 **ชั้นติดตามผล** ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

3. **ชั้นยุติการให้คำปรึกษา** ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษารั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัย สังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ครั้งที่ 6

เรื่อง พฤติกรรมการหนีเรียนและสูบบุหรี่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาทางพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดอันเนื่องมาจากเพื่อน
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดอันเนื่องมาจากเพื่อน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ ใบความรู้ เรื่อง เพื่อนชวนลองต้องปฏิเสธ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวกว้างๆ และสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 5 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผลความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมการเสพติด ในด้านการหนีเรียน สูบบุหรี่ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณา ความคิด ความรู้สึก และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การทวนความ การตีความ การให้กำลังใจ การเผชิญหน้า และการสรุป ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาใช้สถานการณ์จำลองเรื่องเพื่อนชวนลองต้องปฏิเสธ

2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมการเสพติด ในด้านการหนีเรียน สูบบุหรี่ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ

ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณา ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อสถานการณ์จำลอง เรื่อง เพื่อนชวนลองต้องปฏิเสธ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อสถานการณ์จำลอง ด้วยการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือข้อผูกพัน จากสถานการณ์จำลองเรื่อง เพื่อนชวนลองต้องปฏิเสธ ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม สัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อการคบเพื่อนของนักเรียน

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัย สังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อสถานการณ์จำลอง

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อสถานการณ์จำลอง ที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

สถานการณ์จำลอง

เรื่อง เพื่อนชวนลองต้องปฏิเสธ

ในงานเลี้ยงฉลองปีใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีเพื่อนๆ มาร่วม
เกือบทั้งห้อง นักเรียนชายสองคนกำลังสนทนากันอยู่

- ธนู : กมล ปีใหม่ทั้งทีลองไถ่หน่อยนะ ดีนะ จะบอกให้
กมล : ดิอย่างไรละ
ธนู : เฟลนดีนะ ไม่ร่วงด้วย จะได้สนุกต่อกันทั้งคืน
กมล : โอ๊ย ไม่เอาหรอก กลัวติดวะ
ธนู : ครั้งเดียวไม่ติดหรอกน้า เดี่ยวจะว่ามีของดีแล้วไม่บอก
กมล : ไม่เอาดีกว่าไม่ยากลอง เราไม่ชอบของพวกนี้ ถ้านายชวนเราไป
เตะบอลละก็ตกลงทันทีเลยวะ
ธนู : น้า.....ลองนิดเดียว ไม่ติดหรอก แค่นุกๆ เอง
กมล : ไม่ละ ขอบใจนายมากที่ชวน แต่เราไม่ยากลองจริง ๆ นายก็
น้อยๆ หน่อยละเดี๋ยวจะติด

อ้างอิงจาก มาตรฐานและคู่มือค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับผู้เสพยาเสพติด
สถาบันธัญญารักษ์ (ม.ป.ป.: 145)

ครั้งที่ 7

เรื่อง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และเที่ยวกลางคืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และเที่ยวกลางคืน
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของพฤติกรรมการคบเพื่อนที่มี พฤติกรรมการเสเพลเสี่ยงเสพติด
3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ กระดาษศึกษา เรื่อง วิทย์กับนคร

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 6 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผลความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการ

- 2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องต่อการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมการเสพติด ในด้านพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และเที่ยวกลางคืน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การทวนความ การตีความ การให้กำลังใจ การเผชิญหน้า และการสรุป ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ กระดาษศึกษา เรื่อง วิทย์กับนคร

- 2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องต่อการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมการเสพติด ในด้านพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และ

เกี่ยวกับกลางคืนและแนวทางในการป้องกันตนเอง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณา ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อกรณีศึกษา เรื่อง วิทย์กับนคร

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อกรณีศึกษา ด้วยการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ และแผนการนั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือ ข้อผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อการคบเพื่อนของนักเรียน

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัย สังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อกรณีศึกษา

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อด้านการคบเพื่อนของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

กรณีศึกษา

เรื่อง วิทย์กับนคร

วิทย์กับนครเป็นเพื่อนที่รักกันมาก วันหนึ่งวิทย์ชวนเพื่อนๆ หลายคนรวมทั้งนครไปที่บ้านเพื่อจัดงานปาร์ตี้ฉลองปิดเทอมกัน ในงานนี้วิทย์และเพื่อนบางคนใช้สารแปลกๆ ผสมลงในเครื่องดื่ม เมื่อดื่มกันแล้วทุกคนรู้สึกคลื่นไส้ สนุกสนานกันมาก หลังจากนั้นอีกหลายวันต่อมาก็นัดชุมนุมกันอีก นครก็ไปร่วมงานอีก คราวนี้เพื่อนๆ มีข้อตกลงว่ามีการจ่ายเงินลงขันเพื่อซื้อสารมาปรุงเครื่องดื่มอย่างที่เคยดื่ม แต่วิทย์บอกว่านครไม่มีเงินก็ไม่เป็นไรก็ดื่มไว้ก่อนก็ได้ และแนะนำให้นครชวนเพื่อนคนอื่นๆ มาร่วมงานให้มากๆ และเรียกเก็บค่าลงขันจากคนที่มาใหม่ให้มากขึ้น แล้วค่อยนำเงินมาใช้คืนวิทย์ นครนึกเอะใจว่าเมื่อสิ้นสุดงานเลี้ยงทุกครั้ง เขารู้สึกปวดศีรษะ เมื่อยล้าและอ่อนเพลียมาก ไม่อยากอ่านหนังสือหรือทำงานใดๆ น่าจะมีผลมาจากการดื่มเครื่องดื่มในงานเลี้ยงแน่ๆ เขาจึงอยากถอนตัวจากการเป็นสมาชิกงานปาร์ตี้ของวิทย์

ถ้านักเรียนเป็นนคร นักเรียนจะตัดสินใจแก้ไขปัญหานี้อย่างไร.....

อ้างอิงจาก มาตรฐานและคู่มือค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับผู้เสพยาเสพติด
สถาบันธัญญารักษ์ (ม.ป.ป.: 151)

ครั้งที่ 8

เรื่อง พฤติกรรมการทดลองเสพลิงเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจการแสดงพฤติกรรมของตนเองที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 7 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผลความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องต่อการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก ที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การทวนความ การตีความ การให้กำลังใจ การเผชิญหน้า และการสรุป

- 2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องต่อการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อตนเองตามความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างน้อยเพียงใด

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับ ขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง ด้วยการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ และแผนการนั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือ ข้อผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัย สังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อตนเองของนักเรียน

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด

ครั้งที่ 9

เรื่อง การเลียนแบบพฤติกรรมการเล่นสิ่งเสพติดที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจการแสดงพฤติกรรมของตนเองที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดอันเนื่องมาจากตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงทุกครั้งตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนในกลุ่มถึงเรื่องราวทั่วไป และสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 8 ว่าได้พูดถึงเรื่องอะไรกันบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้วิจัย และทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ากลุ่ม ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันของนักเรียนในกลุ่ม ระยะเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนรายงานผลความก้าวหน้าของการแก้ไขพฤติกรรมโดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ขั้นสำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องต่อการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่มีต่อตนเอง และวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้น โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การจับใจ การทวนความ การตีความ การให้แรงเสริม การเผชิญหน้า และการสรุป

- 2.2 ขั้นประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียน ในด้านการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียน

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับ ขั้นตอนการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง ด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ และแผนการนั้นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติของนักเรียน

2.4 ขั้นสร้างสัญญาหรือข้อผูกพัน ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มสัญญาที่จะปฏิบัติตามแผนที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของแต่ละคน โดยนักเรียนเขียนข้อตกลงในรูปแบบของสัญญา

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ในการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง

3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่านักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้ก็จะยุติการให้คำปรึกษาครั้งนั้น โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการอภิปราย และจากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง

2. ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวทางแก้ไข ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด และแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยง

ครั้งที่ 10

เรื่อง แนวทางในการปกป้องตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดและ
ยุติการให้คำปรึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนวางแผนการปฏิบัติในการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมเสี่ยง
ต่อการใช้สิ่งเสพติด

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยทบทวนและติดตามผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้วิจัยพิจารณาเกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด
โดยให้นักเรียนได้พูดถึงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก เกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกัน
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียน ก่อนที่จะเข้ารับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบ
เผชิญความจริง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันพฤติกรรม
เสี่ยงต่อการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียน หลังที่จะเข้ารับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง
เกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียน และผู้วิจัย
สรุปเพิ่มเติม
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
6. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนในการให้ความร่วมมือ และกล่าวปิดโปรแกรมการให้คำปรึกษา
เป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการอภิปราย จากการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม
ที่มีต่อครอบครัวของนักเรียน

ภาคผนวก ค

คู่มือดำเนินการสอบแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คู่มือดำเนินการสอบ แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด หมายถึง แบบวัดซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งการคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อการใช้สิ่งเสพติดจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติตามเกณฑ์การคัดกรอง

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อการใช้สิ่งเสพติดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งต้องให้การช่วยเหลือ และป้องกัน

โดยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำใด ๆ ที่มีแนวโน้มหรือนำไปสู่การเริ่มใช้สิ่งเสพติด ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. การแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การหนีออกจากบ้านเมื่อบุคคลในบ้านมีปัญหาต่อกัน บุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัว และนักเรียนถูกบังคับให้อยู่ในกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป ทำให้ไม่อยากอยู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด

2. การคบเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อตนเอง ทำให้ไม่กล้าปฏิเสธ หลีกเลียง หรือการคล้อยตามเพื่อนเมื่อถูกชักชวนไปในทางที่ผิด ประกอบด้วย หนีเรียนเพื่อไปมั่วสุมตามสถานที่ต่าง ๆ เล่นการพนัน สูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เที่ยวกลางคืน

3. การแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ประกอบด้วย การทดลองเสพสิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ การเลียนแบบพฤติกรรมการเสพยาเสพติดที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ

โครงสร้างของแบบคัดกรอง

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อสิ่งเสพติดของวัยรุ่น สร้างให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว การคบเพื่อน และตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ “จริงที่สุด” “ค่อนข้างจริง” “จริงบ้างเป็นบางครั้ง” “ไม่ค่อยจริง” และ “ไม่จริงเลย” ซึ่งข้อคำถามเป็นข้อความสั้น ๆ ให้นักเรียนเลือกตอบตามพฤติกรรมปฏิบัติ มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 25 ข้อ

การพัฒนาแบบคัดกรอง

ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ได้ดำเนินการสร้างทดลองและปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่เดือนธันวาคม 2550 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 จึงสำเร็จตามความต้องการ ซึ่งการดำเนินการทดลองและปรับปรุง มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมของวัยรุ่นและจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 37 ข้อ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และได้นำข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

2. นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และได้นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำและใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.400 ถึง 10.321 ผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นจำนวน 25 ข้อ แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน

3. ความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

- 3.1 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.9222

- 3.2 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.9286

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีการดำเนินการสอบ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ดำเนินการดังนี้

- 1.1 กำหนดวัน เวลา สถานที่ล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

- 1.2 เตรียมแบบคัดกรองให้พร้อม โดยเตรียมแบบคัดกรองให้มากกว่าจำนวนผู้เข้าสอบประมาณ 5 เปอร์เซนต์

1.3 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาวิธีดำเนินการสอบการทำแบบคัดกรองนี้ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการดังนี้

2.1 แจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการทำแบบคัดกรองให้ผู้สอบเข้าใจ

2.2 ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำแบบคัดกรองให้ผู้สอบเข้าใจทุกคน โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการทำแบบคัดกรองประกอบด้วย

2.2.1 ให้ผู้สอบตรวจสอบจำนวนหน้า จำนวนข้อ ตามที่ระบุในแบบคัดกรอง

2.2.2 ให้ผู้สอบอ่านคำชี้แจงและตัวอย่างในการทำแบบคัดกรอง ดังนี้

ตัวอย่าง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงตามความเป็นจริง เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้างเป็นบางครั้ง	หมายถึง ค่อนข้างตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน
ไม่ค่อยจริง	หมายถึง ค่อนข้างไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน
ไม่จริงเลย	หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงบ้างเป็นบางครั้ง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
บุคคลในครอบครัว						
0	เมื่อมีปัญหากับบุคคลในครอบครัวนักเรียนจะหนีออกจากบ้าน					
00	นักเรียนพบเห็นบุคคลในครอบครัวใช้สิ่งเสพติดเพื่อช่วยให้ลืมเรื่องไม่สบายใจ นักเรียนจึงลองใช้สิ่งเสพติดบ้างเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ					
การคบเพื่อน						
0	เมื่อถึงเวลาพักกลางวัน เพื่อนๆ ในกลุ่มของนักเรียนมักชวนกันไปสูบบุหรี่ในห้องน้ำ					
00	นักเรียนไม่กล้าปฏิเสธเวลาเพื่อนชวนให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริงบ้าง เป็น บางครั้ง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
ตนเอง						
0	นักเรียนเคยลงสูบบุหรี่					
00	นักเรียนเห็นภาพดารานางใช้สิ่งเสพติด จึงเลียนแบบการใช้สิ่งเสพติด					

2.2.3 แจ้งให้ผู้สอบทราบว่า ในการตอบแบบคัดกรองนี้ใช้เวลา 20-25 นาที

2.2.4 แจ้งให้ผู้สอบตอบให้ครบทุกข้อก่อนส่งคืนผู้คุมสอบหรือผู้ดำเนินการสอบ

3. วิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ

3.1 ผู้ดำเนินการสอบเก็บแบบคัดกรองเมื่อผู้สอบทำเสร็จ

วิธีการตรวจให้คะแนน

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คำตอบ	ข้อความทางลบ	ข้อความทางบวก
จริงที่สุด	5	1
ค่อนข้างจริง	4	2
จริงบ้างเป็นบางครั้ง	3	3
ไม่ค่อยจริง	2	4
ไม่จริงเลย	1	5

ข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 15, 16, 17

2. รวมคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด โดยรวมแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว ได้แก่ ข้อ 1,2,3,4, 5,6,7,8

2.2 ด้านการคบเพื่อน ได้แก่ ข้อ 9,10,11,12,13,14,15,16,17

2.3 ด้านการแสดงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด ได้แก่ ข้อ 18,19,20, 21,22,23,24,25

3. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดโดยรวม

3.1 ด้านการแสดงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลในครอบครัว และด้านการแสดงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด มีข้อคำถามด้านละ 8 ข้อ

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
36.1 - 40	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับสูงที่สุด
28.1 – 36.0	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับสูง
20.1 – 28.0	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับปานกลาง
12.1 – 20.0	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำ
8 – 12.0	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำที่สุด

3.2 ด้านการคบเพื่อน มีข้อคำถาม 9 ข้อ

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
40.6 - 45	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับสูงที่สุด
31.6 – 40.5	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับสูง
22.6 – 31.5	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับปานกลาง
13.6 – 22.5	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำ
9 – 13.5	นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำที่สุด

เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คะแนนปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น เป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่น (Local Norm) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 800 คน หาโดยการแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองให้อยู่รูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T-score คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 25 ถึง 101 และจากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้อยู่ในช่วง 1.13 ถึง 99.94 เมื่อเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ พบว่า อยู่ในช่วง T27 ถึง T83

เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
25	18	T27	1.13
26	4	T30	2.50
27	14	T32	3.63
28	21	T34	5.81
29	19	T36	8.31
30	21	T38	10.81
31	28	T39	13.88
32	27	T41	17.31
33	20	T42	20.25
34	24	T43	23.00
35	24	T44	26.00
36	23	T45	28.94
37	22	T45	31.75
38	19	T46	34.31
39	26	T47	37.13
40	23	T48	40.19
41	27	T48	43.31
42	24	T49	46.50
43	21	T50	49.31
44	24	T51	52.13
45	21	T51	54.94
46	21	T52	57.56
47	22	T53	60.25
48	19	T53	62.81
49	17	T54	65.06
50	20	T55	67.38
51	20	T55	69.88
52	11	T56	71.81
53	19	T56	73.69

เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
54	18	T57	76.00
55	21	T58	78.44
56	16	T59	80.75
57	15	T59	82.69
58	11	T60	84.31
59	13	T61	85.81
60	5	T61	86.94
61	9	T62	87.81
62	17	T63	89.44
63	14	T64	91.38
64	8	T65	92.75
65	10	T66	93.88
66	2	T66	94.63
67	7	T67	95.19
68	6	T68	96.00
69	3	T68	96.56
70	2	T69	96.88
71	3	T69	97.19
72	1	T70	97.44
73	3	T70	97.69
75	2	T71	98.00
77	4	T71	98.38
78	1	T72	98.69
80	1	T73	98.81
82	1	T73	98.94
84	4	T74	99.25
85	1	T76	99.56
87	1	T77	99.69
90	1	T79	99.81
101	1	T83	99.94

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ของวัยรุ่น

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – Score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543 : 320) ดังนี้

คะแนนมาตรฐานปกติ T – Score	การแปลความหมาย
T – Score ตั้งแต่ T69 ขึ้นไป	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดสูงมาก
T – Score ตั้งแต่ T57 – T68	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดสูง
T – Score ตั้งแต่ T45 – T56	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดปานกลาง
T – Score ตั้งแต่ T33 – T44	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดต่ำ
T – Score ตั้งแต่ T32 ลงมา	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดีให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

หมายเหตุ ถ้าผู้สอบได้ T – Score ตั้งแต่ T57 ขึ้นไป คือคะแนนดิบที่ 54 คะแนนขึ้นไป ถือได้ว่าผู้สอบนั้นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดสูง ทางโรงเรียนจะต้องให้การดูแลช่วยเหลือทันที

ภาคผนวก ง

1. ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ
2. ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out)
3. ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
4. ตาราง 13 คะแนนความถี่และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จำนวน 25 ข้อ ($n = 800$)
5. ตาราง 14 คะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
6. ตาราง 15 คะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	1	1	3	1
4	1	1	1	1	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	1	3	1
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1
10	-1	1	-1	1	0.3
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
14	1	0	1	2	0.67
15	1	1	1	3	1
16	1	1	1	3	1
17	-1	1	-1	1	0.3
18	1	1	1	3	1
19	-1	1	-1	1	0.3
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1
22	0	1	1	2	0.67
23	1	1	0	2	0.67
24	1	1	1	3	1

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
25	-1	1	-1	1	0.3
26	1	1	1	3	1
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
29	-1	-1	1	1	0.3
30	1	1	1	3	1
31	1	-1	-1	1	0.3
32	1	1	1	3	1
33	-1	1	-1	1	0.3
34	1	1	1	3	1
35	1	1	1	3	1
36	1	1	1	3	1
37	1	1	1	3	1

หมายเหตุ : ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ที่สามารถนำไปใช้ได้ มีค่าระหว่าง 0.5 – 1.0

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) (n =100)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.493	25	2.853
2	-.265	26	2.400
3	6.880	27	4.396
4	5.936	28	6.075
5	6.631	29	4.683
6	-1.496	30	-.378
7	5.676		
8	7.130		
9	5.509		
10	5.458		
11	7.701		
12	6.818		
13	7.867		
14	.666		
15	8.087		
16	8.914		
17	4.333		
18	6.894		
19	-1.680		
20	4.998		
21	5.925		
22	9.870		
23	9.721		
24	10.321		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองทั้งหมดเท่ากับ .9222

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n =800)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	13.255
2	15.507
3	16.614
4	16.765
5	15.424
6	19.113
7	15.836
8	16.969
9	21.245
10	16.556
11	16.894
12	19.158
13	7.818
14	21.248
15	16.010
16	21.363
17	16.642
18	27.078
19	28.514
20	25.741
21	10.246
22	10.269
23	13.406
24	19.303
25	15.435

ค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองทั้งฉบับเท่ากับ .9286

ตาราง 13 คะแนนความถี่และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
จำนวน 25 ข้อ (n = 800)

คะแนน	ความถี่ (f)	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
25	18	1.13
26	4	2.50
27	14	3.63
28	21	5.81
29	19	8.31
30	21	10.81
31	28	13.88
32	27	17.31
33	20	20.25
34	24	23.00
35	24	26.00
36	23	28.94
37	22	31.75
38	19	34.31
39	26	37.13
40	23	40.19
41	27	43.31
42	24	46.50
43	21	49.31
44	24	52.13
45	21	54.94
46	21	57.56
47	22	60.25
48	19	62.81
49	17	65.06
50	20	67.38
51	20	69.88
52	11	71.81

ตาราง 13 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
53	19	73.69
54	18	76.00
55	21	78.44
56	16	80.75
57	15	82.69
58	11	84.31
59	13	85.81
60	5	86.94
61	9	87.81
62	17	89.44
63	14	91.38
64	8	92.75
65	10	93.88
66	2	94.63
67	7	95.19
68	6	96.00
69	3	96.56
70	2	96.88
71	3	97.19
72	1	97.44
73	3	97.69
75	2	98.00
77	4	98.38
78	1	98.69
80	1	98.81
82	1	98.94
84	4	99.25
85	1	99.56
87	1	99.69

ตาราง 13 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
90	1	99.81
101	1	99.94

ตาราง 14 แสดงคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	65	52
2	63	49
3	69	48
4	62	47
5	62	50
6	61	50
7	62	46
8	62	50
9	62	44
10	67	46
11	63	46
12	77	50

ตาราง 15 แสดงคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วม
โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	68	64
2	65	67
3	65	68
4	67	65
5	59	60
6	65	65
7	61	64
8	65	62
9	71	67
10	68	68
11	61	62
12	64	64

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

พระอภิเดช โยชน์เย็น

สถานที่เกิด

อำเภอวนรนนิवास จังหวัดสกลนคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

วัดศรีอัมรินทร์วรวิหาร ถนนอรุณอมรินทร์

แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545

ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ

จาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2551

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ